

Universiteit Utrecht

“Zij horen hier!”

Analyse van het discours over het kinderpardon bij de late-night
talkshow van de Nederlandse Publieke Omroep

Masterscriptie
MA Interculturele Communicatie

E.M.H. Wasser (4268245)

Begeleider: Drs. E.N. Besamusca
Tweede lezer: Dr. J.D. ten Thije

Utrecht, 11 april 2019

Bron afbeelding voorblad: ANP in Trouw. (2018). Bewerkt door E. Wasser. Opgehaald op 29 maart 2019 van <https://www.trouw.nl/samenleving/howick-en-lili-bewijzen-het-kinderpardon-is-er-vooral-op-papier~acfac56c/>.

Voorwoord

Het schrijven van een masterscriptie in tien weken is niet niks, maar gelukkig heb ik veel motivatie en steun gekregen van mijn begeleidster, Emmeline, en mijn groepsgenoten Christien en Bram. De wekelijkse scriptiebijeenkomsten werkten als een soort groepstherapie, waarna iedereen weer de levensmoed had verzameld om verder te gaan.

Ik wil graag mijn biebmaatjes H  l  ne, Merel en Meryem bedanken die ervoor gezorgd hebben dat ik elke ochtend voor negen uur in de UB was en nog vrije plek kon bemachtigen.

Daarnaast bedank ik mijn ouders bij wie ik altijd mijn hart kon luchten over de struggles van het schrijfproces en om de hulp die ze geboden hebben.

Ook nog dank aan Marlon die haar oude laptop aan me heeft geleend, nadat ik zo onhandig was om koffie over die van mij te gooien.

Tot slot bedank ik de vijf vriendinnen die mijn abstract voor me nagekeken hebben: Céline, Lotte, Merel, Merel en Nienke, en duizendmaal dank aan Chris, die de rest van mijn scriptie nagekeken heeft.

Abstract

Sinds het kinderpardon in 2011 geïntroduceerd is, komt het thema incidenteel in de media. Zo was er eind 2018 aandacht voor de casus van de Armeense Lili en Howick en de Iraakse Nemr. Deze studie heeft onderzocht op welke manier het discours over het kinderpardon vorm krijgt bij de late-night talkshow van de NPO. Er is geen eerder onderzoek over de beeldvorming van het kinderpardon in de media. Dit is onderzocht aan de hand van een inhoudsanalyse (Dörnyei, 1997), een kritische discoursanalyse (KDA) (Fairclough, 1992; 2003) en een discourspositie analyse (Koole en Ten Thije, 1994).

Normaal gesproken is volgens Bleiker et al. (2013) vooral representatie van asielzoekers in groepen, maar in het geval van minderjarige asielzoekers is er juist sprake van nominalisatie. Behalve de KDA en de discourspositie analyse bestaat het theoretisch kader uit de concepten identiteit en *othering* (Smeets & Steijlen, 2006; Holliday et al., 2016), belangrijke begrippen in de interculturele communicatie die relevant waren voor dit onderzoek. Daarnaast is gekeken naar framing (Entmann, 1993; Coombs, 2013) en agendasetting door de media (McCombs & Shaw, 1972; Ruigrok et al., 2012).

Het corpus werd samengesteld door fragmenten van het archief van het Instituut voor Beeld en Geluid en leverde 29 fragmenten op van late-night talkshows van de NPO. Er is onderscheid gemaakt tussen fragmenten met en fragmenten zonder specifieke casus van een minderjarige asielzoeker.

De inhoudsanalyse toonde dat het thema 'politieke discussie' het meest voorkwam. Dit kwam overeen met de vele sprekers die de discourspositie 'institutioneel expert' toegewezen kregen en met het aantal verwijzingen naar politieke discourses. Minderjarige asielzoekers zijn neergezet als de *in-group* (Holliday et al., 2016). Zo is door de talkshows empathie opgewekt bij de kijker (Bleiker et al., 2013). Het discours was eenzijdig, omdat weinig sprekers tegen het kinderpardon waren. Soortgelijke resultaten zijn al aangetoond door Schoonewille (2017) in de discussie over Zwarte Piet bij de NPO. Vooral sprekers die de ideologie van de NPO deelden, waren daar te gast.

Deze studie bestaat uit een beperkt corpus en dit kan leiden tot beperkingen. In vervolgonderzoek kan gekeken worden naar een corpus met meerdere omroepen en zou de scheiding tussen fragmenten met en fragmenten zonder specifieke casus vermeden kunnen worden.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	7
1.1 Relevantie	7
2. CONTEXTUEEL KADER	10
2.1 Begripsbepaling	10
2.2 Asielzoekers	11
2.3 Minderjarige asielzoekers	12
2.4 Representatie van asielzoekers in de Nederlandse media	14
2.5 Politieke discussie in de media	16
2.6 Hoofdvraag	17
3. THEORETISCH KADER EN ONDERZOEKSVRAGEN	18
3.1 Identiteit	18
3.2 Othering	19
3.3 Framing en agendasetting	20
3.4 Discours	22
3.5 Kritische discoursanalyse	22
3.6 Discoursposities	25
3.7 Persoonlijk gezicht in het discours	26
4. CORPUS EN METHODE	27
4.1 Selectie van het beeldmateriaal	27
4.2 Methodische triangulatie	29
4.3 Inhoudsanalyse	29
4.4 Kritische discoursanalyse	30
4.5 Discourspositie analyse	31
5. RESULTATEN	32
5.1 Inhoudsanalyse	32
5.2 Kritische discoursanalyse	36
5.3 Discourspositie analyse	40
6. DISCUSSIE	44
6.1 Inhoudsanalyse	44
6.2 Kritische discoursanalyse	45
6.2.1 Lexicalisatieanalyse	45
6.2.2 Intertekstualiteitsanalyse	46
6.3 Discourspositie analyse	47
6.4 Persoonlijk gezicht in het discours	49
6.4.1 Inhoudsanalyse	49

6.4.2 Kritische discoursanalyse	49
6.4.3 Discourspositie analyse	50
7. CONCLUSIE	52
7.1 Vormgeving in het discours	52
7.2 Evaluatie en beperkingen	53
7.3 Suggesties voor vervolgonderzoek	54
REFERENTIES	56
BIJLAGEN	59
1 Tabel met verwijzingen naar minderjarige asielzoekers	59
2.1 Tabel met verwijzingen naar discours in fragmenten met specifieke casus	61
2.2 Tabel met verwijzingen naar discours in fragmenten zonder specifieke casus	70
3.1 Discoursposities in fragmenten met specifieke casus	74
3.2 Discoursposities in fragmenten zonder specifieke casus	75
4 Discoursposities van sprekers	76

1. Inleiding

“Ja, dus?”, waren de bekende woorden van ex-staatssecretaris van Justitie Klaas Dijkhoff toen de negenjarige Nembr uit Irak zei dat hij vreesde voor zijn leven bij terugkeer naar zijn geboorteland. Deze uitspraak werd gedaan op het moment dat het huidige kabinet in een lastige positie zat omtrent een nieuw kinderpardon. Nembr was de meest recente casus in een reeks van kinderen die dreigden uitgezet te worden, met als meest notabele gevallen Mauro Manuel en Lili en Howick.

In augustus 2018 werd de politieke discussie rondom het kinderpardon aangewakkerd. Dit kwam doordat de Armeense kinderen Lili en Howick uitgezet zouden worden, terwijl ze al het grootste deel van hun leven in Nederland woonden. Uiteindelijk hebben de kinderen een verblijfsvergunning gekregen door middel van de discretionaire bevoegdheid van de staatssecretaris van Justitie, Mark Harbers. Begin 2019 is het Kabinet tot een nieuwe regeling gekomen voor het kinderpardon, zodat ook andere kinderen in een vergelijkbare situatie de kans hebben om in Nederland te blijven. Deze situatie doet sterk denken aan de casus van andere kinderen die uitgezet dreigden te worden en in de media zijn gekomen om voor hun verblijfsvergunning te pleiten.

In dit onderzoek zal gekeken worden naar de manier waarop in de late-night talkshow van de Nederlandse Publieke Omroep (NPO) gesproken wordt over het kinderpardon. Er zal hierbij gekeken worden hoe gesproken wordt over het kinderpardon wanneer er een gezicht aan het beleid wordt gegeven, maar ook wanneer het uitsluitend in een politieke context geplaatst wordt zonder specifieke casus. Deze studie zal onderzoeken op welke manier het discours rondom het kinderpardon vorm heeft gekregen. Dit zal gedaan worden aan de hand van fragmenten over het kinderpardon bij de late-night talkshow van de NPO.

1.1 Relevantie

Dit onderwerp is onderdeel van interculturele communicatie omdat het gaat over de beeldvorming van minderjarige asielzoekers en het kinderpardon in de media. Dat er begin 2019 een nieuwe discussie over het kinderpardon is ontstaan in de Tweede Kamer, betekent dat er sinds 2012 nog geen permanente oplossing gevonden is voor een regeling omtrent

minderjarige asielzoekers. Daarom zou een discoursanalyse van fragmenten over het kinderpardon door de jaren heen perspectief kunnen bieden voor een oplossing in de toekomst. Er is eerder onderzoek gedaan naar asielzoekers in de media (Greussing & Boomgaarden, 2017; Holzberg et al., 2018) en er zijn ook enkele onderzoeken naar minderjarige asielzoekers die in aanmerking komen voor het kinderpardon (Romeyn, 2013). Er is echter nog niet gekeken naar beeldvorming en het discours over het kinderpardon in de media.

Bovendien wekt het onderwerp empathie op bij het publiek, omdat er een gezicht gegeven wordt aan jonge asielzoekers in Nederland. Deze empathie kan helpen bij het veranderen van het beleid, doordat meer mensen zich actief in het onderwerp gaan interesseren.

Ten slotte wordt in dit onderzoek gekozen om de late-night talkshow van de NPO te analyseren, omdat ze op een verhalende manier een beeld geven van nationale discussies, waardoor het nieuws een gezicht krijgt (Ruigrok et al., 2012). Hierdoor kan worden aangetoond op welke manier een discours rondom een nationale discussie verloopt en wordt vormgegeven. Er zal in dit onderzoek gekozen worden voor talkshows van de NPO wegens hun doel om maatschappelijk debat te stimuleren (NPO.nl).

Een andere reden om voor een corpus bestaand uit talkshows van de NPO te kiezen, is dat het format amper is veranderd in de afgelopen jaren. Hierdoor is het gebruik van de talkshows een stabiele factor die dit onderzoek betrouwbaarder maakt. Zo is de talkshow *Pauw en Witteman*, na jaren succesvol te zijn geweest, vervangen door *Pauw*, die hetzelfde format aanhoudt en een van de presentatoren heeft behouden.

In het tweede hoofdstuk van dit onderzoek, zal het contextueel kader afgebakend worden. Hierbij zullen de onderwerpen 'asielzoekers', 'minderjarige asielzoekers', 'representatie van asielzoekers in de media' en 'politieke discussie in de media' besproken worden. Dit hoofdstuk zal eindigen met het presenteren van de hoofdvraag. In hoofdstuk drie zal ik het theoretisch kader uitwerken, waarbij onderwerpen als identiteit, othering, framing en agendasetting en discours aan bod komen. Hierbij zal ik de passende deelvragen presenteren. In het hoofdstuk over corpus en methode zal ik uitleggen op welke manier het corpus is opgebouwd en welke analyses uitgevoerd zullen worden om een antwoord te

geven op de hoofd- en deelvragen. Dit zal gevolgd worden door de presentatie van de resultaten in hoofdstuk vijf en de discussie van de resultaten in hoofdstuk zes. Tot slot zal ik eindigen met de conclusie, evaluatie en beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek in hoofdstuk zeven.

2. Contextueel kader

Allereerst zal ik terminologie bespreken die in dit onderzoek gebruikt zal worden. Vervolgens zal ik achtergrondinformatie geven over asielzoekers in Nederland en in de media en over het kinderpardon. Tot slot zal ik de concepten migratie en representatie uiteenzetten in een bredere context. Ook zal ik daarbij een overzicht geven van voorgaand onderzoek naar vergelijkbare onderwerpen en de hoofdvraag van dit onderzoek presenteren.

2.1 Begripsbepaling

Volgens Amnesty International zijn er drie verschillende termen om mensen te beschrijven die hun eigen land hebben verlaten om naar een ander land te gaan: *asielzoeker*, *vluchteling* en *migrant*. Vluchtelingen zijn mensen die uit hun thuisland zijn gevlucht “uit vrees voor hun leven, vrijheid en veiligheid” (Amnesty International, z.j.). In het land van herkomst kan of wil de overheid hen niet beschermen en daardoor voelen ze zich genoodzaakt naar een land te vluchten dat veilig is. Overheden kunnen bepalen of een persoon een vluchteling is op basis van het Vluchtelingenverdrag. Met behulp van een vluchtelingenstatus krijgt een vluchteling bescherming zoals is afgesproken in internationale verdragen.

Zodra mensen die zijn weggegaan uit hun thuisland en asiel aanvragen in een ander land, worden ze *asielzoekers* genoemd. “Ze vragen om erkend te worden als vluchteling zodat ze de nodige bescherming kunnen genieten onder internationaal recht” (Amnesty International, z.j.). De asielzoekers hebben dan een bepaalde status die bevestigt dat ze zijn gevlucht uit hun thuisland, maar er moet nog beoordeeld worden of ze ook daadwerkelijk een vluchteling zijn en dus in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning (Amnesty International, z.j.).

De officiële term die door de Nederlandse overheid wordt gebruikt voor asielzoekers die jonger dan achttien jaar oud zijn, is *minderjarige vreemdeling*. Echter, in dit onderzoek zal ik de term *minderjarige asielzoeker* gebruiken, omdat alle kinderen die voorkomen in het onderzoek asielzoekers zijn. Naar asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben, maar nog niet de Nederlandse nationaliteit, zal ik verwijzen als *statushouder*.

2.2 Asielzoekers

Al in 2001 gaven King en Wood aan dat weinig onderzoek is gedaan naar asielzoekers en vluchtelingen dat niet sociaaleconomisch of demografisch is. In voorgaand onderzoek naar asielzoekers is voornamelijk gekeken naar taalverwerving, onderwijs en opleiding, werk, status en inkomen. Er is ook onderzoek gedaan naar culturele en sociale integratie. Asielzoekers scoren over het algemeen laag bij dit soort onderzoeken, omdat ze vergeleken worden met de bevolking zonder migratieachtergrond.

Zo heeft van Heelsum (2017) onderzocht welke doelen vluchtelingen hebben als ze naar een nieuw land komen. Hierbij is naar de volgende categorieën gekeken: gezondheid, voedsel, inkomen, opleiding, recht, gemeenschap, cultuur, religie en taal. Uit haar onderzoek bleek dat sommige groepen meer moeite hebben met inburgeren, maar dat alle asielzoekers aan het begin frustraties hebben, omdat ze vanuit een asielzoekerscentrum niet mogen werken en moeite hebben met het leren van de taal.

Voordat asielzoekers echter kunnen inburgeren, moeten ze eerst een verblijfsvergunning krijgen. Deze moet aangevraagd worden bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND). De aanvraag wordt door de IND beoordeeld en als deze is goedgekeurd, krijgt de asielzoeker een verblijfsvergunning. Als de aanvraag is afgekeurd, kan in hoger beroep gegaan worden tot aan de Raad van State. Een andere mogelijkheid om een verblijfsvergunning te krijgen is door de *discretionaire bevoegdheid* van de staatssecretaris of minister van Justitie en Veiligheid (Rijksoverheid.nl, z.j.). Hierbij kan de minister of staatssecretaris gebruikmaken van de bevoegdheid om in individuele, uitzonderlijke gevallen toch een verblijfsvergunning te geven. Dit is de afgelopen jaren meerdere keren gebeurd. De vorige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, Klaas Dijkhoff, heeft zijn discretionaire bevoegdheid tussen 2015 en 2017 ongeveer 240 keer gebruikt (Ramaker, 2018).

Zodra asielzoekers een verblijfsvergunning hebben, worden ze *statushouders* genoemd en versnelt het integratieproces. Dit komt doordat statushouders mogen werken en een eigen woning krijgen. In het werk van Smeets en Steijlen (2006) leggen ze uit dat integratie: “een langlopend proces van insluiting en acceptatie van migranten in kerninstituties, relaties en statussen van de ontvangende maatschappij [is]” (2006, p.13). Dit houdt in dat veel gewenning komt kijken bij het integratieproces.

Voor minderjarige asielzoekers begint de integratie en inburgering echter eerder dan voor volwassen asielzoekers. Omdat kinderen leerplichtig zijn, gaan ze naar school en leren ze op die manier de taal, krijgen ze Nederlandse vrienden en voelen ze zich steeds meer Nederlands. Hierdoor raken ze sneller 'geworteld' in de nieuwe samenleving. Om deze reden heeft de Nederlandse overheid in 2013 de Regeling Langdurig Verblijvende Kinderen ingevoerd, in de volksmond ook wel het *kinderpardon* genoemd.

2.3 Minderjarige asielzoekers

Voor 2011 bestond het kinderpardon nog niet in Nederland. Eerder was er al wel een generaal pardon, waarbij ook volwassenen in aanmerking kwamen voor een verblijfsvergunning. In 2011 heeft GroenLinks het eerste voorstel ingediend in de Tweede Kamer voor een speciale wetgeving voor kinderen die al langere tijd in Nederland wonen (Vluchtelingenwerk Nederland, 2011). Op 12 maart 2013 is het eerste kinderpardon definitief goedgekeurd.

Volgens Defence for Children worden jaarlijks minder dan tien aanvragen voor het kinderpardon ingewilligd, terwijl in 2017 ongeveer 140 kinderen een aanvraag hebben gedaan (Kamerman, 2018). Hierdoor zijn er honderden kinderen die al langer dan vijf jaar in Nederland wonen en geen recht hebben op een verblijfsvergunning. Er zijn namelijk bepaalde omstandigheden waardoor minderjarige asielzoekers toch geen verblijfsvergunning krijgen, ondanks dat ze al vijf jaar of langer in Nederland wonen. Dit kan onder andere komen doordat ze illegaal in Nederland zijn verbleven, informatie is achtergehouden tijdens de procedure, of omdat ze bij de gemeente ingeschreven stonden maar niet bij de Rijksoverheid. Volgens Scherder, Zijlstra en van Os (2018), is het echter schadelijk voor kinderen als ze na langer dan vijf jaar teruggestuurd worden naar hun land van herkomst vanwege de "voortdurende stress en gebrek aan stabiliteit" (2018, p.11). Ze geven hier de term "geworteld zijn" (Scherder et al., 2018, p.8) aan, wat inhoudt dat minderjarige asielzoekers al te lang in Nederland wonen om nog zonder consequenties naar de samenleving waar hun ouders vandaan komen terug te keren. Door geworteld te zijn, kan hun ontwikkeling bedreigd worden "wat grote gevolgen heeft voor zowel hun huidige als hun toekomstige functioneren" (Scherder et al., 2018, p.11). Een aantal van de kinderen

die na vijf jaar toch geen verblijfsvergunning heeft gekregen, is de afgelopen jaren in de media besproken.

Vorig onderzoek naar het kinderpardon is tot nu toe voornamelijk vanuit Rechtsgeleerdheid gedaan (Battjes et al., 2013; Rap et al., 2015). Het ging hierbij om advies rondom het beleid van het kinderpardon en een inventarisatie naar hoeveel kinderen voor de wetgeving in aanmerking komen.

Een van de eerste minderjarige asielzoekers die bekendheid in de media heeft gekregen, was Taïda Pasić in 2006. Haar gezin was uit Kosovo gevlucht en hoorde in 2004 dat repatriëring mogelijk was, omdat de politieke situatie daar rustiger was geworden. Pasić wilde haar gymnasiumdiploma in Nederland halen, maar is uiteindelijk vlak voor haar eindexamen uitgezet. Ze heeft haar examen op de Nederlandse ambassade in Sarajevo gemaakt en is die zomer daarna begonnen met de studie recht aan de Universiteit Leiden met een studievizum. Taïda is indertijd veel in het nieuws geweest, met name in kranten (ANP, 2011).

Een groot deel van de Nederlanders kan zich de casus van de Angolese Mauro Manuel nog herinneren. Mauro is op tienjarige leeftijd alleen naar Nederland gekomen en is toen bij een pleeggezin ondergebracht. Het pleeggezin heeft geprobeerd Mauro te adopteren, maar dit was niet mogelijk in verband met problemen met de adoptiepapieren. Omdat er geen mogelijkheid was tot het verkrijgen van een verblijfsvergunning, heeft Mauro een studievizum moeten aanvragen. In 2013 is dit omgezet in een permanente verblijfsvergunning, nadat het kinderpardon met terugwerkende kracht was versoepeld (Euwijk, 2015).

Mauro is tijdens zijn aanvraag en afwijzing veel in de Nederlandse media besproken. Hij is zelf ook aangeschoven bij talkshows, zoals *Pauw en Witteman*. Zoals geregistreerd staat bij het Instituut voor Beeld en Geluid, zijn er tijdens de zaak van Mauro binnen anderhalve week 200 items over hem verschenen. Dit kwam met name doordat hij “een menselijk gezicht gaf aan falend overheidsbeleid” (Euwijk, 2015).

Een recentere casus die zich in 2018 heeft voorgedaan, is die van Lili en Howick, een broer en zus uit Armenië die in 2008 naar Nederland gekomen zijn met hun moeder. Ze hebben

geprobeerd een verblijfsvergunning aan te vragen, maar omdat Armenië geen onveilig land is, werden ze afgewezen. Na de afwijzing zijn ze zonder succes enkele andere procedures gestart. De kinderen zijn door het lange verblijf in Nederland naar school gegaan en spreken geen Armeens (ANP, 2018). In 2017 zou het gezin uitgezet worden, maar toen zijn Lili en Howick ondergedoken en is hun moeder alleen naar Armenië teruggekeerd. Dit heeft tot ophef vanuit verschillende politieke partijen en op sociale media geleid, waardoor Staatssecretaris Harbers van Asielzaken uiteindelijk gebruikgemaakt heeft van zijn discretionaire bevoegdheid om de kinderen een verblijfsvergunning te geven (ANP, 2018).

2.4 Representatie van asielzoekers in de Nederlandse media

Een van de manieren waarop vluchtelingen en asielzoekers veel geportretteerd worden in de media, is door het *victimization frame* (Greussing & Boomgaarden, 2017). Dit frame zet asielzoekers neer op een manier dat ze hulpbehoevend lijken, omdat ze zelf geen controle hebben over de omstandigheden waarin ze leven. Doordat media gedetailleerd laten zien hoe de asielzoekers leven en wat hun achtergrond is, willen ze ervoor zorgen dat een humanitair beeld ontstaat en dat mensen een morele plicht voelen om de asielzoekers te helpen. Dit frame kan echter ook te ver doorgetrokken worden, waardoor de asielzoekers overkomen als “desperate sufferers who are completely dependent on external support” (Greussing & Boomgaarden, 2017, p.1751). Daarbij komt dat een groot deel van de media kijken naar de problematiek rondom asielzoekers, zoals terrorisme, illegale migranten en criminaliteit. Dit doet niet goed aan het beeld dat het publiek heeft over asielzoekers.

Een programma dat wel succesvol gebruik heeft gemaakt van dit *victimization frame*, is *Weg van Nederland* van de VPRO, zoals beschreven in het onderzoek van Romeyn (2013). Jonge asielzoekers die uitgezet zouden worden, namen deel aan deze spelshow om te laten zien hoeveel ze over Nederland wisten. Wanneer een asielzoeker afviel, werd diegene meteen op het vliegtuig naar het oorspronkelijke thuisland gezet. Romeyn heeft in haar onderzoek laten zien dat reality-tv de grenzen tussen politiek en entertainment vervaagd. Ze toont aan dat de show wilde choqueren door vluchtelingen in een slachtofferrol te plaatsen. Het programma wilde het concept ‘geworteld zijn’ een gezicht geven en asielzoekers laten deelnemen die hoe dan ook uitgezet zouden worden om te laten zien wat de realiteit is van de situatie.

Sinds de zogenaamde vluchtelingen crisis in 2015 wordt volgens Holzberg et al. (2018) meer aandacht besteed aan welke vluchteling geschikt is om in een land te blijven en welke niet. Op dit moment is Europa zeer verdeeld in haar mening over vluchtelingen, omdat aan de ene kant vanuit de bevolking acties opgezet worden, zoals taallessen, maar aan de andere kant rechtse en populistische partijen een grotere aanhang krijgen en de regelgeving omtrent asiel strenger wordt (Holzberg et al., 2018). Er wordt volgens Holzberg et al. veel gekeken naar de voor- en nadelen van asielzoekers in Europa. Aan de ene kant wordt aandacht gevestigd op de risico's van vluchtelingen toelaten, zoals criminaliteit en overbevolking. Aan de andere kant portretteert de media de vluchtelingenstroom als een morele kwestie voor het publiek om asielzoekers te helpen en ze meer te belichten in de media. Dit is een bevestiging van de uitkomst van het onderzoek van Wood en King in 2001, namelijk dat media vaak een balans proberen te vinden tussen twee verschillende onderwerpen: representatie en beleidsvoering.

Er is eerder onderzoek gedaan naar asielzoekers in Nederland. Daarbij is voornamelijk onderzocht wat hun aspiraties en toekomstplannen zijn na het verkrijgen van een verblijfsvergunning (Van Heelsum, 2017) en welke verschillen er zijn tussen groepen asielzoekers. Hierbij werd met name gekeken naar etniciteit, werk en opleiding (De Vroome & Van Tubergen, 2013).

Op het gebied van asielzoekers in de media is er ook al eerder onderzoek gedaan. Romeyn (2013) heeft gekeken naar uitgeprocedeerde, jonge asielzoekers bij het reality-tv-programma *Weg uit Nederland*. Hierin is ook terloops de casus van Mauro Manuel en het kinderpardon genoemd.

Bovendien hebben enkele voormalig studenten van de master Interculturele Communicatie onderzoek gedaan naar vluchtelingen in de media. Iris Huisman heeft onderzoek gedaan naar vluchtelingen in Nederlandse kranten. Ze heeft door middel van een kritische discoursanalyse krantenartikelen geanalyseerd, waaruit bleek dat er sprake was van het erkennen van vluchtelingen als persoon (2016). Daarnaast bleek dat vluchtelingen zelf uitgebreid het woord krijgen in de kranten, maar dat er weinig wordt gefocust op hun toekomstplannen. Uit het onderzoek van Huisman bleek dat de representatie van vluchtelingen in kranten minder negatief was dan ze had verwacht en er een verdeeld discours is, wat een beeld geeft van de verdeling in de Nederlandse maatschappij (2016).

2.5 Politieke discussie in de media

In haar onderzoek analyseert Costera Meijer reeds in 2003 het veranderende medialandschap in Nederland. Er is sprake van een zogenaamde drievoudige crisis in journalistiek, waarbij onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en feitelijkheid worden beïnvloed door commerciële doeleinden. Dit komt met name doordat experts denken dat er een sterke scheiding is tussen kwaliteit media en populaire media. Hier is tot dusver echter geen verband gevonden.

Volgens Ruigrok et al. is het duidelijk hoe media de politiek beïnvloeden door te letten op “de mate waarin de Kamervragen gebaseerd zijn op de berichtgeving afkomstig van een mediatitel” (2012, p.3). Mensen die in de media werken, zoals journalisten en presentatoren, hebben de mogelijkheid om een probleem in de samenleving aan te kaarten. Dit probleem is dan onder de aandacht gebracht en kan door middel van een Kamervraag besproken worden. Ruigrok et al. zeggen dat de media zo invloed hebben op het bestuur van Nederland.

Talkshows van de NPO zouden hier ook aan deelnemen, omdat ze niet alleen het publiek op de hoogte stellen van de actualiteiten, maar ook middelen gebruiken om het publiek een bepaalde visie te laten aannemen. Dit wordt *framing* genoemd, een concept dat in het theoretisch kader besproken wordt. In talkshows kan de productie zelf kiezen welke sprekers te gast zijn en wat er gezegd wordt over een onderwerp. Op deze manier kan een discussie geleid worden (Ruigrok, 2012). Er zijn dus ‘echte’ mensen te gast die hun verhaal doen en dit speelt in op emoties van het publiek, zeker in het geval van minderjarige asielzoekers die te gast zijn.

Schoonewille (2017) heeft haar masterscriptie over de discussie over Zwarte Piet in talkshows van de NPO geschreven. Hieruit kwam dat de NPO kansen liet liggen om meer perspectieven op het onderwerp te bespreken, omdat voornamelijk mensen aan het woord kwamen die tegen Zwarte Piet waren. Daardoor is Schoonewille tot de conclusie gekomen dat het discours van de NPO geen werkelijke afspiegeling van de Nederlandse samenleving geeft.

2.6 Hoofdvraag

Deze theorie over minderjarige asielzoekers, asielzoekers in de Nederlandse media en politieke discussie in de media leidt tot de hoofdvraag van dit onderzoek:

Op welke manier krijgt het discours rond het kinderpardon vorm in de late-night talkshow van de Nederlandse Publieke Omroep?

Bij het beantwoorden van deze hoofdvraag zal geëvalueerd worden op welke manier het discours over het kinderpardon vorm heeft gekregen in de afgelopen jaren. Daarnaast zullen de momenten waarop over het kinderpardon gesproken is in de media zonder specifieke casus geïdentificeerd worden. Er is dan de mogelijkheid om een vergelijking te maken tussen de discussie over het kinderpardon met specifieke casus en zonder casus. De bijbehorende deelvragen zullen in hoofdstuk 3 uitgewerkt worden bij het bespreken van het theoretisch kader.

3. Theoretisch kader en onderzoeksvragen

In dit hoofdstuk zullen alle theorieën die de basis van dit onderzoek vormen, uiteengezet worden. Om te beginnen zal ik de onderwerpen identiteit, othering, framing en agendasetting uitwerken. Dit wordt gevolgd door de theorieën waarop de methode van dit onderzoek gebaseerd is: de kritische discoursanalyse van Fairclough (2003) en de discourspositie analyse van Koole en Ten Thije (1994). Dit zal leiden tot de deelvragen en aanname van dit onderzoek.

3.1 Identiteit

Volgens Smeets en Steijlen (2006) kan op verschillende niveaus naar identiteit gekeken worden, namelijk op individueel en op groepsniveau. Identiteit bestaat uit meerdere factoren en er zijn verschillende manieren om identiteit te uiten. Op groepsniveau kan identiteit zich uiten als culturele identiteit, nationale identiteit of sociale identiteit (Holliday et al., 2016). Om te beginnen zal ik individuele identiteit bespreken en daarna zal ik me richten op groepsidentiteit.

Smeets en Steijlen leggen uit dat “identiteit in eerste instantie bepaald [wordt] door wat iemand daar zelf van vindt. Hoe ziet iemand zichzelf, wat en wie vindt de persoon dat hij of zij is?” (2006, p.16). Hierbij wordt gekeken naar manier waarop mensen zich van anderen onderscheiden en met welke andere personen overeenkomsten zijn. Dit gebeurt door het vergelijken van kenmerken zoals religie, seksualiteit of taal. Deze kenmerken worden ook wel identiteitsmarkers genoemd en staan niet vast (Smeets & Steijlen, 2006). Per situatie en persoon kan nadruk worden gelegd op andere identiteitsmarkers. De minderjarige asielzoekers die in dit onderzoek besproken worden, hebben allemaal een individuele identiteit die op een bepaalde manier geuit wordt. Dit komt naar voren in de manier waarop ze zich presenteren in de talkshows waar ze te gast zijn.

Naast individuele identiteit, heeft iedereen een groepsidentiteit. De groepsidentiteiten die door Holliday et al. (2016) uitgewerkt worden, zijn sociale identiteit, culturele identiteit en nationale identiteit. Groepsidentiteit creëert een ‘wij’ gevoel, iemand voelt zich onderdeel van een bepaalde groep. Voor dit onderzoek is alleen nationale identiteit van belang.

Nationale identiteit is het discours waarin een individu uit dat diegene bij een natie hoort.

Dit uit zich in traditie, taal en cultuur (Holliday et al., 2016). In Nederland wordt dit bijvoorbeeld geuit door Koningsdag in het oranje gekleed te vieren.

3.2 Othering

Groepsidentiteit leidt dus tot een gevoel van 'wij', dit betekent ook dat er een 'zij' is. Dit wordt *othering* genoemd. Othering is een vorm van toegeschreven identiteit en een manier om aan te duiden dat iemand een bepaalde identiteitsmarker heeft die anders is dan die van jou (Holliday et al., 2016). Een voorbeeld hiervan is dat iemand de Nederlandse nationaliteit heeft en daardoor dus niet Spaans is. Holliday et al. leggen uit dat othering binnen het vakgebied van interculturele communicatie uitsluitend een negatieve connotatie heeft, omdat het betekent dat mensen gereduceerd worden tot een van hun identiteitsmarkers. "Othering is used to describe the process that we undertake in ascribing identity to the Self through the often negative attribution of characteristics to the other" (2016, p.263). Doordat een persoon kenmerken toegewezen krijgt door een ander en zo een identiteit aangeschreven krijgt, is er minder mogelijkheid voor "negotiation of identity between people" (Holliday et al., 2016, p.233). Hierdoor is othering een deterministisch concept wat aanduidt dat individuen niet capabel zijn om hun eigen identiteit te vormen of te veranderen.

Volgens Holliday et al. (2016) worden we in de moderne media constant geconfronteerd met beelden van de 'other'. We zien vaak beelden van mensen in andere landen, of bevolkingsgroepen in Nederland die buiten de 'wij' groep vallen. Er is sprake van othering op nationaal niveau in de media, zoals bij het journaal als er gesproken wordt over hoge criminaliteit onder Nederlanders met een migratieachtergrond. De media spelen een belangrijke rol in het promoten en dominant maken van bepaalde discoursen (Holliday et al., 2016). In het geval van *othering* helpen de media bij het versterken van het beeld dat het publiek al heeft van asielzoekers, door het benadrukken van hun identiteitsmarkers bij negatief nieuws.

Holliday et al. laten vooral zien dat *othering* in de media vaak een negatieve manier van representatie is, vanwege "affirmation of the Self" (2016, p.284), dus een bevestiging

van een nationale norm. Media spelen daarom een belangrijke rol in het beïnvloeden van othering binnen een samenleving.

3.3 Framing en agendasetting

Een manier waarop othering in de media wordt geuit, is door *agendasetting* en *framing*. Agendasetting en framing zijn belangrijk voor media, omdat ze op die manier de kijker kunnen beïnvloeden hoe deze over het nieuws moet denken. In zijn werk, citeert Sparks politicoloog Bernard Cohen: “The press may not be successful much of the time in telling people *what to think*, but it is stunningly successful in telling its readers *what to think about*” (2006, p.176). Dit beschrijft dat de media niet een situatie vanuit één standpunt laat zien, maar dat kijkers die situatie te zien krijgen zodat ze daarover nadenken.

Coombs (2013) vergelijkt de media met de grot van filosoof Plato. De media projecteren door framing de schaduw op de muur van de grot die de perceptie van de werkelijkheid van de kijker vormt. *Framing* “refers to the way events and issues are organized and made sense of, especially by media, media professionals, and their audiences” (2013, p.4). De kijker ontvangt een versie van de werkelijkheid, maar snapt dat verschillende media een verschillende werkelijkheid laten zien.

Entmann (1993) is de grondlegger van de theorie achter het woord framing. Hij zegt in zijn werk dat het concept framing een manier biedt om de kracht van een tekst te weergeven. Het geeft de mogelijkheid om te herkennen welke invloed een bepaalde tekst heeft op het bewustzijn van de ontvanger.

McCombs en Shaw hebben al in 1972 uitgewerkt wat de term *agendasetting* inhoudt. In hun onderzoek hebben ze niet direct bewezen dat er een correlatie was tussen agendasetting van massa media en de Amerikaanse politiek. Ze hebben echter de hypothese geformuleerd dat media niet direct de mening van het publiek beïnvloeden, hoewel ze invloed hebben op de onderwerpen waar het publiek over nadenkt. Het publiek formuleert hier zelf een mening over. Volgens McCombs en Shaw beïnvloeden verschillende agenda's elkaar (1972).

Het beïnvloeden van verschillende agenda's komt ook naar voren in het onderzoek van Ruigrok et al. naar agendasetting in de talkshow *Pauw en Witteman* van de NPO (2012).

Ze leggen uit dat er sprake is van een publieksagenda, een media-agenda en een politieke agenda die een wisselwerking vormen. Er worden onderwerpen uitgewisseld tussen deze drie agenda's, waardoor deze bekendheid krijgen. Naar waarschijnlijkheid zal ook sprake zijn van meerdere partijen met een eigen agenda in de discussie over het kinderpardon.

Naast de theorie over framing in de media, is geschreven over *framing* van vluchtelingen en asielzoekers. Bleiker et al. (2013) hebben onderzoek gedaan naar het framen van vluchtelingen in Australië. Hier is onderzocht hoe vluchtelingen geframed werden in politieke discussies. Volgens Bleiker et al. is media representatie cruciaal, omdat alle kennis die de kijker heeft over politieke discussies geframed is door de media. Uit het onderzoek van Bleiker et al. bleek dat de kennis van de meeste respondenten "highly dependent on media reporting" was (2013, p.399).

Volgens Bleiker et al. is het framen van een individuele vluchteling een veel krachtiger en persoonlijker beeld dan grote groepen tegelijk laten zien. Psychologische studies hebben laten zien dat beelden van vluchtelingen van dichtbij meer empathie opwekken dan beelden van groepen, die juist het tegenovergestelde gevoel opwekken bij de kijker en bijdragen aan het idee dat er een vluchtelingenstroom is (2013).

In het geval van het kinderpardon, kan een plek aan de praattafel hetzelfde effect hebben. Door minderjarige asielzoekers in beeld te brengen, kunnen media empathie opwekken bij de kijker, waardoor ze via agendasetting de discussie over het kinderpardon onder de aandacht brengen.

Framing wordt op een talige manier uitgedrukt in een discours analyse, omdat er dan gekeken wordt naar welke frames verwezen wordt door de makers van een programma.

Op basis van bovenstaande theorieën en de context die in hoofdstuk twee is uitgewerkt, luidt de eerste deelvraag:

1. Welke inhoudelijke thema's komen naar voren rondom het kinderpardon bij de late-night talkshow van de NPO?

3.4 Discours

Discours is een “multi-discursive” concept (Lacey, 2009, p.114). Dit houdt in dat het begrip meerdere betekenissen heeft in verschillende contexten. Vooral het werk van Michel Foucault wordt vaak aangehaald wanneer het over discours gaat. Volgens de theorie van Foucault wordt discours gebruikt om te definiëren wat belangrijk is in een bepaalde discipline of context (Rigney & Brillenburg Wurth, 2008). Lacey illustreert dit door het voorbeeld van de term vrouwelijkheid. De definities van vrouwelijkheid en begrippen die daarmee te maken hebben, worden gedefinieerd door het feit dat we in een patriarchale samenleving leven. Dat leidt er dus toe dat het construct vrouwelijkheid vanuit een patriarchaal discours wordt gedefinieerd (Lacey, 2009). “Discourses operate at the level of individuals, in a social context, and are subject to historical change. [...] Discourse is most obvious at the social level, particularly in a formal context. All institutions process specific discourses that are expressed by different priorities” (Lacey, 2009, p.118). Lacey legt uit dat in elke situatie een bepaald discours gehanteerd wordt, waaruit opgemaakt kan worden wat de norm is in die situatie. Dit is vooral duidelijk te zien bij instituties (2009).

Volgens Lacey is het belangrijk te onthouden dat in elke mediatekst verschillende discoursen worden aangehouden. De waarden die in dit discours worden voortgebracht, zijn over het algemeen de waarden van een dominante ideologie. De identificatie van een discours is nodig om de betekenis en de sociale context beter te kunnen begrijpen (Lacey, 2009). Een manier om een discours te kunnen ontleden, is door middel van een kritische discoursanalyse.

3.5 Kritische discoursanalyse

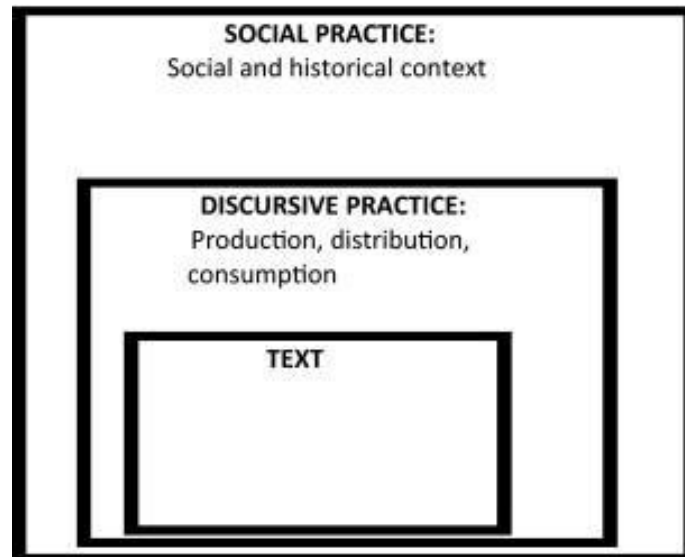
De kritische discoursanalyse (KDA) is een methode om een bepaald discours te analyseren. In dit onderzoek zal een KDA gebruikt worden, gebaseerd op een model van Fairclough (1992).

In zijn model onderscheidt Fairclough (1992) een tekstuele, discursieve en sociale dimensies in een tekst (afbeelding 1). Allereerst wordt in het model de tekst zelf geanalyseerd, ook wel de tekstuele dimensie genoemd. Hierbij worden semantische, grammaticale, lexicale en fonologische relaties binnen een tekst geëvalueerd (Fairclough, 2003). Bij semantische

relaties wordt gezocht naar de relatie tussen woorden en langere uitdrukkingen, zinsdelen en de relatie tussen zinnen. Bij grammaticale relaties wordt de relatie tussen morfemen en de relatie tussen woorden bestudeerd. Bovendien wordt beschouwd of twee morfemen dezelfde grammaticale status hebben, of dat een morfeem een hogere status heeft dan de andere. Bij lexicale relaties worden patronen in de woordenschat van een tekst herkend, bijvoorbeeld of woorden meerdere betekenissen hebben. Als laatst wordt bij fonologische relaties gelet op intonaties bij gesproken tekst (Fairclough, 2003).

De volgende dimensie van Fairclough is de discursieve dimensie. Deze stelt vast welke implicaties de inhoud van een tekst heeft voor de maatschappij en hoe het discours in verschillende contexten geplaatst kan worden (1992). Dit is de dimensie die het meest voorkomt in de media. Een belangrijk onderdeel van deze dimensie is *intertekstualiteit*. Hierbij wordt gelet op externe relaties van een tekst. Dit kan bijvoorbeeld citaten en andere teksten die gebruikt worden in deze tekst te bestuderen. Er bestaat directe en indirecte representatie in intertekstualiteit. Bij direct rapporteren wordt er geciteerd wat er gezegd is, terwijl bij indirecte representatie geparafraseerd wordt (Fairclough, 1992). Daarnaast kan er ook vrij indirect gerapporteerd worden, een vorm die tussen direct en indirect zit, en kan er sprake zijn van de *speech act*. Bij een *speech act* wordt een ander discours aangehaald, zonder dat er gezegd wordt waar de uiting uit het andere discours vandaan komt. Om dit te verduidelijken, zal ik in hoofdstuk 5 een aantal voorbeelden geven.

De derde dimensie van het model is de sociale dimensie (Fairclough, 2003). Bij de sociale dimensie van een tekst wordt vooral gekeken naar de aanwezigheid of afwezigheid van andere tekstelementen. Volgens Fairclough is er bij elke tekst de mogelijkheid dat andere teksten die potentieel relevant zijn met deze tekst verbonden kunnen worden. De beste manier om hiernaar te kijken is door je af te vragen welke implicaties ontbreken in de huidige tekst. Dit kan bijvoorbeeld gedaan worden door te kijken naar genres.

Afbeelding 1 *Driedimensionale model van Fairclough (1992)*

Het driedimensionale model van Fairclough is in eerder onderzoek naar interculturele communicatie gebruikt. Huisman heeft in haar onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten het model van Fairclough aangehouden zodat “de representatie en het discours zo breed mogelijk worden geanalyseerd” (2016, p.18). Een van de doelen die dit onderzoek heeft, is ervoor zorgen dat het discours breed geanalyseerd wordt. Huisman zegt in haar discussie over het model van Fairclough dat het een duidelijk discours heeft kunnen aanwijzen dat speelde in haar corpus (2016).

Ook Schoonewille (2017) heeft gebruikgemaakt van het model van Fairclough in haar onderzoek naar Zwarte Piet in Nederlandse talkshows. Zij heeft daarbij de methodische triangulatie toegepast, waarin de KDA een van de onderdelen was. Dit is gedaan met het doel te kijken wat de relatie tussen discoursen en ideologieën is. Schoonewille heeft specifiek gekozen voor een interne en een externe analyse van de KDA, zoals ook door Fairclough beschreven. Ze geeft in de discussie van haar onderzoek aan dat het model een goede methode was om een interne analyse te doen op teksten uit de media.

Tot slot heeft De Wijs (2017) een KDA gebaseerd op het model van Fairclough in zijn onderzoek naar het discours op de Nederlandse televisie over twee racistische supportersincidenten in het voetbal gebruikt. Hij heeft met name met behulp van het model van Fairclough gekeken naar de samenhang van tekstueel en sociaal discours. De Wijs heeft onderzoek gedaan naar lexicalisatie en intertekstualiteit, twee elementen die ook in mijn onderzoek geanalyseerd worden.

De bovengenoemde onderzoekers hebben niet aangegeven een probleem te hebben ondervonden met de KDA gebaseerd op het model van Fairclough. Gezien de vergelijkbare methode die ik aanhoud in mijn onderzoek, zie ik aanleiding om het model te gebruiken.

Gebaseerd op de eerdergenoemde theorie over de KDA van Fairclough, zal vervolgens daar de tweede deelvraag uit voortkomen. Hierbij zal bij interne talige middelen gekeken worden naar lexicalisatie en bij externe talige middelen naar intertekstualiteit:

2. Welke interne en externe talige middelen worden ingezet in het discours over minderjarige asielzoekers bij de late-night talkshow van de NPO?

3.6 Discoursposities

In het boek *The construction of intercultural discourse: team discussions of educational advisors* doen Koole en Ten Thije (1994) onderzoek naar de manier waarop sprekers deelnemen aan een bepaald discours. Zij hebben dit onderzoek uitgevoerd bij een bedrijf dat werknemers van meerdere culturele achtergronden in dienst heeft. Er zijn volgens Ten Thije en Koole verschillende discoursposities die aangenomen kunnen worden en deze hebben ze in hun onderzoek geïdentificeerd. Deze posities zijn: *institutioneel expert*, de persoon die verstand heeft van procedures binnen het bedrijf, de *immigratie expert*, die verstand heeft van migranten, of zelf een migrant is, en tot slot de *vertegenwoordiger*, de persoon die iedereen met die specifieke etniciteit vertegenwoordigt binnen het bedrijf (Koole & Ten Thije, 1994). In het onderzoek van Koole en Ten Thije zijn de verschillende discoursposities specifiek gericht op een bedrijf met werknemers van verschillende achtergronden (1994), maar het model kan ook op andere situaties toegepast worden.

Een *discourspositie* is een uiting die gekoppeld is aan de spreker die de uiting doet. De uiting kan nooit uitsluitend van de spreker of luisteraar zijn, maar is een product van hun interactie (Koole & Ten Thije, 1994). Deze discourspositie kan toegeschreven worden aan een spreker, wat zich uit door *other-identification*, of de spreker kan zichzelf een discourspositie toeschrijven door *self-identification*.

Deze theorie over discoursposities zal leiden tot de volgende deelvraag:

3. Welke sprekers en discoursposities komen aan bod in het discours over het kinderpardon bij de late-night talkshow van de NPO?

3.7 Persoonlijk gezicht in het discours

Uit onderzoek van Sanne Schüller (2017) naar representatie van vluchtelingen in Duitse en Nederlandse kranten bleek dat vluchtelingen wel gepersonaliseerd werden in artikelen, maar dat zij zelf niet aan het woord kwamen. In haar onderzoek is gekeken naar de invloed van de foto van het overleden Syrische jongetje Aylan. Hij werd geportretteerd op een strand toen hij verdronken was tijdens zijn poging om Europa te bereiken. Nadat de foto van Aylan is gemaakt in 2015, werd de representatie van vluchtelingen persoonlijker (Schüller, 2017).

Volgens Bleiker et al. (2013) wordt meer empathie opgewekt bij de kijker als er een persoonlijk verhaal in het discours aangehaald is. Ook zal over andere onderwerpen gesproken worden, omdat de sprekers hun individuele identiteit en groepsidentiteit tonen (Holliday et al., 2016).

De verwachting van dit onderzoek is dat de aard van het discours over het kinderpardon blootgelegd wordt aan de hand van casussen, omdat anders weinig over het thema gesproken wordt in late-night talkshows.

Gebaseerd op het onderzoek in het theoretisch kader over representatie, framing en eerder onderzoek naar vergelijkbare onderwerpen, presenteer ik de volgende deelvraag:

4. Is er bij fragmenten over een specifieke casus van het kinderpardon een verschil in de manier waarop de besproken thema's naar voren komen?

4. Corpus en methode

In dit hoofdstuk zal ik uitleggen op welke manier het corpus is verzameld. Daarna zal ik de onderzoeksmethoden die zijn toegepast, namelijk de inhoudsanalyse, KDA en discourspositie analyse, uitwerken.

4.1 Selectie van het beeldmateriaal

Het corpus van dit onderzoek bestaat uit verschillende talkshows op de Nederlandse Publieke Omroep. Het beeldmateriaal is geselecteerd op basis van het archief van het *Instituut voor Beeld en Geluid*.

Er is gezocht op het zoekwoord *kinderpardon*. Daar kwamen 666 resultaten uit de eerste zoekopdracht op 24 februari 2019. Alle programma's die daarna zijn uitgezonden, zijn niet meegenomen in dit onderzoek. Er is geen begindatum ingesteld bij de zoekmachine. Het eerste programma dat het kinderpardon heeft genoemd, was *Pauw en Witteman* op 22 september 2011. In 2011 is het kinderpardon geïntroduceerd in Nederland, dus dat verklaart waarom het voor het eerst genoemd is in dat jaar.

Omdat het eerste resultaat pas op 22 september 2011 was, is ook gezocht op de zoekterm 'Mauro'. De reden hiervoor is dat het kinderpardon niet van toepassing was op Mauro, maar zijn casus wel een aanleiding zou kunnen zijn geweest voor het ontstaan van het kinderpardon.

Van de 666 resultaten kwamen alleen resultaten van de NPO naar voren en heb ik alleen gekeken naar de talkshows. Aangezien deze resultaten in totaal goed waren voor ongeveer tien uur aan beeldmateriaal, heb ik alleen een selectie gemaakt van late-night talkshows. De talkshows waarnaar gekeken is, zijn *Jinek*, *Pauw & Witteman* en *Pauw*. Deze programma's zijn alle drie dagelijks uitgezonden om 23.00 uur bij de NPO.

De onderdelen van de talkshows waarin het kinderpardon of Mauro Manuel genoemd zijn, zijn getranscribeerd en de transcripten zijn geanalyseerd. Uiteindelijk bestaat het corpus uit **29** fragmenten van **4 uur, 43 minuten en 50 seconden** in totaal. Het beeldmateriaal is vervolgens opgesplitst in twee categorieën: discussies over het kinderpardon met een duidelijke casus (tabel 1a) en discussies over het kinderpardon zonder een duidelijke casus (tabel 1b). Het onderscheid is gemaakt door te kijken of er uitgebreid wordt gesproken over een bepaalde casus in een fragment. Als dit het geval was,

is er sprake van een fragment met specifieke casus. Hier is het gesprek gedomineerd door een casus van een minderjarige asielzoeker. Bij fragmenten zonder specifieke casus gaat het over minderjarige asielzoekers en het kinderpardon in het algemeen. Het kan zijn dat dan terloops naar een casus wordt verwezen, maar dit is niet het hoofdgespreksonderwerp.

Met het woord 'fragment' doel ik op gesprekken in de talkshows waarin het kinderpardon genoemd is, dus het deel van de aflevering dat getranscribeerd is.

Programma	Datum	Lengte fragment
Pauw & Witteman	22/09/2011	9 min, 15 sec
Pauw & Witteman	28/10/2011	22 min, 19 sec
Pauw & Witteman	31/10/2011	13 min, 7 sec
Pauw & Witteman	01/11/2011	9 min, 24 sec
Pauw & Witteman	16/12/2011	4 min, 19 sec
Pauw & Witteman	03/04/2012	14 min, 2 sec
Pauw & Witteman	14/04/2014	10 min, 7 sec
Pauw & Witteman	07/05/2014	17 min, 25 sec
Jinek	11/05/2014	9 min, 24 sec
Pauw	03/05/2016	11 min, 32 sec
Jinek	14/08/2017	13 min, 21 sec
Jinek	15/08/2017	40 sec
Pauw	04/09/2018	8 min, 10 sec
Pauw	06/09/2018	14 min
Pauw	12/09/2018	10 min, 14 sec
Pauw	07/11/2018	19 min, 14 sec
Totaal: 3 uur, 6 min, 32 sec		

Tabel 1a *Talkshows met specifieke casus*

Programma	Datum	Duur fragment
Pauw & Witteman	26/02/2014	2 min, 1 sec
Pauw & Witteman	29/04/2014	4 min, 49 sec
Pauw & Witteman	09/05/2014	8 min, 50 sec
Jinek	05/01/2015	2 min, 4 sec
Pauw	26/09/2016	2 min, 20 sec
Pauw	15/05/2017	2 min, 34 sec
Jinek	21/01/2019	4 min, 42 sec
Jinek	22/01/2019	11 min, 11 sec
Jinek	25/01/2019	9 min, 5 sec
Jinek	28/01/2019	6 min, 56 sec
Jinek	29/01/2019	21 min, 9 sec
Jinek	30/01/2019	20 min, 13 sec
Jinek	08/02/2019	24 sec
Totaal: 1 uur, 37 minuten, 18 sec		

Tabel 1b *Talkshows zonder specifieke casussen*

4.2 Methodische triangulatie

In dit onderzoek is gebruikgemaakt van een methodische triangulatie, gebaseerd op de theorie van Boeije (2005). Volgens Boeije is een methodische triangulatie een manier om onderzoeksmethoden te combineren waardoor methodische zwakheden gecompenseerd worden door extra methodes te gebruiken (2005). In dit onderzoek is gekozen om meerdere methodes te gebruiken, omdat dan nieuwe perspectieven in een discours gevonden kunnen worden. De methoden die in dit onderzoek zijn gehanteerd, zijn de Kritische Discours Analyse (KDA), gebaseerd op het model van Fairclough (1992; 2003), de inhoudsanalyse, gebaseerd op de theorie van Dörnyei (1997) en de discourspositie analyse, een variant van die van Koole en Ten Thije (1994).

4.3 Inhoudsanalyse

Dörnyei bespreekt in zijn boek *Research Methods in Applied Linguistics* de methode van de inhoudsanalyse bij gesproken tekst (2007). De inhoudsanalyse bestaat uit vier stappen:

transcriberen, het coderen van thema's in de tekst, het zoeken naar patronen en deze weergeven, het interpreteren van de tekst en het trekken van conclusies over de tekst.

Om te beginnen zijn alle videofragmenten getranscribeerd. Dit is gedaan in *Microsoft Word*. Boven elk fragment staat uit welk programma het fragment komt en de datum van de uitzending. Daarna zijn de thema's die in de tekst voorkomen gecodeerd door verschillende categorieën te vormen. De tekst is onderverdeeld in categorieën die een label hebben gekregen en vervolgens geïnterpreteerd zijn.

4.4 Kritische discoursanalyse

In het theoretisch kader heb ik de werking van de theorie over de KDA van Fairclough uiteengezet. Hier zal ik uitleggen hoe ik deze theorie ga toepassen op mijn analyse. Ik zal hierbij kijken naar de onderdelen *lexicalisatie* en *intertekstualiteit*.

In de interne *lexicalisatie* analyse heb ik in de transcripten gekeken hoe verwezen is naar minderjarige asielzoekers. In de teksten heb ik onderzocht op welke verschillende manieren gerefereerd wordt naar minderjarige asielzoekers door de sprekers in de talkshows en deze resultaten geanalyseerd. Vaak wordt de lexicalisatieanalyse in combinatie met een predicatie analyse gedaan (De Wijs, 2017; Huisman, 2016). Omdat me echter is opgevallen tijdens het transcriberen van de teksten dat er weinig bijvoeglijke naamwoorden in voorkomen, heb ik besloten geen predicatieanalyse te doen.

In de externe analyse die *intertekstualiteit* onderzoekt, worden verschillende genres en discoursen gemengd om een nieuwe tekst te creëren. Dit kan op verschillende manieren, zoals citeren, parafraseren, of door te reageren op een andere tekst. In dit onderzoek heb ik gekeken naar welke discoursen zijn aangehaald in de discussie over het kinderpardon. Om hierachter te komen, heb ik onder andere gekeken naar het werkwoord zeggen, omdat het een directe verwijzing is naar een tekst die al eerder bestond. Ook is gelet op andere manieren om te tekst te parafraseren of citeren. Hierdoor heb ik kunnen analyseren welke discoursen aangehaald zijn in de talkshows. Ik heb hierbij de uitingen gecategoriseerd in vier onderdelen: **direct rapporteren**, **indirect rapporteren**, **vrij indirect rapporteren** en de

speech act (Fairclough, 2003). Wat deze categorieën inhouden, zal uitgelegd worden in hoofdstuk 5.2.2.

De derde dimensie van Fairclough, de *discursieve dimensie*, wordt vooral veel in mediastudies gebruikt en minder in onderzoek naar interculturele communicatie (Fairclough, 2003). Om die reden is deze dimensie dus niet gebruikt.

4.5 Discourspositie analyse

De derde methode die in dit onderzoek gebruikt is, is de discourspositie analyse. Deze analyse is gebaseerd op de theorie van Koole en Ten Thije (1994). De discourspositie analyse is een methode om naar intercultureel discours te kijken. Zoals besproken in het theoretisch kader, hebben Koole en Ten Thije andere discoursposities geïdentificeerd dan in dit onderzoek. Ze hebben met name naar discoursposities op basis van de vorm van het discours gekeken, terwijl in dit onderzoek de discoursposities vanuit de inhoud van de transcripten geanalyseerd zijn. Ondanks de verschillende situaties die van toepassing zijn bij het uitvoeren van deze analyse, is er de mogelijkheid dat soortgelijke mechanieken aan het werk zijn in de teksten. Dit betekent dat de analyse tot relevante resultaten kan leiden.

In de discourspositie analyse heb ik gekeken naar welke soorten sprekers er waren en deze in categorieën opgedeeld. Er waren bij de late-night talkshow vaak andere gasten die ook gevraagd werden om hun mening te geven. Omdat deze sprekers echter niet specifiek uitgenodigd zijn om over dat onderwerp te spreken, heb ik deze sprekers niet meegenomen in de analyse.

Ook De Wijs heeft in zijn onderzoek naar racistische supportersincidenten in het voetbal gebruikgemaakt van de discourspositie analyse van Koole en Ten Thije (2017). Hij gaf echter in de discussie van zijn onderzoek aan dat de analyse moeilijk uit te voeren was door het grote verschil in onderzoeksterreinen. Ondanks dat er wel resultaten uit de analyse kwamen, suggereerde hij dat de analyse mogelijk verfijnd moet worden om gerichte resultaten te krijgen (De Wijs, 2017).

5. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de inhoudsanalyse, de KDA en de discourspositie analyse besproken worden.

5.1 Inhoudsanalyse

Om te beginnen heb ik voor de inhoudsanalyse alle fragmenten van de talkshows getranscribeerd. Deze transcripten zijn vervolgens opgedeeld in een aantal categorieën, gebaseerd op de thema's waarover gesproken is. De hoofdcategorieën zijn **de minderjarige asielzoeker** en **het kinderpardon**. Deze hoofdcategorieën zijn onderverdeeld in subcategorieën, die hieronder uitgewerkt zijn.

In de categorie **de minderjarige asielzoeker** zijn alle uitingen meegenomen die over het leven van de minderjarige asielzoeker gaan. Die uitingen gaan over hoe het leven van de asielzoeker er op dit moment, in het verleden, of in de toekomst uitziet. Deze categorie is wederom opgesplitst in vier subcategorieën: **huidige situatie van de minderjarige asielzoeker**, **toekomst van de minderjarige asielzoeker**, **verleden van de minderjarige asielzoeker** en **familie van de betrokkenen**. De toekomst van minderjarige asielzoekers bestaat uit twee thema's: **consequenties van terugkeer** en **toekomstbeeld**. Het verleden van de minderjarige asielzoeker is ook opgedeeld in twee thema's: **herkomst** en **reisverhaal**.

Een voorbeeld van **de huidige situatie van de minderjarige asielzoeker** is Mauro Manuel die heeft uitgelegd wat hij in het dagelijks leven doet:

“Nou, net zoals meneer ook al zei, ik heb hier mijn vrienden, ik heb hier mijn voetbalclub, ik heb hier mijn pleegouders waar ik al acht jaar ben opgegroeid en dat is niet zomaar iets.”

In de categorie **de toekomst van de minderjarige asielzoeker** zitten twee subcategorieën. Een onderdeel hiervan is **consequenties van terugkeer**. Hierin wordt verteld wat eventueel kan gebeuren als de minderjarige asielzoeker weg moet uit Nederland. Een voorbeeld hiervan is Margrite Kalverboer, de kinderombudsvrouw, die uitlegt hoe de situatie van Lili en Howick eruit ziet als ze wegmoeten:

“Dat het nog niet geregeld is of ze naar school kunnen. Dat er geen huisvesting is. Dat er eigenlijk niets is wat maakt dat de kinderen daar een bestaan kunnen opbouwen.”

Een ander deel van deze categorie bestaat uit het **toekomstbeeld** van de minderjarige asielzoeker, zoals in dit fragment:

“Ze gaan naar een land waarvan ze weten dat hun ouders er vandaan komen, maar ze kennen het niet. Ze spreken de taal niet, ze zijn hier geboren, ze gaan hier naar school en dan moeten ze naar Nigeria.”

De categorie **verleden van de minderjarige asielzoeker** is opgedeeld in twee onderdelen: **herkomst** en **reisverhaal**. In het onderdeel **herkomst** wordt gesproken over hoe het leven van de asielzoekers eruitzag voordat ze in de media kwamen. Een voorbeeld hiervan is als de pleegmoeder van Mauro uitlegt hoe het adoptieproces is gelopen:

“Nou toen Mauro inderdaad al een langere tijd bij ons was en wij inmiddels Mauro steeds beter leerden kennen en steeds meer van hem gingen houden en bang waren dat hij terug moest terwijl hij aangaf zo graag bij ons te willen blijven, zijn wij ook bezig geweest met adoptie.”

In het onderdeel **reisverhaal** worden details uitgelegd over hoe de minderjarige asielzoeker in Nederland is gekomen, zoals in dit gesprek tussen de asielzoeker Anood en Jeroen Pauw:

“Pauw: ‘Irak. Hoe oud was je toen je hier aankwam in Nederland?’

Anood: ‘13.’

Pauw: ‘Oorlog in Irak. Ben je met je ouders gekomen?’

Anood: ‘Ja, met mijn ouders en mijn zusje.’”

De categorie **familie van de betrokkenen** gaat over de familie van de minderjarige asielzoeker. Een voorbeeld hiervan is Mauro die gevraagd wordt naar zijn biologische moeder:

“Pauw: ‘Je hebt wel contact met je moeder.’

Mauro: ‘Nou ik heb eigenlijk geen contact met mijn moeder.’

Witteman: ‘Jullie bellen toch met enige regelmaat?’”

De categorie **kinderpardon** gaat over het beleid en niet over de personen. Het bestaat uit drie aparte delen: **morele discussie over het kinderpardon**, **politieke discussie over het kinderpardon** en **procedure**.

In het thema **de morele discussie over het kinderpardon**, bespreken gasten in de talkshow of het proces wel op een moreel correcte manier verloopt. Een voorbeeld hiervan is dit fragment van Peter R. de Vries:

“Stel jezelf de vraag: zou ik willen dat dit met mijn eigen kinderen gebeurt. Als het antwoord daarop hartgrondig "nee" is, dan moet je dat deze kinderen ook niet aandoen.”

In de categorie **politieke discussie over het kinderpardon** zitten alle fragmenten over het politieke discours. Tijdens het transcriberen van de fragmenten kwam naar voren dat het kinderpardon bijvoorbeeld rond verkiezingstijd aangehaald wordt door partijen, of omdat een politicus de bevoegdheid kan hebben om een specifieke casus een verblijfsvergunning te verlenen, zoals in dit fragment:

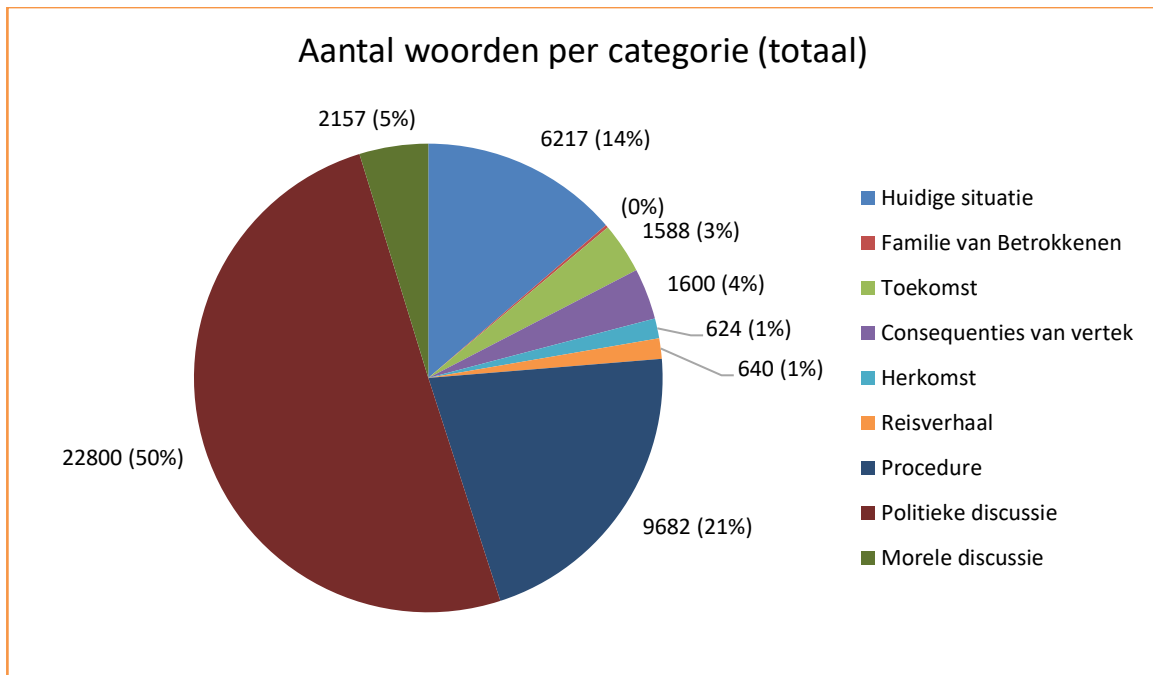
“Maar zodra de uitspraak van de Raad van State kwam, heb ik de Staatssecretaris gevraagd om gebruik te maken van zijn discretionaire bevoegdheid.”

In de categorie **procedure** gaat het over de manier waarop het beleid over het kinderpardon geregeld is. Een voorbeeld hiervan is het volgende fragment:

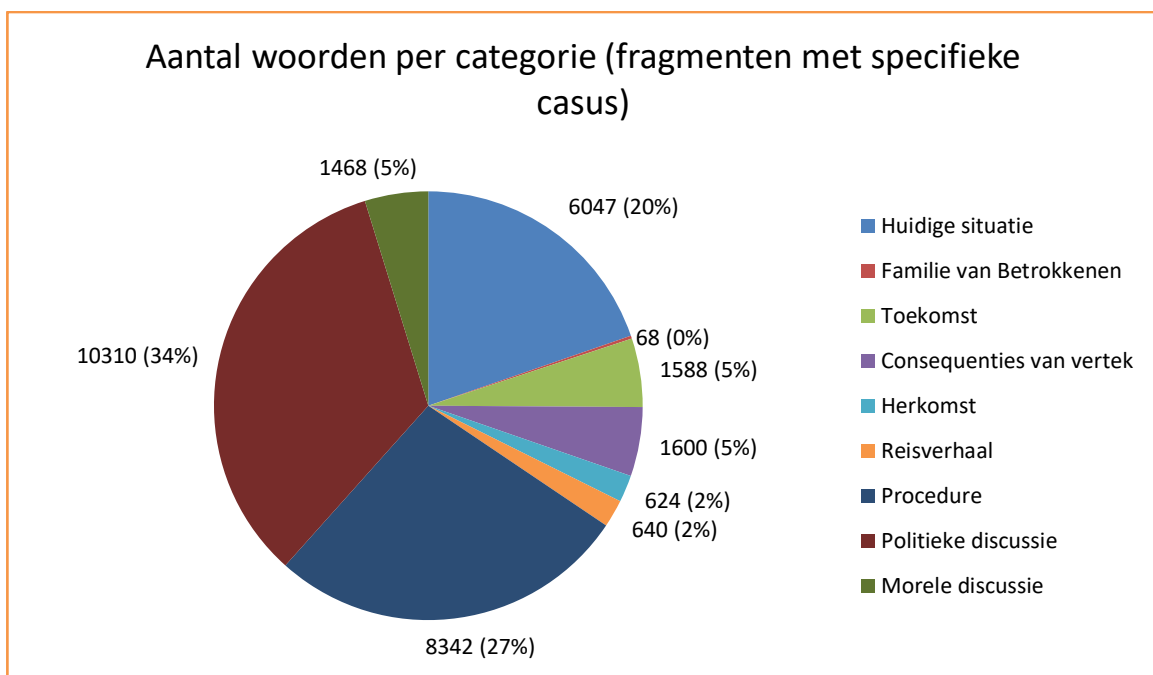
“Nou kun je in Nederland procedure op procedure stapelen, maar steeds is gezegd door de rechter dat de uitzetting gerechtvaardigd was en ze weg moest gaan.”

Alle uitingen in de fragmenten over het kinderpardon of minderjarige asielzoekers zijn gecategoriseerd en gelabeld. In onderstaande figuren (figuur 1a; figuur 1b; figuur 1c) is te zien hoeveel elk thema is aangehaald in het discours over minderjarige asielzoekers. Om erachter te komen hoe de verhouding van de hoeveelheid tekst per categorie is, heb ik het aantal woorden per thema vastgesteld. Zoals te zien is in het onderstaande figuur, is het grootste deel van de thema's genoemd wanneer er een specifieke casus van een minderjarige asielzoeker is. Meer dan de helft van de fragmenten gaat daar over de hoofdcategorie **het kinderpardon**, namelijk 66 procent en 34 procent van de fragmenten gaat over de hoofdcategorie **minderjarige asielzoekers**.

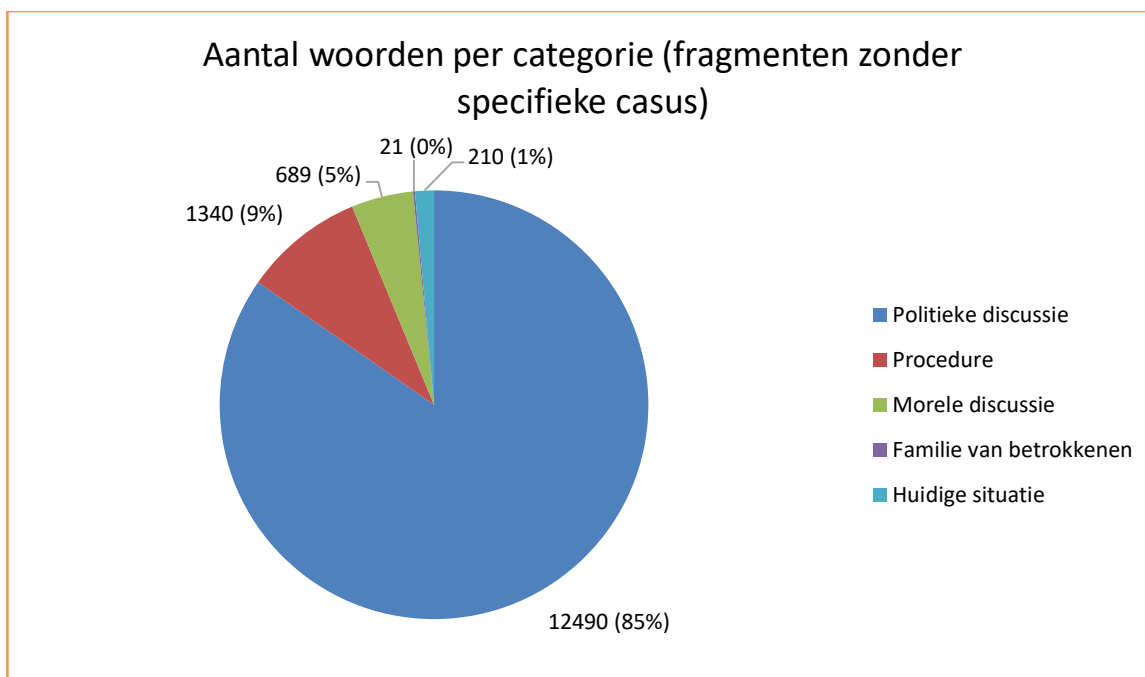
Wanneer er geen specifieke casus is, is er een duidelijk verschil in de onderwerpen die worden aangesneden aan de praatafel. 85 procent van de fragmenten bestaat uit het thema **politieke discussie**. Daarnaast wordt ook nog aandacht besteed aan **procedure**, namelijk negen procent, en **morele discussie** (vijf procent).

Figuur 1a Categorieën bij alle fragmenten

Figuur 1b Categorieën bij fragmenten met casussen van minderjarige asielzoekers

Figuur 1c Categorieën bij fragmenten zonder casussen van minderjarige asielzoekers

5.2 Kritische discoursanalyse

In de KDA zijn meerdere analyses toegepast. Om te beginnen is in de interne analyse gezocht naar de manier waarop in de fragmenten verwezen is naar minderjarige asielzoekers. Daarna is een externe analyse gedaan door te onderzoeken naar welke andere discourses is verwezen in de fragmenten.

In de lexicalisatieanalyse zijn de verwijzingen naar minderjarige asielzoekers geïnventariseerd. De resultaten hiervan staan in onderstaande tabellen (tabel 2a en 2b).

Er is te zien dat meer naar minderjarige asielzoekers is verwezen in fragmenten met een specifieke casus, namelijk 524 keer, ten opzichte van 131 keer in de fragmenten zonder specifieke casus.

Daarnaast blijkt uit de resultaten dat bij een specifieke casus meer verschillende termen gebruikt zijn om minderjarige asielzoekers te omschrijven, namelijk 68 termen. Wanneer er geen specifieke casus is, zijn slechts 15 termen gebruikt om minderjarige asielzoekers te omschrijven.

De verwijzingen die veel gebruikt zijn, zijn 'mensen' en 'kinderen'. Daarnaast is de naam 'Mauro' vaak genoemd, zelfs in casussen van andere kinderen, door naar hem te refereren als 'Mauro's' en 'Mauro Twee'.

De enige term die meer gebruikt is bij fragmenten die niet over een specifieke casus gingen, is *schrijnende gevallen*. Deze is negen keer voorgekomen bij de fragmenten zonder specifieke casus, ten opzichte van één keer bij de fragmenten met specifieke casus. Ook het predicaat *schrijnend* kwam veel voor wanneer naar een casus van een minderjarige asielzoeker gerefereerd werd.

Verwijzingen in fragmenten met specifieke casus

kinderen (195); Mauro (63); mensen (48); kind (21); die jongen (20); iemand (15); Howick (14); gezinnen (13); Lili (13); jongen (12); zaak (10); jongeren (9); Mauro's (6); individueel geval (5); zaken (5); Anood (4); asielzoeker (4); gevallen (4); Mariam (4); individuele asielzaken (3); jongetje (3); Nemr (3); Armeense gezin (2); dat Afghaanse meisje (2); die mensen (2); gezicht (2); groep (2); meisje (2); men (2); Nawied (2); pleegkind (2); vreemdeling (2); al die anderen (1); asielkinderen (1); individuele gevallen (1); individuele zaak (1); grensgevallen (1); bijzondere gevallen (1); jongens en meisjes (1); jonge leven (1); jonge mensen (1); kleine kinderen (1); lieve mensen (1); Lilis en Howicks (1); Mathu (1); Mauro twee (1); meisjes (1); mensen die hier een aanvraag voor een verblijfsvergunning hebben ingediend (1); minder fortuinlijke collega's (1); minderjarigen (1); minderjarige asielzoekers (1); mooi jongetje (1); persoon die niet weg wil (1); personen (1); pleegkinderen (1); Sabina (2); schrijnende gevallen (1); Shenjin (1); specifieke persoon (1); vluchtelingen (1); Wime (1); zus (1).

Totaal 524

Tabel 2a *Verwijzingen naar minderjarige asielzoekers in fragmenten met specifieke casus*

Verwijzingen in fragmenten zonder specifieke casus

kinderen (78); mensen (18); schrijnende gevallen (9); gezinnen (6); gevallen (3); groep (3); meisje (2); Mauro (2); asielkinderen (1); immigranten (1); individuele gevallen (1); jongen (1); kind (5); kleine jochie (1); Mauro's (1); men (1).

Totaal 131

Tabel 2b *Verwijzingen naar minderjarige asielzoekers in fragmenten zonder specifieke casus*

Vervolgens is de *intertekstualiteit* in de fragmenten geanalyseerd om discourses waarnaar verwezen is te identificeren. Er is gelet op de volgende informatie: op welke manier naar de spreker van het andere discours verwezen werd (verwijzing), welke spreker bedoeld werd (bedoelde spreker), de manier van rapporteren en de uiting zelf. Bij manier van rapporteren zijn vier verschillende manieren gebruikt om een uiting te categoriseren. De categorieën waren **direct rapporteren**, **indirect rapporteren**, **vrij indirect rapporteren** en de **speech act**. Om een duidelijker beeld te geven van het verschil tussen deze categorieën, zal ik een aantal voorbeelden uit de transcripten geven.

Direct rapporteren duidt aan dat het gaat om een direct citaat, zoals in onderstaand voorbeeld. Er is rechtstreeks verwezen naar een zin uit een krantenartikel:

“U noemde het vanochtend in de krant: ‘idiot’, hè?”

Bij **vrij indirect rapporteren** wordt geparafraseerd, maar wel op een manier dat het lijkt alsof het een citaat is. Dit is van toepassing in onderstaand voorbeeld, maar in plaats van een citaat is het echter een parafrase.

“En zeker niet als je een partij bent die jaar na jaar heeft gestreden en, nou ja, altijd een ruimhartig kinderpardon wilde en dat je nu zegt: ‘ik wil het er niet meer over hebben.’”

Bij **indirect rapporteren** gaat het om een parafrase van een uiting. Meestal is deze te herkennen door een bijzin die begint met het woord ‘dat’, zoals in dit voorbeeld:

“Wij willen gewoon laten horen dat wij dit niet moeten accepteren”

Wanneer er sprake is van een **speech act** wordt een uiting gepresenteerd *alsof* deze geuit is door de spreker, zoals in dit voorbeeld:

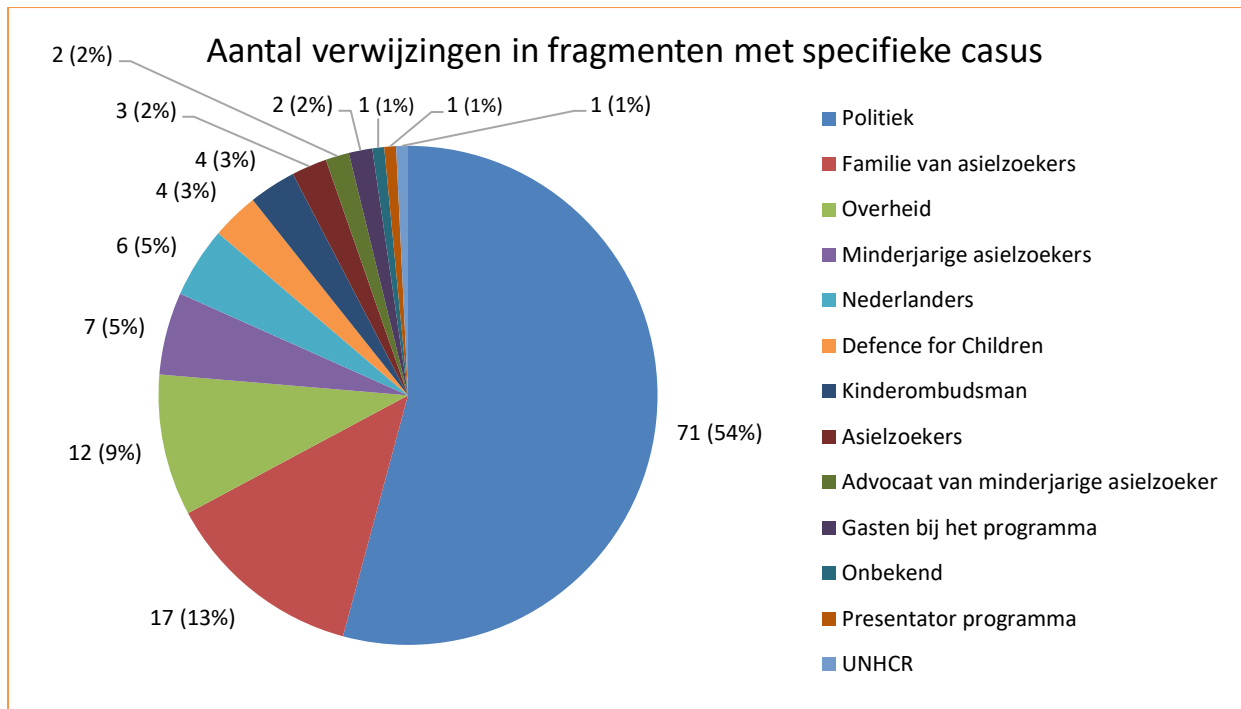
“Een heleboel mensen die zeggen: “hee hallo ik ben misschien wel 32 maar woon al een tijdje illegaal in Nederland, geldt het dan ook niet voor mij?””

De resultaten van de intertekstualiteitsanalyse zijn te vinden in bijlage 2.1 en 2.2.

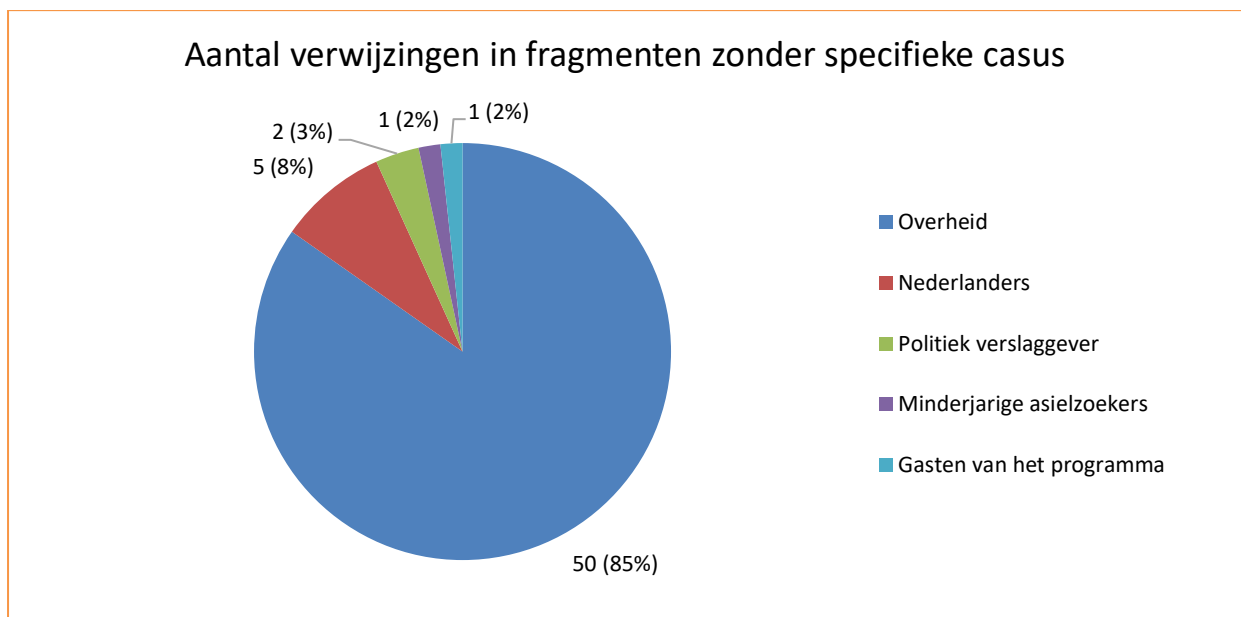
Uit de intertekstualiteitsanalyse zijn een aantal resultaten gekomen. Zoals te zien is in onderstaande figuren (figuur 2a; figuur 2b), is voornamelijk verwezen naar politieke discoursen. In het geval van een specifieke casus was dit in 54 procent van de gevallen. Zonder specifieke casus gebeurde dit in 85 procent van de gevallen. Veel van de politieke discoursen waarnaar verwezen is, waren fragmenten die zijn uitgezonden in de talkshow, zoals een fragment van een Kamerdebat of uitspraak van een politicus.

In de fragmenten met specifieke casus is naar dertien verschillende discoursen verwezen, terwijl dat bij de fragmenten zonder specifieke casus vijf discoursen waren.

Er is naar verhouding weinig naar minderjarige asielzoekers verwezen, namelijk zeven keer. Dit is opvallend gezien het feit dat het merendeel van de fragmenten over een casus van een minderjarige asielzoeker ging. Er is meer naar de familie en vrienden van minderjarige asielzoekers verwezen, namelijk zeventien keer.

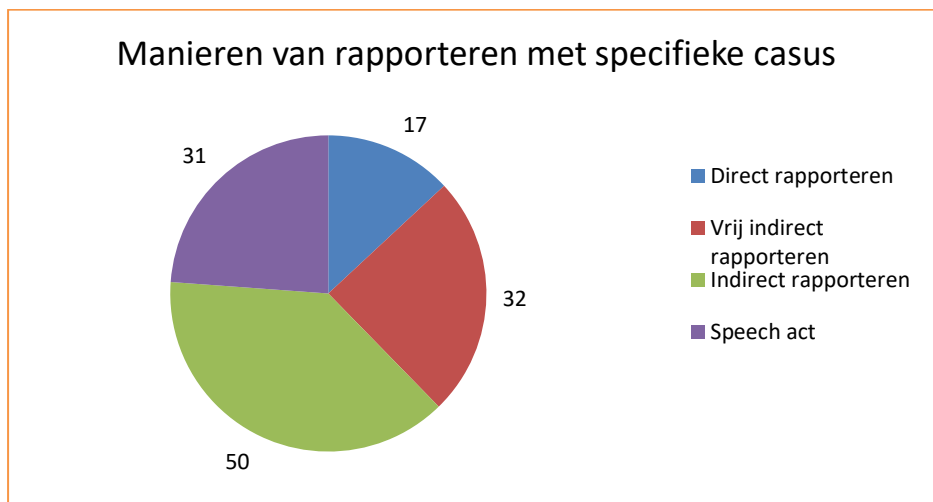
Figuur 2a Aantal discoursverwijzingen met specifieke casus

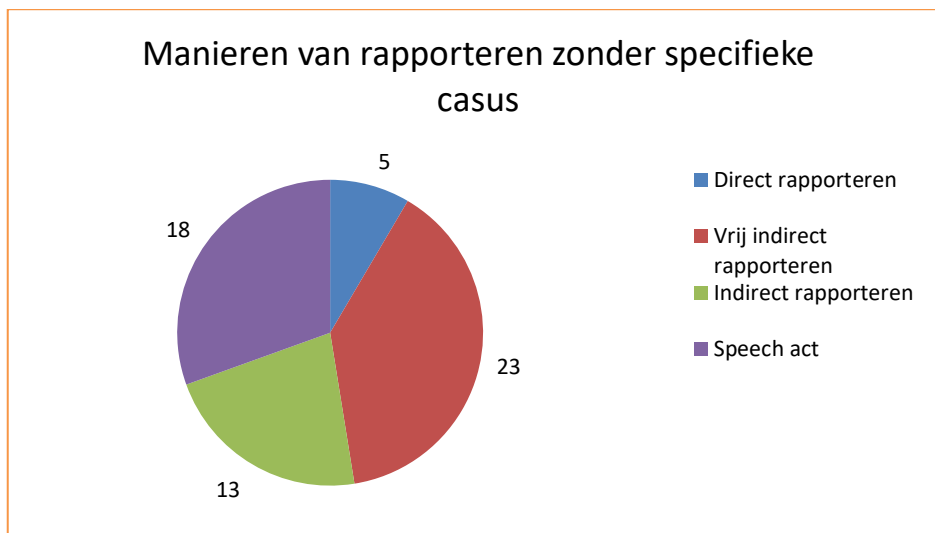
Figuur 2b Aantal discoursverwijzingen zonder specifieke casus

Qua manieren van rapporteren is **indirect rapporteren** het meest gebruikt bij fragmenten met specifieke casus (figuur 3a). Van de 130 verwijzingen in totaal, is deze manier 50 keer gebruikt. **Direct rapporteren** is het minst gebruikt.

Bij fragmenten zonder casus is **vrij indirect rapporteren** het meest gebruikt, namelijk 23 keer (figuur 3b).

Figuur 3a *Manieren van rapporteren met specifieke casus*

Figuur 3b *Manieren van rapporteren zonder specifieke casus*

5.3 Discourspositie analyse

In de discourspositie analyse is onderzocht welke sprekers aan het woord waren. In bijlage 3.1 en 3.2 staat een tabel met alle relevante sprekers.

Om te beginnen zijn de sprekers opgedeeld in verschillende categorieën en heb ik ze geïnventariseerd. Dit is te zien in de onderstaande tabellen (4a en 4b). Hieruit kwamen verschillende discoursposities. De geïdentificeerde discoursposities in deze fragmenten zijn **institutioneel expert**, **eigen stem** en **activist**. **Institutioneel expert** is een discourspositie van sprekers die goed geïnformeerd zijn over het beleid van de overheid en het kinderpardon,

zoals ministers en politiek verslaggevers. De discourspositie van **eigen stem** bestond uit minderjarige asielzoekers die enkel zichzelf representeerden aan de praattafel. De discourspositie **activist** bestond uit mensen die zich inzetten voor het lot van minderjarige asielzoekers door actie te voeren. Enkele voorbeelden van deze sprekers zijn familie en vrienden van het kind, juristen van Defence for Children en oppositieleden in de Tweede Kamer.

In totaal waren bij de fragmenten met een specifieke casus meer gasten aanwezig, namelijk 35, terwijl bij de fragmenten zonder specifieke casus 17 gasten aan de praattafel zaten. Er was bij de fragmenten zonder specifieke casus geen **eigen stem** aanwezig. Alle uitgewerkte discoursposities zijn te vinden in bijlage 4.

Soort spreker	Aantal keer te gast
Institutioneel expert	13
Eigen stem	4
Activist	12
Eigen stem en activist	5
Institutioneel expert en activist	1
Totaal	35

Tabel 4a Sprekers te gast bij fragmenten met specifieke casus

Soort spreker	Aantal keer te gast
Institutioneel expert	14
Institutioneel expert en activist	3
Totaal	17

Tabel 4b Sprekers te gast bij fragmenten zonder specifieke casus

In de fragmenten met specifieke casus was de meest voorkomende discourspositie **institutioneel expert**. Deze discourspositie kwam dertien keer voor. Er waren twaalf discoursposities van **activist**, vier discoursposities van **eigen stem** en zes combinatieposities. Deze combinatieposities zijn die van **eigen stem en activist** en die van **institutioneel expert en activist**. Dit was bijvoorbeeld het geval bij Marc Dullaert, die kinderombudsman is en

zichzelf in de rol van **institutioneel expert en activist** plaatste, maar alleen gepositioneerd werd door anderen als **activist**, zoals in onderstaand fragment:

Spreker: Marc Dullaert

Functie: kinderombudsman

Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i></p> <p>“Drie weken geleden kwam de IND met een rapport naar buiten, hoe dat kinderpardon nu was uitgevoerd. [...]Nou, ik heb toen staatssecretaris Teeven gevraagd om opheldering. [...] Maar wel kreeg ik honderden, ik heb er nu maar een paar bij me, honderden dossiers en klachten van organisaties, van kinderen, van mensen binnen.”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i></p> <p>Hier geeft Dullaert aan dat hij op de hoogte is van beleid en de politieke situatie rondom het kinderpardon, waardoor hij zichzelf positioneert als institutioneel expert. Hij geeft echter ook aan dat hij ontevreden is met de situatie hoe deze nu is en hier iets aan wil doen, waardoor hij ook activist is.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i></p> <p>Pauw: “Nu is er toch een vrij grote groep voor wie die onzekerheid nog voortduurt of misschien wel de zekerheid dat hun toekomst hier niet ligt. En daar is Marc Dullaert boos over. Hij is kinderombudsman.”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i></p> <p>Presentator Jeroen Pauw laat zien dat Dullaert zich inzet voor minderjarige asielzoekers en plaatst hem hiermee in de discourspositie van activist.</p>

Fragment 1 *Discourspositie van institutioneel expert en activist*

De discourspositie die bij fragmenten zonder specifieke casus het meest gerepresenteerd werd, was de **institutioneel expert**. Dit kwam ook overeen met de resultaten van de inhoudsanalyse, waar 94% van het discours over politiek en procedure ging. Daarnaast waren er drie combinatieposities van **institutioneel expert en activist**. Alle drie de sprekers die deze rol vervulden, zijn politici van een oppositiepartij van het Kabinet, zoals in onderstaand voorbeeld:

Spreker: Jesse Klaver

Functie: Fractievoorzitter GroenLinks

Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i></p> <p>“Ik was zeer verrast maar vooral heel blij dat ze eigenlijk terugkeerden naar een gevoel van rechtvaardigheid want kinderen zijn hier opgegroeid dat die hier gewoon een plek hebben.”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i></p> <p>Klaver positioneert zichzelf hier als activist door te zeggen wat zijn persoonlijke mening over het kinderpardon is.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i></p> <p>Jinek: “Ja Jesse Klaver, een opvallende beweging van het CDA zullen we maar zeggen. Was u ook verrast?”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i></p> <p>Presentator Eva Jinek vraagt naar de mening van Klaver over de politieke situatie die achter het kinderpardon schuilgaat, waardoor hij de rol van institutioneel expert toegeschreven krijgt.</p>

Fragment 2 *Discourspositie van institutioneel expert en activist*

De tien minderjarige asielzoekers werden allemaal gepositioneerd als **eigen stem** door de presentatoren van de late-night talkshow. Ze waren in eerste instantie te gast om hun eigen casus te bespreken, maar een enkele minderjarige asielzoeker nam zelf de rol aan van representant voor de hele groep. Zo was dit het geval bij minderjarige asielzoeker Anood. Zij was uitgenodigd om haar eigen verhaal te vertellen bij Pauw, maar gebruikte het moment om namens alle kinderen die niet onder het kinderpardon vallen te spreken, zoals te zien is in onderstaand fragment (fragment 3):

Spreker: Anood

Functie: minderjarige asielzoeker

Discourspositie: eigen stem en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Anood: “[...] maar nu gaat het om 100 kinderen die in Nederland willen blijven en moeten blijven zelfs, want deze kinderen gaan de maatschappij in, dus ze studeren, ze zijn afgestudeerd, of ze willen gewoon toekomst hebben, natuurlijk, iedereen wil geluk hebben maar wat er nu gebeurt is oneerlijk eigenlijk, we spreken over 92 % niet over tien die niet in Nederland mag blijven en daarom vind ik het kinderpardon best wel oneerlijk.”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Anood plaatst zichzelf hier in de discoursrol van activist door op te komen voor iedereen van haar groep en niet alleen voor zichzelf als minderjarige asielzoeker. Daarnaast spreekt ze ook over haar eigen situatie, waardoor ze ook eigen stem is.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: “Anood? Hoe lang ben je hier?”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw vraagt hier naar de persoonlijke situatie van Anood, dus hij positioneert haar als eigen stem.</p>

Fragment 3 *Discourspositie van eigen stem en activist*

6. Discussie

In de discussie van dit onderzoek zal ik de resultaten nader bespreken en een terugkoppeling maken naar het contextueel en theoretisch kader om verklaringen te zoeken voor de resultaten van dit onderzoek. Ook zal ik de resultaten met elkaar koppelen om zo door middel van de methodische triangulatie mijn resultaten te analyseren.

6.1 Inhoudsanalyse

In de inhoudsanalyse zijn de thema's die aangehaald zijn in de late-night talkshows onderzocht. De deelvraag die aan de inhoudsanalyse gekoppeld is, luidt:

Welke inhoudelijke thema's komen naar voren rondom het kinderpardon bij de late-night talkshow van de NPO?

In alle fragmenten werd voornamelijk gesproken over **politieke discussie** en **procedure**. Deze resultaten hangen samen met de eerdere studie van Ruigrok et al. (2012), waaruit voortkwam dat de media een probleem dat in de samenleving speelt aankaarten, met als doel het probleem in de Tweede Kamer onder de aandacht te brengen. Er kan dus gesuggereerd worden dat de late-night talkshows aandacht vestigen op de politieke discussie om hierdoor meer politieke aandacht voor minderjarige asielzoekers te vragen.

Wanneer het discours over de minderjarige asielzoekers zelf ging, werd met name gesproken over het thema **huidige situatie** en opvallend weinig over de **toekomst** van de minderjarige asielzoeker. Deze resultaten komen overeen met de resultaten van Bleiker et al. (2013), die aantoonde dat weinig focus ligt op de toekomst van asielzoekers in de media.

Daarnaast is weinig over het verleden van de asielzoeker gesproken, namelijk in slechts twee procent van het discours. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de presentatoren voornamelijk gesloten vragen stelden over de thema's **reisverhaal** en **herkomst** van de minderjarige asielzoeker. Hierdoor was er weinig mogelijkheid om uitgebreid te antwoorden. In onderstaand voorbeeld werd minderjarige asielzoeker Anood gevraagd naar haar reisverhaal en beantwoorde ze elke vraag met een korte zin:

“Pauw: ‘Goed. Hoe zit het met jullie, Anood? Hoe lang ben je hier?’
 Anood: ‘Acht jaar.’
 Pauw: ‘Acht jaar. En waar kom je vandaan?’
 Anood: ‘Irak.’
 Pauw: ‘Irak. Hoe oud was je toen je hier aankwam in Nederland?’
 Anood: ‘Dertien.’”

De inhoudelijke thema's die dus voornamelijk naar voren kwamen bij de het discours over het kinderpardon zijn **politieke discussie** en **procedure**. Daarnaast is bij fragmenten met specifieke casus gesproken over de **huidige situatie** van de minderjarige asielzoekers. De overige thema's worden bijna niet benoemd.

6.2 Kritische discoursanalyse

Met behulp van de resultaten van de lexicalisatieanalyse en intertekstualiteitsanalyse ga ik de volgende deelvraag beantwoorden:

Welke interne en externe talige middelen worden ingezet in het discours over minderjarige asielzoekers bij de late-night talkshow van de NPO?

6.2.1 Lexicalisatieanalyse

Bij de lexicalisatieanalyse (interne analyse) is onderzocht op welke manieren verwezen is naar minderjarige asielzoekers.

Het woord *kinderen* als verwijzwoord naar minderjarige asielzoekers kwam veel voor. Een reden hiervoor kan zijn dat het woord een empathisch gevoel opwekt bij het publiek (Bleiker et al., 2013). De mening van het publiek ten opzichte van minderjarige asielzoekers kan dan positief beïnvloed worden.

Er had sprake kunnen zijn van *othering* van de minderjarige asielzoekers door sprekers die tegen het kinderpardon zijn (Holliday et al., 2016), door bijvoorbeeld te refereren naar 'groepen' of 'zaken'. Volgens Bleiker et al. (2013) is dit een manier om de asielzoekers minder menselijk te laten lijken. Dit was echter slechts zeven keer het geval, waarbij 'gevallen', 'groep' en 'men' gebruikt werden om minderjarige asielzoekers aan te duiden. Er vrijwel alleen maar persoonlijke verwijzingen naar minderjarige asielzoekers gebruikt, waardoor ze lijken te behoren tot de *in-group* (Holliday et al., 2016).

Door de persoonlijke verwijzingen naar de minderjarige asielzoekers wordt het standpunt bevestigd dat het *victimization frame* van Greussing en Boomgaarden (2017) op een positieve manier gebruikt wordt, door ze niet af te schilderen als een groep, maar als individuen.

Deze resultaten over de verwijzingen naar minderjarige asielzoekers spreken het onderzoek van Schüller (2017) waaruit bleek dat asielzoekers pas vanaf 2015 op een persoonlijker manier gerepresenteerd werden in de media tegen. De resultaten van dit onderzoek tonen duidelijk aan dat vanaf 2011, het begin van de discussie over het kinderpardon, sprake is van positieve representatie. Een verklaring hiervoor is dat het specifiek om *minderjarige* asielzoekers gaat in tegenstelling tot het onderzoek van Schüller (2017), waar voornamelijk over asielzoekers van alle leeftijden gesproken werd.

6.2.2 Intertekstualiteitsanalyse

In de intertekstualiteitsanalyse (externe analyse) heb ik onderzocht welke discourses aangehaald zijn in de fragmenten. Er is behalve invloed van het discours zelf directe invloed van een achterliggende ideologie die het discours beïnvloed. Bij dit corpus is voornamelijk naar politieke discourses verwezen, namelijk in 54 procent bij fragmenten met specifieke casus en in 85 procent bij fragmenten zonder specifieke casus. Dit laatste percentage komt overeen met de inhoudsanalyse en de discourspositie analyse, waar voornamelijk de thema's politieke discussie en procedure aangehaald worden en uitsluitend sprekers zijn die als institutioneel expert worden geportretteerd.

Bij deze analyse is duidelijk te zien dat er sprake is van framing en agendasetting door de NPO. Framing zorgt dat kijkers op een bepaalde manier beïnvloed worden door een tekst (Entmann, 1993) en aandacht hebben voor de actualiteit die de media hen voorlegt (Coombs, 2013). De kijker ziet in dit geval het discours over minderjarige asielzoekers en omdat veel aandacht gevestigd wordt op politieke discourses, ziet de kijker dat de politiek invloed op het onderwerp heeft.

Omdat er invloed was van politiek op het discours, kan worden gezegd dat het discours over minderjarige asielzoekers aan bod komt door agendasetting (McCombs & Shaw, 1972). Agendasetting zorgt ervoor dat het publiek over dat onderwerp gaat nadenken en zelf een mening vormt. Dit bevestigden Ruigrok et al. (2012) in hun onderzoek naar

agendasetting bij *Pauw en Witteman*. Daar was sprake van een wisselwerking tussen de publieksagenda, media-agenda en politieke agenda die invloed heeft op het discours (Ruigrok et al., 2012). Zo is de casus van Lili en Howick naar voren gekomen door de publieksagenda en de casus van Mauro via de media-agenda.

Er wordt echter opvallend weinig naar minderjarige asielzoekers verwezen. Bij de fragmenten zonder specifieke casus is slechts een keer naar minderjarige asielzoekers verwezen. Dit is mogelijk een framing keuze van de NPO.

Wat betreft manieren van rapporteren is weinig gebruikgemaakt van **direct rapporteren**. Een verklaring hiervoor kan zijn dat het op televisie lastiger is om te citeren, dus wordt het slechts een enkele keer gedaan, zoals door het voorlezen van een brief. Over het algemeen wordt **indirect** of **vrij indirect** gerapporteerd.

Concluderend zijn de interne talige middelen die worden ingezet in het discours over minderjarige asielzoekers verwijzingen naar de minderjarige asielzoekers als *in-group*. Dit uitte zich door het verwijzen naar de minderjarige asielzoekers als individuen en kinderen om empathie op te wekken bij het publiek.

De externe talige middelen die worden ingezet in het discours over minderjarige asielzoekers zijn voornamelijk verwijzingen naar politieke discourses. Er wordt ook duidelijk gebruik gemaakt van framing en agendasetting door politieke discourses te gebruiken en hierdoor het onderwerp niet alleen belangrijk te maken in de media-agenda, maar ook in de publieke en politieke agenda.

6.3 Discourspositie analyse

Met behulp van de resultaten van de discourspositie analyse is de volgende deelvraag beantwoord:

Welke sprekers en discoursposities komen aan bod in het discours over het kinderpardon bij de late-night talkshow van de NPO?

Zoals uit de resultaten bleek, kwam de discourspositie van **institutioneel expert** het meest voor. Dit zou in lijn kunnen zijn met de bovengenoemde theorie over framing van Entmann

(1993) en Coombs (2013), waarbij institutioneel experts de autoriteit kunnen hebben om de mening van het publiek te beïnvloeden. De overgebrachte meningen zijn volgens de NPO de waarden van de dominante ideologie. Dit sluit aan bij de theorie over discours van Lacey (2009). Hierdoor laat de NPO echter kansen liggen voor representatie van alle Nederlanders. Dit werd ook aangetoond in het onderzoek van Schoonewille (2017), toen voornamelijk het tegengeluid van Zwarte Piet werd getoond op de NPO. In dit onderzoek kan een soortgelijke vergelijking gemaakt worden. Het grootste deel van de sprekers is namelijk tegen het kinderpardon, maar de vraag is of dit representatief is voor de Nederlandse bevolking.

Bij discoursposities is er een invloed van de concepten 'identiteit' en 'othering' van Holliday et al. (2016). Dit werd in de discoursposities om te beginnen geuit door *self-identification* en *other-identification* (Holliday et al., 2016). Een voorbeeld hiervan is dat minderjarige asielzoekers als **eigen stem** waren uitgenodigd om deel te nemen aan het discours, dus door *other-identification*. Eenmaal in het gesprek namen ze de discourspositie van **activist** in door middel van *self-identification*. Dit gebeurde bijvoorbeeld in de gevallen van de minderjarige asielzoekers Anood, Mathu en Sabina. Ze worden door *other-identification* in een discourspositie geplaatst door de presentatoren van het praatprogramma, maar portretteerden zich vervolgens op een manier die hun individuele identiteit toonde (Holliday et al., 2016).

Bovendien laten de minderjarige asielzoekers zien dat ze zich Nederlands voelen door hun nationale identiteit te tonen (Holliday et al., 2016). Ze doen dit door zelf in het gesprek aan te geven met behulp van identiteitsmarkers (Smeets & Steijlen, 2006). Vaak zijn ze ook in Nederland geboren, zoals Nemr, en spreken ze de taal van het thuisland van hun ouders niet, zoals Lili en Howick. Dit toont aan dat hun nationale identiteit Nederlands is en daarom willen ze niet terug. Dit wordt ook op die manier neergezet in de talkshows, doordat de presentatoren bijvoorbeeld vragen hoe het op school gaat bij de kinderen, wat ze van plan zijn na school te doen en aandacht te vestigen op het feit dat ze de Nederlandse taal goed beheersen.

Kortom, de discoursposities die voornamelijk aan bod zijn gekomen in het corpus, zijn die van **institutioneel expert**, **activist** en **eigen stem**. Bij fragmenten zonder specifieke casus waren alleen institutioneel experts uitgenodigd, waardoor de discussies zeer eenzijdig

waren. Een aantal minderjarige asielzoekers stelden zich ook als activist op en toonden hun individuele en nationale identiteit door hun uitingen. De meeste sprekers die aan het woord kwamen, waren voor een versoepeling van het kinderpardon.

6.4 Persoonlijk gezicht in het discours

Tot slot heb ik geanalyseerd of er verschillen zijn in het discours tussen fragmenten van de late-night talkshow waarin een specifieke casus van een minderjarige asielzoeker voorkomt die het discours een persoonlijk gezicht geeft, ten opzichte van fragmenten zonder casus.

De bijbehorende deelvraag hiervan luidt:

Is er bij fragmenten over een specifieke casus van het kinderpardon een verschil in de manier waarop de besproken thema's naar voren komen?

6.4.1 Inhoudsanalyse

Zoals aangetoond, zijn voornamelijk de thema's **politieke discussie** en **procedure** aangehaald in de talkshows. Bij fragmenten met specifieke casus is meer over de minderjarige asielzoeker gesproken, omdat in veel gevallen de minderjarige asielzoeker zelf aan tafel zat.

Bij fragmenten zonder specifieke casus ging het voornamelijk over het beleid over het kinderpardon, waardoor minderjarige asielzoeker alleen soms als voorbeeld werden genomen. Dit komt overeen met de theorie van Bleiker et al. (2013) dat de media empathie willen opwekken bij de kijker. In dit geval gebeurt dat door minderjarige asielzoekers in een gesprek te noemen dat gedomineerd wordt door politiek en procedure.

6.4.2 Kritische discoursanalyse

In de lexicalisatieanalyse is te zien dat er een duidelijk verschil is tussen de hoeveelheid verwijzingen naar minderjarige asielzoekers die gedaan is in fragmenten met en zonder specifieke casus. Zo zijn meer verschillende verwijzingen gebruikt in fragmenten met een specifieke casus. Een verklaring hiervoor is dat er meer over de minderjarige asielzoeker gesproken werd, zoals bleek uit de inhoudsanalyse.

In de intertekstualiteitsanalyse is gekeken naar de manier waarop andere discoursen aangehaald werden in de discussie over het kinderpardon. Bij fragmenten met specifieke casus werd voornamelijk gebruik gemaakt van indirect rapporteren. Dit werd gevolgd door vrij indirect rapporteren en de *speech act*. Direct rapporteren is het minst gebruikt, alleen wanneer er bijvoorbeeld een brief van een minister werd geciteerd in de uitzending. Er is ook opvallend veel gebruik gemaakt van de *speech act*. Volgens Fairclough (1992) wordt bij een *speech act* een ander discours aangehaald, zonder dat erbij vermeld wordt waar de uiting vandaan komt. Een reden hiervoor kan zijn dat er veel speculatie is over dingen die politici en ministers zouden kunnen doen om het kinderpardon te veranderen, dus dat er verwezen wordt naar een onbestaand discours door middel van een *speech act*.

Bij fragmenten zonder specifieke casus werd vooral gebruik gemaakt van vrij indirect rapporteren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat veel institutioneel experts aan tafel zaten die een nabespreking deden van de politieke discussies van de afgelopen paar dagen, waardoor veel discoursen van politici werden herhaald. Ook wordt er beeldmateriaal laten zien waarnaar verwezen wordt.

6.4.3 Discourspositie analyse

De discourspositie analyse laat zien dat er een duidelijk verschil is tussen sprekers die uitgenodigd zijn deel te nemen aan gesprekken met specifieke casus en zonder specifieke casus. Zo zijn er meer verschillende discoursposities bij gesprekken met specifieke casus, met name omdat minderjarige asielzoekers door zichzelf of door anderen gerepresenteerd worden aan de praattafel. Wanneer geen specifieke casus besproken wordt en de focus op het politieke debat ligt, nemen uitsluitend institutioneel experts deel aan het gesprek. Dit is hoogstwaarschijnlijk ook de reden dat 94 procent van het gesprek over de politieke discussie en de procedure van het kinderpardon gaat. Hierdoor is er een zeer eenzijdig discours, in tegenstelling tot wanneer er wel een specifieke casus is.

Over het algemeen waren de fragmenten met specifieke casus duidelijker gericht op het opwekken van empathie bij de kijker. Dit werd geuit in de thema's waarover gesproken werd, de uitgenodigde gasten, verwijswaarden voor minderjarige asielzoekers en verschillende discoursen waarnaar verwezen werd. De gesprekken zonder specifieke casus waren veel eenzijdiger, omdat minder thema's besproken zijn, er minder verwijzingen naar

minderjarige asielzoekers waren. Er werd vooral naar politieke discoursen verwezen en er waren alleen gasten in de discourspositie van **institutioneel expert** uitgenodigd.

7. Conclusie

In dit laatste hoofdstuk zal ik een antwoord geven op de hoofdvraag van dit onderzoek en terugkomen op de aanname van het onderzoek uit hoofdstuk 3. Verder zal ik het onderzoeksproces evalueren, beperkingen toelichten en tot slot suggesties doen voor vervolgonderzoek. De deelvragen die in de discussie zijn behandeld, leiden tot het beantwoorden van de hoofdvraag:

Op welke manier krijgt het discours rond het kinderpardon vorm in de late-night talkshow van de Nederlandse Publieke Omroep?

7.1 Vormgeving in het discours

Allereerst is onderzoek naar het kinderpardon en minderjarige asielzoekers onderdeel van een bredere context van onderzoek naar asielzoekers en vluchtelingen in de media (Huisman, 2016; Romeyn, 2013; Schüller, 2017). Het deelnemen van minderjarige asielzoekers kan daarbij gezien worden als onderdeel van het *victimization frame* (Greussing & Boomgaarden, 2017), doordat er meer empathie van het publiek is bij nominalisatie van een persoon ten opzichte van het generaliseren van een groep (Bleiker et al., 2013; Huisman, 2016; Romeyn, 2013).

Sinds 2011 is actief gesproken over het kinderpardon, met enkele pieken in de populariteit van het onderwerp. Het lijkt alsof het kinderpardon opbloeit wanneer er een specifieke casus van een minderjarige asielzoeker is. Daarom was de verwachting dat het kinderpardon onder de aandacht gebracht zou worden aan de hand van casussen in de media. Hoe het discours over het kinderpardon vorm krijgt, is onderzocht door het uitvoeren van een inhoudsanalyse, kritische discoursanalyse en discourspositie analyse. De resultaten van deze analyses hebben elkaar versterkt door het gebruik van de methodische triangulatie (Boeije, 2005).

Zoals in de verwachting van dit onderzoek is gepresenteerd, was er daadwerkelijk een verschil in thema's tussen de fragmenten met specifieke casus en zonder specifieke casus, omdat de minderjarige asielzoekers in het discours de functie hadden om een persoonlijke toon aan het gesprek te geven en hun individuele identiteit en nationale identiteit te uiten

(Holliday et al., 2016). Dit gebeurde door naar minderjarige asielzoekers te verwijzen alsof ze bij de *in-group* hoorden (Holliday et al., 2016) en zo presenteerden zij zichzelf ook, zoals bleek uit de discourspositie analyse. Met name framing en agendasetting hebben een sterke rol gespeeld in de politieke discoursen waarnaar verwezen werd aan de praattafel (Entmann, 1993; Coombs, 2013; McCombs & Shaw, 1972). De onderzoeken van Entmann (1993) en Ruigrok (2012) waaruit bleek dat de media de politiek willen beïnvloeden, hebben dit bevestigd. Zo was de meerderheid van de sprekers uitgenodigd als institutioneel expert, waardoor het thema politieke discussie de overhand had in het discours. Er kan hierdoor gezegd worden dat de gesprekken over het kinderpardon als politiek debat redelijk eenzijdig zijn verlopen, wat vergelijkbaar was met de resultaten van het onderzoek naar de discussie over Zwarte Piet bij de NPO van Huisman (2016). Dit bleek met name uit de sprekers die voornamelijk voor een verandering van het kinderpardon waren en de framing van de NPO die zich vaak portretteerden als activisten voor het kinderpardon.

Al met al is er een duidelijk verschil in de manier waarop het discours over het kinderpardon is verlopen ten opzichte van eerder onderzoek naar het discours over vluchtelingen in de media. Minderjarige asielzoekers worden als Nederlands kind neergezet om empathie op te wekken en aan te tonen dat ze bij de 'wij' groep horen. Daarnaast is vooral aandacht voor het politieke discours, wat is aangetoond in de inhoudsanalyse, KDA en discourspositie analyse, zodat het onderwerp onder de aandacht gebracht kan worden in de politiek door middel van framing. Tot slot is er weinig variatie in het soort sprekers dat wordt gevraagd om deel te nemen aan het discours, waardoor het debat eenzijdig is, wat een eerder voorkomend punt van kritiek voor de NPO was.

7.2 Evaluatie en beperkingen

Ik zal beginnen met enkele beperkingen in dit onderzoek uitzetten en toelichten. Daarbij zal ik ook aangeven hoe dit in vervolgonderzoek beter aangepakt zou kunnen worden.

Om te beginnen heb ik bij mijn inhoudsanalyse het aantal woorden geteld dat gesproken is per thema, maar het zou ook interessant zijn geweest om te zien hoeveel tijd per thema besteed was. Dat had wellicht een ander perspectief geboden.

Daarnaast heeft het transcriberen van ruim vier uur aan beeldmateriaal veel tijd gekost, met name omdat deze scriptie binnen tien weken geschreven en ingeleverd is. Een kleiner corpus had meer ruimte geboden voor een diepgaandere analyse en meer tijd voor literatuuronderzoek en resultatenanalyse.

Ook heb ik in dit onderzoek enkel de late-night talkshow van de NPO behandeld. Er zijn echter commerciële zenders die ook talkshows hebben, maar die bestanden waren niet aanwezig in het archief van het Instituut voor Beeld en Geluid. Dit had een vollediger beeld kunnen geven van het discours over het kinderpardon en is iets waar in een vervolgonderzoek inzicht in zou kunnen geven.

Tot slot is het belangrijk om te onthouden dat mediawerkelijkheid altijd gefilterd is door framing en agendasetting. Dit onderzoek is dus gedaan door de lens van de Nederlandse Publieke Omroep. Zoals Coombs (2013) al aangaf, is wat de media naar buiten draagt slechts een beeld van de werkelijkheid. Uiteindelijk moet je als onderzoeker en als lezer onthouden dat framing en agendasetting een belangrijke rol spelen in het onder de aandacht brengen van politieke discussies in de media.

7.3 Suggesties voor vervolgonderzoek

Tot slot zal ik enkele suggesties doen voor vervolgonderzoek naar een vergelijkbaar onderwerp.

Bij het verzamelen van het corpus gezocht op het zoekwoord 'kinderpardon'. Dit heeft echter twee verschillende categorieën van resultaten opgeleverd: fragmenten met specifieke casus en zonder specifieke casus. Een vervolgonderzoek zou alleen maar naar minderjarige asielzoekers kunnen kijken en dus alleen die term als zoekwoord kunnen gebruiken bij het verzamelen van het corpus. Hierdoor zou een comparatieve deelvraag wegvallen.

Ik ben tevreden over de manier waarop ik de inhoudsanalyse van Dörnyei en kritische discoursanalyse van Fairclough heb kunnen toepassen in dit onderzoek. Ik heb de kritische discoursanalyse op een andere manier gedaan door bij de lexicalisatieanalyse enkel te kijken naar verwijzingen naar minderjarige asielzoekers in plaats van ook naar predicatie te hebben gekeken. Deze aanpassing werkte voor dit onderzoek en corpus goed, omdat er concrete resultaten uit de analyse zijn gekomen. Ik heb echter in dit onderzoek niet naar de

sociale dimensie van het model van Fairclough gekeken. Dit zou in eventueel vervolgonderzoek vanuit mediastudies gedaan kunnen worden om een breder beeld van het discours te krijgen.

De discourspositie analyse van Koole en Ten Thije was echter lastiger toe te passen. Ik heb de verschillende discoursposities moeten aanpassen door naar de inhoud van de tekst te kijken en niet naar de sprekers zelf en ik ben er niet zeker van of er een duidelijk resultaat is uitgekomen. Hier zou bij vervolgonderzoek dus nog naar gekeken kunnen worden.

In dit onderzoek ben ik er niet achter gekomen of minderjarige asielzoekers die te gast zijn bij een talkshow een grotere kans hebben om in Nederland te blijven. Dit is wel een assumptie die gedaan kan worden, aangezien veel minderjarige asielzoekers die in de media zijn geweest een verblijfsvergunning krijgen. Dit zou kunnen komen doordat ze in de media zijn gekomen, of juist omdat ze door hun ongewone omstandigheden naar de media gaan. Het zou dus interessant kunnen zijn om hier specifiek onderzoek naar te doen.

Referenties

- Amnesty International. (z.j.). Vluchtelingen en migranten. Geraadpleegd van <https://www.amnesty.nl/wat-we-doen/themas/vluchtelingen-en-migranten>.
- ANP. (2006, 28 februari). Taïda Pasic moet land uit. Geraadpleegd van <https://www.nu.nl/algemeen/684720/taida-pasic-moet-land-uit.html>.
- ANP. (2018, 8 september). Armeense tieners Lili en Howick zijn terecht en mogen blijven. Geraadpleegd van <https://nos.nl/artikel/2249531-armeense-tieners-lili-en-howick-zijn-terecht-en-mogen-blijven.html>.
- Battjes, H., Boeles, P., Brouwer, E., Spijkerboer, T. P., & Walsum, S. K. van. (2013). Kroniek migratierecht. *Nederlands Juristenblad*, 88(35).
- Bleiker, R., Campbell, D., Hutchison, E., & Nicholson, X. (2013). The visual dehumanisation of refugees. *Australian Journal of Political Science*, 48(4), 398-416.
- Boeije, H. (2005). Kwalitatief onderzoek. In: Hart, H. et al (Red.), *Onderzoeksmethoden* (pp. 253-290). Amsterdam: Boom.
- Cohen, I. (2009). *De oorlog als een schouwspel, de media als haar toeschouwer* (masterthese). Amsterdam: Universiteit van Amsterdam.
- Coombs, D. S. (2013). *Last man standing: Media, framing, and the 2012 republican primaries*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.
- De Wijs, J. A. (2017). *Oerwoudgeluiden, racistische teksten of spreekkoren? Een onderzoek naar het televisiediscours over twee supportersincidenten in het Nederlands voetbal*. (masterthese). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Dörnyei, Z. (2007). *Research Methods in Applied Linguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Entmann, R. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Euwijk, J. (2015). Mauro Manuel, een media-icoon zoekt asiel. Geraadpleegd van <https://www.beeldengeluid.nl/verhalen/mauro-manuel-een-media-icoon-zoekt-asiel>.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and social change*. Cambridge: Polity press.
- Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: textual analysis for social research*. London: Routledge.
- Fürsich, E. (2010). Media and the representation of Others. *International social science journal*, 61(199), 113-130.
- Greussing, E. & Boomgaarden, H.G. (2017). Shifting the refugee narrative? An automated frame analysis of Europe's 2015 refugee crisis. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43(11), 1749-1774.
- Holliday, A., Kullman, J. & Hyde, M. (2016). *Intercultural Communication: An advanced resource book for students*. London: Routledge.
- Holzberg, B., Kolbe, K., & Zaborowski, R. (2018). Figures of crisis: The delineation of (un)deserving refugees in the German media. *Sociology*, 52(3), 534-550.
- Huisman, I. (2016). *Vluchtelingen: van massa naar mens. Een kritisch discours-analytisch*

- onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in Nederlandse kranten in september 2015* (masterthese). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Immigratie- en Naturalisatiedienst. (2013). Criteria overgangsregeling kinderpardon bekend. Geraadpleegd op 20 februari 2019 van <https://ind.nl/nieuws/Paginas/Criteria-overgangsregeling-kinderpardon-bekend.aspx>.
- Kamerman, S. (2018, 4 september). Maatschappelijke druk nog enige optie voor Howick en Lili. *NRC Handelsblad*. Geraadpleegd van <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/09/04/maatschappelijke-druk-nog-enige-optie-voor-howick-en-lili-a1615212>.
- King, R., & Wood, N. (2001). *Media and migration: Constructions of mobility and difference*. London: Routledge.
- Koole, T., Ten Thije, J.D. (1994). *The Construction of Intercultural Discours: Team discussions of educational advisers*. Amsterdam: Rodopi.
- Lacey, N. (2009). *Image and representation: Key concepts in media studies*. London: Macmillan.
- McCombs, M. E., & Shaw, D. L. (1972). The agenda-setting function of mass media. *Public opinion quarterly*, 36(2), 176-187.
- Meijer, I. C. (2003). What is quality television news? A plea for extending the professional repertoire of newsmakers. *Journalism Studies*, 4(1), 15-29.
- Nederlandse Nieuwsmonitor. (2012). *Impact van Pauw & Witteman*. Geraadpleegd van <http://nieuwsmonitor.org/wp-content/uploads/Pauw-en-Witteman.pdf>.
- NPO.nl (2017). Geraadpleegd op 5 februari 2019 van <https://www.npomaatschappelijke waarde.nl/#content>.
- NPO.nl. (z.j.). Geraadpleegd op 5 februari 2019 van <https://over.npo.nl/organisatie/wie-zijn-wij/waar-staat-de-npo-voor#onafhankelijk>.
- Ramaker, H. (2018, 11 september). Harbers zette discretionaire bevoegdheid 26 keer in. *Metro Nieuws*. Geraadpleegd van <https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/2018/09/harbers-zette-discretionaire-bevoegdheid-26-keer-in>.
- Rap, S. E., Liefwaard, T., & Rodrigues, P. R. (2015). *Advies Kinderrechtenmonitor 2015*. Leiden: Afdeling Jeugdrecht, Universiteit Leiden.
- Rigney, A., & Brillenburg Wurth, K. (2008). *Het leven van teksten: een inleiding tot de literatuurwetenschap*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Rijksoverheid.nl. (z.j.). Alleenstaande minderjarige vluchteling. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/alleenstaande-minderjarige-vreemdelingen-amv>.
- Rijksoverheid.nl (z.j.). Wat is discretionaire bevoegdheid?. Geraadpleegd van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid/vraag-en-antwoord/wat-is-discretionaire-bevoegdheid>.
- Romeyn, E. (2014). Asylum seekers, citizenship and reality TV in the Netherlands: quizzing refugees in jeopardy. *Citizenship Studies*, 18(6-7), 741-757.
- Scherder, E., van Os, C. & Zijlstra, E. (2018). *Schaderisico bij uitzetting langdurig verblijvende*

- kinderen*. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Schoonewille, H. (2017). *Zwarte Piet in het Nieuws* (masterthese). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Schüller, S. (2017). *Flüchtlinge = vluchtelingen? Een onderzoek naar de representatie van vluchtelingen in twee Duitse en twee Nederlandse kranten voor en na de foto van Aylan Kurdi* (masterthese). Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Smeets, H., & Steijlen, F. (2006). *In Nederland gebleven: de geschiedenis van Molukkers 1951-2006*. Amsterdam: Bakker.
- Sparks, G. (2006). *Media effects research: A basic overview*. Belmont: Thomson/Wadsworth.
- Van Heelsum, A. (2017). Aspirations and frustrations: Experiences of recent refugees in the Netherlands. *Ethnic and racial studies*, 40(13), 2137-2150.
- Vluchtelingenwerk Nederland. (2011, 19 december). Kinderpardon GroenLinks sympathiek voorstel. Geraadpleegd van <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nieuws/kinderpardon-groenlinks-sympathiek-voorstel>.
- Vluchtelingenwerk Nederland. (2013, 20 maart). Kinderpardon nu definitief. Geraadpleegd van <https://www.vluchtelingenwerk.nl/nieuws/kinderpardon-nu-definitief>.
- Vroome, T. de. & Van Tubergen, F. (2013). Settlement Intentions of Recently Arrived Immigrants and Refugees in the Netherlands. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*, 12(1), 47-66.

Bijlagen

1 Tabel met verwijzingen naar minderjarige asielzoekers

Termen voor minderjarige asielzoekers	Aantal in fragmenten met specifieke casus	Aantal in fragmenten zonder specifieke casus
Al die anderen	1	
Anood	4	
Armeense gezin	2	
Asielkinderen	1	1
Asielzoeker	4	
Bijzondere gevallen	1	
Dat Afghaanse meisje	2	
Die jongen	20	
Die mensen	2	
Gevallen	4	3
Gezicht	2	
Gezinnen	13	6
Grensgevallen	1	
Groep	2	3
Howick	14	
Iemand	15	
Immigranten		1
Individuele asielzaken	3	
Individueel geval	5	
Individuele gevallen	1	1
Individuele zaak	1	
Jongen	12	1
Jongens en meisjes	1	
Jonge leven	1	
Jonge mensen	1	
Jongeren	9	
Jongetje	3	
Kind	21	5
Kinderen	195	78
Kleine kinderen	1	
Kleine jochie		1
Lieve mensen	1	
Lili	13	
Lilis en Howicks	1	
Mariam	4	
Mathu	1	
Mauro	63	2
Mauro's	6	1
Mauro twee	1	
Meisje	2	2
Meisjes	1	
Men	2	1
Mensen	48	18

Mensen die hier een aanvraag voor een verblijfsvergunning hebben ingediend	1	
Minder fortuinlijke collega's	1	
Minderjarigen	1	
Minderjarige asielzoekers	1	
Mooi jongetje	1	
Nawied	2	
Nemr	3	
Persoon die niet weg wil	1	
Personen	1	
Pleegkind	2	
Pleegkinderen	1	
Sabina	2	
Shenjin	1	
Schrijnende gevallen	1	9
Specifieke persoon	1	
Uitzetting	1	
Vreemdeling	2	
Vluchtelingen	1	
Wime	1	
Zaak	10	
Zaken	5	
Zus	1	
	Totaal 524	Totaal 131

2.1 Tabel met verwijzingen naar discours in fragmenten met specifieke casus

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
Je moeder	De biologische moeder van Mauro Manuel	Indirect rapporteren	“Maar was de oorspronkelijke gedachte van je moeder “ga weg uit Angola want in Nederland zou je een beter leven hebben””
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Vrij indirect rapporteren	“Gerd Leers zegt “het duurt altijd zo lang de procedures en die worden soms door advocaten onnodig lang opgerekt waardoor iemand veel langer hier is dan oorspronkelijk de bedoeling had kunnen zijn als de regels direct waren gehanteerd””
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Direct rapporteren	“[...] voorlezen uit de brief van Gerd Leers die hij heeft geschreven [...]. “Daarbij stel ik voorop dat het uitgangspunt van de regelgeving is dat de plicht tot terugkeer bij de vreemdeling ligt.””
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Direct rapporteren	“Nu lees ik nog een klein stukje voor [...] “Zo hebben zij nadat de asielpcedure van de heer Manuel was beëindigd ruim twee en een half jaar gewacht met het aanvragen van een verblijfsvergunning regulier onder de beperking” [...] “Het een en ander duidt erop dat ervoor gekozen is om de heer Manuel, hoewel hij vertrekplichtig was, nog ruim twee en een half jaar zonder verblijfstitel in Nederland te laten blijven, in plaats van voorbereidingen te treffen op zijn terugkeer naar het land van herkomst.” [...] “Het gezin, even tussen de heer Manuel en zijn pleegouders, is opgebouwd terwijl de betrokkenen wisten, althans behoorden te weten, dat de verblijfsstatus van de vreemdeling precair was.”
De Kamer	De Tweede Kamer	Speech act	“Dus de kamer kan nog zowel zeggen tegen Leers: “We willen dat je Mauro hier houdt.””
De Kamer	De Tweede Kamer	Speech act	“Waarom kan de kamer niet in meerderheid zeggen “we dienen een voorstel in en het moet uitgevoerd worden”?”
Hij	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Indirect rapporteren	“Als hij zegt: “ik voer hem niet uit”
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Speech act	“[...] dat Gerd Leers zegt: “oké ik volg dit en klaar.””
Hij	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Speech act	“Hij kan ook alsnog zeggen: ik heb hier goed over nagedacht.”
Hij	Job Cohen, lijsttrekker van de PvdA	Indirect rapporteren	“hij heeft gezegd dat hij me steunt”
Mensen	Leden van de Tweede Kamer	Indirect rapporteren	“mensen die je hebt ontmoet die hebben gezegd “je bent een aardige jongen Mauro, maar ja, niks aan te doen, we willen toch

			dat je weggaat”
Pleegouders	Anita en Hans, pleegouders van Mauro Manuel	Vrij indirect rapporteren	“[...] pleegouders en die verzoeken nog een keer aan de minister, “kijk er van alle kanten nog een keer naar.”
U	Henk Bleker, staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	Speech act	“Vind u dat u [...] kan zeggen: “jongen he na al die tijd dat je hier bent dat je hier bent geweest ga je maar terug naar een land waar je de taal niet spreekt, waar je geen vrienden of familie hebt en goeie reis?””
De heer Leers en al zijn voorgangers; je	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel en alle voorgangers	Speech act	Dat is in feite wat de heer Leers en al zijn voorgangers moeten doen. [...] kun je zeggen van “geen gedoe de barmhartigheid staat voorop om op het laatste moment Mauro hier te houden””
De staatssecretaris	Henk Bleker, staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	Vrij indirect rapporteren	“dus als de staatssecretaris zegt “er wordt op gestudeerd om hem hier te laten blijven via een studievizum zodat hij niet weg hoeft”
De minister	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel en alle voorgangers	Direct rapporteren	“De minister heeft gisteren zo vaak gezegd “ze hebben twee en een half jaar niks gedaan””
Defence for Children	Defence for Children	Indirect rapporteren	“[...] Defence for Children, die zeggen van “ja dat kan ook maar gewoon voor een jaar zijn””
De rechtsstaat	De Nederlandse rechtsstaat	Indirect rapporteren	“De rechtsstaat eist dat je uiteindelijk een finaal oordeel moet vellen of er bijzondere omstandigheden zijn die het rechtvaardigen om wetvoorschriften af te wijken”
Je	De Tweede Kamer	Indirect rapporteren	“Dus je moet niet blind zeggen: ik wil niet naar individuele zaken kijken.”
-	De Immigratie- en Naturalisatiedienst	Indirect rapporteren	“Het steeds lastiger wordt om nog te zeggen: “u mag niet blijven, u moet terug””
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Direct rapporteren	“Sneller”, dat is wat Gerd Leers zelf ook zegt
De overheid	De Nederlandse overheid	Indirect rapporteren	“De overheid moet ook redeneren vanuit het handhaven ook van de rechtsorde, van het rechtssysteem, van de wetten en regels.”
Ze	Het kabinet Rutte I	Indirect rapporteren	[...] ze juist zeggen van “er komt een nieuw beleid voor en de jongens en meisjes die daar niet onder gevallen zijn daar maken we die uitzondering voor”
Hij	Minderjarige asielzoeker Mauro Manuel	Vrij indirect rapporteren	“hij had natuurlijk aanvankelijk gedacht: “ik wil gewoon een verblijfsvergunning””
Men	Asielzoekers die geen verblijfsvergunning krijgen	Vrij indirect rapporteren	“[...] men richting politiek komt en zegt: “Dat is toch wel heel schrijnend, kunnen jullie daar niet iets aan doen?””
U	Jeroen Pauw, presentator van <i>Pauw & Witteman</i>	Vrij indirect rapporteren	“Wat u terecht zegt en zo voelt denk ik de meeste mensen het, dat het eigenlijk altijd pijnlijk is om te zeggen: iemand moet terug, iemand mag hier niet blijven”
Je	Tweede Kamerleden	Vrij indirect rapporteren	“Dat je in sommige bijzondere gevallen zegt: “Pakt het beleid nou niet heel onbillijk uit?””
Een minister	Een minister van Immigratie, Integratie en Asielzaken	Vrij indirect rapporteren	De ene keer zegt een minister van “ik zie daar mogelijkheden voor”

Je	Tweede Kamerleden van CDA en VVD	Speech act	dan ga je eigenlijk zeggen van “we hebben het gezellig met elkaar, we willen je erbij houden”
Knops; de woordvoerder van het CDA	Raymond Knops, woordvoerder van het CDA	Direct rapporteren	Wat dacht je dan toen je Knops hoorde zeggen “Mauro,” de woordvoerder van het CDA zei, “Mauro ik steun je”. “Mijn steun heb je”, dat was volgens mij het citaat.
Je	Nederlanders die vinden dat minderjarige asielzoekers mogen blijven	Indirect rapporteren	En dan zou je zeggen: verzin wat, zorg voor een hele ruime regeling, wees toch bij uitstek barmhartig voor alle minderjarige asielzoekers.
-	Nederlands beleid omtrent minderjarige asielzoekers	Indirect rapporteren	Dus er wordt tegen ieder kind gezegd dat hier komt: als je 18 bent, moet je weer weg
Iemand	Onbekend	Vrij indirect rapporteren	dan zei iemand ook nog weer vervolgens “ja maar weet je dat iemand ook weer dit verhaal is gaan vertellen omdat hij zo bang was dat zijn verhaal anders niet geloofd werd...”
Je	Leden van de SGP	Direct rapporteren	dat betekent dat je niet zomaar moet zeggen: “regels, die zijn er om aan de kant geschoven te worden in naam van de barmhartigheid”
Gerd Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Indirect rapporteren	Niet met de nieuwe wetgeving die Gerd Leers zegt
Minister Nawijn	Hilbrand Nawijn, minister van Vreemdelingenzaken en Integratie in kabinet-Balkenende I	Vrij indirect rapporteren	“En ik heb ook gehoord toen Minister Nawijn zei: “nu hebben we nog een aantal schrijnende gevallen, die lossen we op en morgen wordt de wereld beter””
Je	Arjen Ederveen, acteur	Vrij indirect rapporteren	“Nee maar dan zeg je eigenlijk “het is een probleem van nu””
Minister Hirsch Ballin; Staatssecretaris Albayrak	Ernst Hirsch Ballin, oud-minister van Justitie; Nebahat Albayrak, oud-staatssecretaris van Justitie	Vrij indirect rapporteren	“Minister Hirsch Ballin heeft gezegd “ik zie geen mogelijkheden”, staatssecretaris Albayrak heeft gezegd “ik zie geen mogelijkheden...””
Koppejan	Ad Koppejan, kamerlid voor het CDA	Indirect rapporteren	“want Koppejan zegt wel hij kan lekker rustig gaan studeren”
Mensen	Minderjarige asielzoekers	Speech act	“We hebben nergens de afgelopen dagen mensen gehoord die zeiden ik zit in precies dezelfde situatie.”
Mensen	Minderjarige asielzoekers	Speech act	“mensen die zeggen van hee als dit nu zo kan, dan wil ik ook wel”
Mensen	Illegalen	Speech act	“een heleboel mensen die zeggen: “hee hallo ik ben misschien wel 32 maar tijdje illegaal in Nederland, geldt het dan ook niet voor mij””
De kamer	De Tweede Kamer	Indirect rapporteren	“De kamer begint te klagen dat een rechter iemand veroordeelt en dat vergelijk ik niet met Mauro”
De staatssecretaris Albaryak; bewindsvrouw; kamerlid	Nebahat Albayrak, oud-staatssecretaris van Justitie, kamerlid van PvdA	Indirect rapporteren	“de staatssecretaris Albayrak die zegt dat de jongen hier niet mag blijven, zegt ze als bewindsvrouw en nu als kamerlid zegt ze je mag hier wel blijven”
Henk Bleker	Henk Bleker, staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie	Indirect rapporteren	“Dat Henk Bleker hier, en zo ken ik hem ook, heel goed bedoeld een briefje naar Mauro stuurt van ga mee naar het

			voetballen”
Daar	Bewindpersonenoverleg	Indirect rapporteren	“maar ik weet echt niet meer wat daar gezegd is”
Je vader; pa	Rafiq Naibzay, vader van Nawied Naibzay	Speech act	“Heb jij ooit aan je vader gevraagd: “Pa, wat heb je gedaan daar?”
Mijn vader	Rafiq Naibzay, vader van Nawied Naibzay	Indirect rapporteren	“mijn vader heeft gewoon aan me uitgelegd dat hij bij de logistieke en administratieve, gewoon een simpele logistieke en administratieve medewerker was en dat heeft hij ook bewezen”
Mijn vader	Rafiq Naibzay, vader van Nawied Naibzay	Indirect rapporteren	“Toen mijn vader tegen aan mij vertelde dat hij een logistieke administratieve medewerker was en dat ook bewezen heeft”
Buitenlandse Zaken	Ministerie van Buitenlandse Zaken	Indirect rapporteren	“Buitenlandse Zaken zegt ook bijvoorbeeld dat er een soort rouleringssysteem was”
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees	Indirect rapporteren	“UNHCR heeft onderzoek gedaan naar de bronnen van het ambtsbericht”
De minister	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Indirect rapporteren	“daar gaat u niet over zegt de minister.”
De Burgemeester	Els Boot, Burgemeester van Giessenlanden	Direct rapporteren	“de burgemeester zegt ook “binnen het gezin” en daar hoor jij bij”
Minister Leers	Gerd Leers, minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Indirect rapporteren	“Dan zal minister Leers met het argument komen dat er gelukkig goede opvangtehuizen voor mijn zusje en broertje zullen zijn”
Jouw moeder	Moeder van Nawied Naibzay	Speech act	dat als jouw moeder, [...] zegt ja maar dan pleeg ik zelfmoord
Hij	Rafiq Naibzay, vader van Nawied Naibzay	Indirect rapporteren	hij moet aantonen dat hij
Ze	De Immigratie- en Naturalisatiedienst	Vrij indirect rapporteren	Wanneer hebben ze gezegd, nou, vooruit dan maar.
Die	Agenten van de Vreemdelingenpolitie	Vrij indirect rapporteren	“Die zeiden, “ja, jouw procedure is vorige week afgewezen.”
Mijn advocaat	Advocaat van Wime Dumingos, minderjarig asielzoeker	Vrij indirect rapporteren	“En ik hoor ineens mijn advocaat aan de overkant en die zei, “ik bel je even””
Die	Diederik Samsom, lijsttrekker van PvdA	Vrij indirect rapporteren	Die zei, ja we zijn bezig met de uitvoering van het kinderpardon en ik reken op Fred Teeven, op zijn soepelheid en dan komt alles wel goed
Die	Fred Teeven, Minister van Justitie	Vrij indirect rapporteren	Die heeft gezegd, komt wel goed, ruimhartig.
U	Marc Dullaert, Kinderombudsman	Direct rapporteren	U noemde het vanochtend in de krant: "idiot", hè.
We	Alle burgemeesters van Nederland	Indirect rapporteren	“dat we staatssecretaris Teeven oproepen om hiernaar nog eens een keer goed naar te kijken”
We	Defence for Children	Indirect rapporteren	We vragen eigenlijk de mensen om dat nu te herbevestigen
Ik	Marc Dullaert, Kinderombudsman	Direct rapporteren	Ik heb vanmorgen in de Volkskrant gezegd: het kinderpardon is geen goeie structurele oplossing
De heer Teeven	Fred Teeven, Minister van Justitie	Direct rapporteren	De heer Teeven zegt: wij zullen de geest van de regeling niet om zeep helpen door allerlei verborgen handelingen te gaan

			verrichten.
De VVD-achterban	De VVD-achterban	Indirect rapporteren	"De VVD-achterban, ik ga ze niet allemaal over een kam scheren, maar die voelt er niet voor om dit te verruimen"
Jij	Wouke van Scherrenburg, oud-journalist	Direct rapporteren	"Ik kreeg heel veel reacties met "neem jij ze dan in huis, weet je hoeveel dat kost?""
PvdA	De leden van de PvdA in de Tweede Kamer	Indirect rapporteren	"PvdA zegt dat Teeven eraan gehouden gaat worden"
Hij	Fred Teeven, Minister van Justitie	Indirect rapporteren	"Dat hij heeft gezegd dat hij ruimhartig om zal gaan met grensgevallen."
Burgemeesters	Burgemeesters in Nederland die niet steunen dat de minderjarige asielzoekers in hun stad moeten blijven	Speech act	"dus hoeveel burgemeesters hebben gezegd dat is mij een pakkie aan?"
Een meisje van vier	Minderjarige asielzoeker die niet in aanmerking komt voor het kinderpardon	Direct rapporteren	"Een meisje van vier dat voor de camera zegt "ik hoop dat ik een kinderpardon krijg"
Er	Het kabinet Rutte II	Indirect rapporteren	"er werd toen gezegd, wat was toen de afspraak bij het kinderpardon? Kinderen die hoe lang in Nederland moesten blijven?"
De overheid	De Immigratie- en Naturalisatiedienst	Speech act	"De overheid die denkt "dat zullen we nog wel eens zien"
Die asieladvocaten	Asieladvocaten van minderjarige asielzoekers	Speech act	"die asieladvocaten die zeggen: "nou we kunnen misschien nog dit proberen of we kunnen ook dat proberen."
We	Defence for Children	Indirect rapporteren	"We zeggen ook niet als Defence for Children dat elk kind altijd in Nederland moet kunnen blijven"
We	Defence for Children	Speech act	"We moeten niet steeds voor elk kind naar de staatssecretaris moeten gaan om te vragen "kunt u alstublieft gebruikmaken van uw bevoegdheid om in schrijnende gevallen een vergunning te geven"
Ze	Armina, de moeder van Lili en Howick	Indirect rapporteren	"Ze miste de kinderen ook ontzettend. En toch heeft ze me niet willen vertellen toen waar de kinderen zijn."
Zij	Armina, de moeder van Lili en Howick	Indirect rapporteren	"zij zei dat ze dat zeker wist op dat moment"
De kinderen	Lili en Howick	Direct rapporteren	"Dit is wat de kinderen zelf er eerder over zeiden"
De staatssecretaris	Klaas Dijkhoff, Staatssecretaris van Justitie	Vrij indirect rapporteren	"De staatssecretaris heeft gezegd "ik ga hem niet uitvoeren"
De kinderombuds-vrouw	Margritte Kalverboer	Direct rapporteren	"de kinderombudsvrouw die zei dit zojuist in Nieuwsuur."
De mensen in Amersfoort, de vele kinderen, de vriendjes en vriendinnetjes van Howick en Lili	De mensen die geprotesteerd hebben tegen de uitzet van Lili en Howick	Vrij indirect rapporteren	"De mensen in Amersfoort, de vele kinderen, de vriendjes en vriendinnetjes van Howick en Lili die hebben hun stem laten horen en die hebben gezegd: "staatssecretaris, denk nou nog eens na over deze zaak."
Staatssecretaris Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, Staatssecretaris van Justitie	Indirect rapporteren	"Staatssecretaris Dijkhoff bevestigde vanavond dat de moeder weigerde haar kinderen mee te nemen bij haar uitzetting"
Staatssecretaris Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, Staatssecretaris van Justitie	Direct rapporteren	"En hij zegt en ik citeer nu even: "Helaas heeft de moeder de afweging gemaakt om

			niet samen met de kinderen te vertrekken. De gevolgen hiervan zijn uitvoerig met haar besproken. Dit was haar eigen keuze nu, in weerwoord van wat een goede vriendin ook tegen haar zei.”
De staatssecretaris	Klaas Dijkhoff, Staatssecretaris van Justitie	Vrij indirect rapporteren	“Ook daar zegt de staatssecretaris, “de volledige verantwoordelijkheid ligt bij de moeder”
Ouders	Mensen in Nederland die een kind hebben	Speech act	“Dat ouders thuis kijken en denken: “Hoe heb je, hoe kan je dit doen als moeder?””
Ze	Het CDA	Indirect rapporteren	Ze zeggen dat is goed dat dat gebeurt
U	Esther van Dijken (vriendin van de familie van Lili en Howick)	Speech act	“had u toch uiteindelijk wel met elkaar gedacht, nou ja goed, de politiek zal hierover niet werkelijk een beslissing in nemen?”
De moeder	Armina, moeder van Lili en Howick	Vrij indirect rapporteren	“Ik heb dat onmiddellijk gecheckt bij de moeder en zij zegt: “mijn kinderen horen in Nederland””
De kinderen	Lili en Howick	Indirect rapporteren	“De kinderen hebben altijd aangegeven dat zij meewerken aan hun vertrek, maar dan moet het daar wel goed geregeld zijn.”
Wij	Vrienden van Lili en Howick	Indirect rapporteren	“Wij willen gewoon laten horen dat wij dit niet moeten accepteren”
Een partij	ChristenUnie en D66	Vrij indirect rapporteren	En zeker niet als je een partij bent die jaar na jaar heeft gestreden en, nou ja, altijd een ruimhartig kinderpardon wilde en dat je nu zegt: “ik wil het er niet meer over hebben.”
Kamerleden	Tweede Kamerleden	Speech act	“Er zijn voortdurend lobbyacties, ook richting Kamerleden die ook proberen achter de schermen de dan verantwoordelijke Staatssecretaris te bewegen om: “kijk hier nog eens naar, kijk daar nog eens naar””
Mensen	Burgers	Speech act	“We kunnen de rechter voortaan afschaffen en dan zetten we mensen op een plein neer en zeggen: “Mag je blijven en dan hand omhoog.””
Ik	Margritte Kalverboer, kinderombudsvrouw	Vrij indirect rapporteren	“Ik heb hem gezegd: “Dit heeft een enorme urgentie. Ik ga op vakantie. Ik volg het vanuit New York, maar ik laat het niet los.””
Een vriend van de familie	Esther van Dijken	Indirect rapporteren	“Ja, een vriend van de familie die van de week bij ons hier aan tafel zat, die zei de kinderen geen Armeens spreken.”
Die	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Indirect rapporteren	“Wat zei die?”
Staatssecretaris	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Speech act	“Als er een volgende Lili en Howick komen, en ik kom weer bij de Staatssecretaris dan zal die zeggen van: “Ja, ja, dus...””
Hij	Klaas Dijkhoff, Staatssecretaris van Justitie	Vrij indirect rapporteren	“Hij heeft gezegd: “ja... Ja, kijk ze zijn nog niet weg en het is nog geen 8 september.””
De rechter	De rechter die beslist over de zaak van Lili en Howick	Indirect rapporteren	“Nou heeft de rechter natuurlijk gezegd dat ze mogen worden uitgezet, niet dat ze moeten worden uitgezet.”
Hij	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Speech act	“Als hij zegt van “ja, het is misschien wel een rechtmatig besluit, maar het is niet

			een, een rechtvaardig besluit”
Minister-president	Mark Rutte, Minister-president van Nederland	Vrij indirect rapporteren	“Ja, dan moeten ze dus naar Armenië en ik hoorde de Minister-president eergisteren zeggen van: "dat de Staatssecretaris daar alles goed geregeld had voor de opvang van die kinderen".
Jezelf	Nederlands burger	Speech act	“Stel jezelf de vraag: “Zou ik willen dat dit met mijn eigen kinderen gebeurt?”
Er	Lili en Howick	Indirect rapporteren	“Vandaag werd er wel over gesproken op mondjesmaat tijdens een debat in de tweede kamer met staatssecretaris Mark Harbers van de VVD.”
Ze	CDA en VVD	Vrij indirect rapporteren	“Omdat ze zeiden “jullie doen nu net alsof jullie iets geregeld hebben terwijl de staatssecretaris alles afwegende een beslissing heeft gemaakt.””
De moeder	Armina, de moeder van Lili en Howick	Vrij indirect rapporteren	“Nou ja we hoorden dit weekend van een dreiging van zelfmoord van de moeder die dat gezegd zou hebben door de telefoon, “op het moment dat jullie in het vliegtuig stappen dan maak ik er een einde aan,” parafraseer ik dan.”
De AIVD	De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	Indirect rapporteren	“De AIVD heeft ook gezegd van dat is eigenlijk niet de bedoeling omdat mensen gewoon worden beveiligd en geacommodeerd zodat ze hun werk kunnen blijven doen.”
De politie	De politie in Wijchen	Indirect rapporteren	“De politie op die zaterdagochtend een bericht ronddeelde dat de kinderen waren weggelopen waardoor je toch het idee kreeg dat mensen in Nederland moesten meewerken aan de uitzetting”
Jesse Klaver	Jesse Klaver, fractievoorzitter van GroenLinks	Indirect rapporteren	Nou ik hoorde Jesse Klaver, misschien niet aan deze tafel maar daarbuiten toch zeker wel veel over schreeuwen.
Coalitiegenoten	Coalitiegenoten van VVD en CDA, dus ChristenUnie en D66	Indirect rapporteren	“Maar wie wij graag aan deze tafel gehad hadden willen hebben bijvoorbeeld waren die coalitiegenoten met name die zeiden dat ze er zo mee in hun maag zaten, dus met name D66 en de christenunie.”
Ze	Het Kabinet	Vrij indirect rapporteren	“Dit zeiden ze trouwens vijftien jaar geleden ook al, “de procedures moeten korter.””
Gerd Leers	Gerd Leers, oud-minister van Immigratie, Integratie en Asiel	Indirect rapporteren	Gerd Leers heeft al gezegd dat die procedure versneld moest worden
Mensen	Burgers in Nederland	Speech act	“Het grootste probleem wat mensen ook zeiden “waarom duurt het tien jaar?””
Linkse partijen in de kamer	GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, Denk	Speech act	“Nou ik moet nog zien dat linkse partijen in de kamer zeggen “ja verscherp het asielbeleid maar””
Rutte	Mark Rutte, Minister-president van Nederland	Vrij indirect rapporteren	“Rutte zei zelf nog vrij stellig: “Soms moet je gewoon hard zijn.””
De mevrouw van het CDA	Madeleine van Toorenburg, Kamerlid voor CDA	Vrij indirect rapporteren	“Je hoorde de mevrouw van het CDA net ook in het filmpje zeggen van “ja dat helpt allemaal niet””
Rutte	Mark Rutte, Minister-	Vrij indirect	“Rutte volstrekt de plank missloeg om te

	president van Nederland	rapporteren	zeggen “je hebt het vertrouwen van de samenleving nodig he en het krediet van de samenleving en het draagvlak voor alle mensen die hier komen en daarom moeten deze twee kinderen weg die hier al tien jaar wonen”
Mensen	Burgers in Nederland die vinden dat er geen kinderpardon moet komen	Speech act	“Dat mensen ook zoiets hebben van “Waarom wordt dat beloofd?”
Je	Armina, de moeder van Lili en Howick	Speech act	“Als je zou denken “ja ik moet misschien, misschien moeten we naar de rechter luisteren die er acht keer naar heeft gekeken plus hoger beroep is gevolgd en het acht keer is afgewezen.””
Deze mensen	Asielzoekers	Speech act	“Op het moment dat deze mensen zouden zeggen nou we hebben het al heel vaak te horen gekregen waarschijnlijk al jarenlang en we besluiten ons daarbij neer te leggen en inderdaad, we mogen niet blijven in Nederland, we gaan terug”
U	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Direct rapporteren	“U zei vanochtend in de Volkskrant: “ik ben gewoon hartstikke menselijk.”
U	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Indirect rapporteren	“Wat had u nou kunnen zeggen, stel dat u daar net had rondgelopen en die cameraploeg was daar en dan bent u in die zin u staat dichterbij die beslissingsbevoegdheid dan Klaas Dijkhoff als tweede kamerlid. Wat had u dan kunnen zeggen tegen die jongen?”
Fred Teeven	Fred Teeven, oud-minister van Justitie	Direct rapporteren	“Fred Teeven [...] heeft geschreven: “Om te voorkomen dat kinderen met het stapelen van procedures door hun ouders de dupe worden is door het kabinet besloten een definitieve regeling en een overgangsregeling te treffen op grond waarvan deze jongeren onder bepaalde voorwaarden alsnog in aanmerking kunnen komen voor een verblijfsvergunning.”
Hij	Fred Teeven, oud-minister van Justitie	Indirect rapporteren	“Nee want dit heeft hij vijf jaar geleden gezegd”
We	Kabinet Rutte I	Vrij indirect rapporteren	“[...] toen tegelijkertijd gezegd: “Dit is eenmalig en we maken een definitieve regeling die alleen nog maar bedoeld is voor de mensen die echt niet terug kunnen naar hun land”
U	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Vrij indirect rapporteren	“Toen heeft u op een gegeven moment, nadat er genoeg ophef en vertier was in ons land, gezegd “nou blijf dan maar.””
De staatssecretaris	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Speech act	“Dan zegt de staatssecretaris op een gegeven moment wel “blijf dan maar.””
De ChristenUnie	De Kamerleden van de ChristenUnie	Speech act	“Ik neem aan dat de Christenunie ook in het overleg in de tweede kamer daar ook vandaag wat over heeft gezegd: “kijk daar eens wat ruimer naar.”
Je	Ouders van een minderjarige asielzoeker	Speech act	“Je kunt toch tegen zo’n kind van een of twee of drie niet zeggen van “nee we gaan maar geen taal leren want misschien gaan

			we het wel niet redden.””
De overheid	De Immigratie- en Naturalisatiedienst	Speech act	“Er is ook de mogelijkheid dat de overheid zegt “goh wij vinden echt dat de rechter dat wij de beslissing verkeerd hebben gedaan...”
Harbers	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Direct rapporteren	“Want u stond dan eigenlijk op de voorpagina van de Volkskrant: “Harbers er komt geen nieuw kinderpardon”

2.2 Tabel met verwijzingen naar discours in fragmenten zonder specifieke casus

casus

Verwijzing	Bedoelde spreker(s)	Manier van rapporteren	Uiting
Het Kabinet	Het Kabinet Rutte II	Indirect rapporteren	“dat nu het kabinet heeft besloten dat kinderen die acht jaar in Nederland zijn dat die met de familie mogen blijven”
Men	Nederlandse burgers	Indirect rapporteren	“dus zie je dat men eigenlijk allemaal eenzelfde staartje in gaat praten”
Wij	Een paars kabinet	Indirect rapporteren	“dat wij toch niet zo soepel zijn met het beleid”
Juichende kinderen	Minderjarige asielzoekers die in aanmerking komen voor een eventueel kinderpardon	Indirect rapporteren	“toch een aantal weken geleden [...] hebben we juichende kinderen gehad die eindelijk een einde aan hun onzekerheid hadden”
Teeven	Fred Teeven, Minister van Justitie	Speech act	“Maar Teeven heeft dus gelijk als die zegt: “afpraak is afspraak, want dit is gewoon afgesproken en ik volg gewoon deze afspraak.””
Teeven	Fred Teeven, Minister van Justitie	Speech act	“Teeven zegt: “ik hou vast aan de afspraken.””
De PvdA-leiding	De leiding van de Partij van de Arbeid	Speech act	“De PvdA-leiding zit klem, die probeert volgens mee de zaak maar een beetje te schikken door te zeggen: “nou ja, Teeven gaat er nog een keer goed naar kijken””
Teeven	Fred Teeven, Minister van Justitie	Speech act	“Toen zei Teeven: “ik word wel een beetje moe van deze discussie””
De staatssecretaris	Klaas Dijkhoff, staatssecretaris van Justitie	Speech act	“de staatssecretaris, zegt dan: “oké””
U	Lodewijk Asscher, Vicepremier en Minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid	Speech act	“Dan gaat u zeggen: “dat gaan we gewoon niet doen””
Je	De staatssecretaris van Justitie	Speech act	“De kinderen waarvan je inderdaad zegt: “maar ja, die moeten toch blijven.””
U	Lodewijk Asscher, Vicepremier en Minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid	Speech act	“Maar u kunt toch zelf zeggen: “ik ga toch niet vicepremier zijn van een kabinet die een meisje dat al dertien jaar in Nederland woont, naar huis stuurt?””
Je	Fred Teeven, Minister van Justitie	Speech act	“Dan kun je toch zeggen: “dat doen we gewoon””
Jullie	PvdA Kamerleden	Speech act	“Hebben jullie dat ingeleverd bij de VVD in de formatieonderhandelingen en nou is ineens van: “goh, het is onduidelijk””
Hij	Fred Teeven, Minister van Justitie	Vrij indirect rapporteren	“Hij heeft die bevoegdheid om, om in individuele gevallen te zeggen: “je mag toch blijven”, dat dat voor veel kinderen wel soelaas biedt.”
De ledenraad	De ledenraad van de PvdA	Vrij indirect rapporteren	“De ledenraad die heeft gezegd: probeer nou juist te zorgen dat kinderen waarvan je met zijn allen vindt dat ze er eigenlijk onder hadden moeten vallen, dat die, dat die de kans krijgen”
Politicus	Politicus in het Kabinet	Speech act	“Als je als politicus het ene moment zegt: ik ga echt gas geven wat schrijnende gevallen

			betreft van, van immigranten, heel schrijnend”
Zij; deze mensen	Nederlanders die een kinderpardon willen	Speech act	“Zij zijn ontevreden he, deze mensen die zeggen hou daar nou eens mee op.”
U	Diederik Samsom, lijsttrekker van de PvdA	Indirect rapporteren	“Dus u zegt en ik dacht dat dat een VVD term was, maar dat zegt u nu eigenlijk ook, dat is een aanzuigende werking.”
We	Kabinet-Rutte II	Vrij indirect rapporteren	“We hebben nu gezegd als je hier onverhoopt, je hebt al een vergunning aangevraagd, niet gekregen, je had weggemoeten maar dat kon niet of lukte niet, onverhoopt ben je hier dan nog al die jaren en na vijf jaar zeggen we oké dan mag je ook gewoon blijven.”
Alle partijen	Alle politieke partijen in de Tweede Kamer	Indirect rapporteren	Het wordt in ieder geval door alle partijen onderschreven.
Het CDA	Het CDA	Indirect rapporteren	“Het CDA zei afgelopen weekend dat het kinderpardon moet worden verruimd en kreeg daarbij steun van D66 en de ChristenUnie.”
Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, fractievoorzitter van de VVD	Indirect rapporteren	“En ook niet door de beweging van de VVD de week daarvoor dat Dijkhoff had gezegd dat hij het kabinet misschien laat klappen om het klimaatakkoord?”
De VVD	De leden van de VVD in het kabinet	Direct rapporteren	“85 zetels meerderheid in de tweede kamer vindt dat het kinderpardon moet worden aangepast en de VVD zegt: “nee.””
Elkaar	Leden van het Kabinet	Speech act	“Gewoon tegen elkaar zeggen “zullen we niet meer uitzetten?””
De VVD	De VVD-fractie in de Tweede Kamer	Vrij indirect rapporteren	“Vandaag heeft de VVD gezegd: “Er komt geen uitzetstop””
Ze	Het CDA	Vrij indirect rapporteren	“Daarnaast zeggen ze ook van “ja er is een uitspraak geweest dus we moeten waarschijnlijk toch het beleid gaan veranderen””
Mensen	Mensen die voor het kinderpardon zijn	Vrij indirect rapporteren	“Er zijn ook heel veel mensen die hebben gezegd “het levert heel veel schade op bij die kinderen.”
Wij	Leden van het CDA in het Kabinet	Speech act	Te zeggen vlak voor de verkiezingen: “wij zijn heus wel bezig met de dingen die jullie belangrijk vinden?”
De man	Ernst Hirsch-Ballin, oud-minister van het CDA	Vrij indirect rapporteren	“De man die op het congres zei van “doe dit het land niet aan.”
CDA en D66	De Kabinetsleden van CDA en D66	Vrij indirect rapporteren	“CDA en D66 hebben dit weekend gezegd “we willen een soepel kinderpardon””
ChristenUnie	De ChristenUnie	Vrij indirect rapporteren	“[...] ChristenUnie gezegd van “we gaan niet tot die tijd gezinnen uitzetten die misschien onder die soepelere regels vallen die er wellicht komen””
De VVD	De leden van VVD in het Kabinet	Vrij indirect rapporteren	“De VVD zegt “nou we weten niet eens of er nieuw beleid komt en tot die tijd handhaven we het oude beleid.””
U	Gerrit Zalm, oud-Kamerlid voor de VVD	Speech act	“U heeft niet tijdens dit proces dat over dit onderwerp gesproken heeft gedacht: “ik weet niet of dit standhoudt?””
Die	De Kabinetsleden van de VVD	Vrij indirect rapporteren	“Die zeggen “wij hebben gewoon een regeerakkoord en dat is helder en die

			andere drie kunnen wel zeggen dat er iets veranderd is, maar het regeerakkoord is niet veranderd.””
De coalitie	De leden van de Coalitie van Kabinet-Rutte III	Vrij indirect rapporteren	““Dijkhoff heeft iets kapotgemaakt” zegt de coalitie.”
Hij	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Indirect rapporteren	“Hij zegt een oplossing is ver weg en heeft ook dit weekend een werkreis afgezegd”
Hij	Mark Rutte, Minister-president van Nederland	Indirect rapporteren	“Ook in dat gesprek zegt hij dat hij het CDA niet heeft zien aankomen, hij wist wel dat er onrust was maar hij ging er altijd vanuit dat Buma met het CDA toch redelijk op rechts zat met dit onderwerp dichtbij de VVD.”
De woordvoerders	De woordvoerders van CDA, D66 en ChristenUnie	Vrij indirect rapporteren	De woordvoerders op dit gebied gaan andere woordvoerders bellen en die gaan op vrijdagavond zeggen: “let op, morgen staat er iets in de krant.””
Ze	De VVD	Vrij indirect rapporteren	“Dan zien ze dat in de krant en dan zeggen ze: “ja wacht even, wat het CDA wil dat is gewoon het openbreken van het regeerakkoord.””
De andere partijen	D66, CDA, ChristenUnie	Vrij indirect rapporteren	“Dat de andere partijen zeggen: “oke als we dit echt willen zullen we ook bereid moeten zijn de VVD daar iets voor terug te geven op een misschien wel heel ander terrein.””
Er	Rob Jetten, Sybrand Buma en Gert-Jan Segers	Direct rapporteren	“Wat er echt wordt gezegd en dat heb ik Rob Jetten ook horen zeggen is “goede stappen gezet.””
Hij	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Speech act	“Hij mag echt zo een dossier bekijken en zeggen: “hier strijk ik over mijn hart, deze kinderen mogen blijven.””
Wouter	Wouter de Winther, politiek verslaggever van de Telegraaf	Vrij indirect rapporteren	“Wouter, je zegt twee dingen. Ik hoor je een knieval van de VVD en nog iets anders wat eigenlijk misschien een negatieve connotatie heeft. Ik proef daaruit dat je het ziet als verlies van de VVD...”
De VVD	De Kabinetsleden van de VVD	Speech act	“Ik denk dat de VVD dit heel anders zou uitleggen. Die zullen zeggen: “we hebben andere dingen binnen gehaald in ruil voor die tijdelijke of nu eenmalige verruiming.””
Jou	Wouter de Winther, politiek verslaggever van de Telegraaf	Indirect rapporteren	“En ik hoor jou nu zeggen dat dit afschaffen van het kinderpardon is iets wat in het partijprogramma van de VVD zat, dus ik neem dat hun achterban dat prettig zou vinden...”
Iedereen	Nederlandse burgers die vinden dat minderjarige asielzoekers mogen blijven	Speech act	“Dat iedereen zegt: “Daar moet je wat aan doen.””
Ze	Leden van D66	Vrij indirect rapporteren	“Ze zeiden: “nou als psychologen daarover mogen beslissen in plaats van staatssecretaris Harbers van de VVD, nou noemt dat maar een knieval van de VVD, dat is een mooi punt, hebben we mooi binnen gehaald””
We	De mensen aan de praattafel	Vrij indirect rapporteren	“we zeggen nu heel makkelijk: “nou ja, de meerderheid van de Nederlanders vindt dat””

Harbers	Mark Harbers, Staatssecretaris van Justitie	Direct rapporteren	“Dat Harbers gewoon zegt: “die regeling wordt per direct beëindigt.””
Die	Kabinetsleden van ChristenUnie en D66	Vrij indirect rapporteren	“Die zeggen: “dat, dat heeft dan als gevolg dat er in de toekomst zo een pardon niet meer nodig is.””
Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, fractievoorzitter van de VVD	Direct rapporteren	“Bij dat interview van Dijkhoff over het klimaatakkoord, in de Telegraaf [...] waarin die zei: “nee, de VVD zegt nee daartegen.””
Ze	Alle leden van het Kabinet	Vrij indirect rapporteren	“Ze zeggen allemaal: “het is allemaal netjes gegaan uiteindelijk en zakelijk.””
Je	De kijker	Vrij indirect rapporteren	“Het doet je, in die zin, een beetje denken aan het laatste kabinet Balkenende waarin er tussen CDA en de PvdA echt totaal verkeerd zat. Maakten ze toen altijd een grap als ze Maxime Verhagen Wouter Bos vóór zijn dienstauto ziet dan moedigt die zijn chauffeur alleen maar aan van, geef maar even een dotje gas...”
De andere partijen	CDA, D66, ChristenUnie	Vrij indirect rapporteren	“En wat er tussendoor gebeurd is dus dat de andere partijen zich hebben gerealiseerd: “ok, we krijgen het niet zomaar gedaan van de VVD die denken niet: ok er is nu een meerderheid dan passen we ons maar aan.””
Klaas Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, fractievoorzitter van de VVD	Indirect rapporteren	“Het is waar wat Klaas Dijkhoff zegt dat we uiteindelijk ervoor gekozen hebben om buiten het regeerakkoord te spreken en een nieuwe balans te vinden waarbij aan de ene kant een aantal kinderen die al een hele tijd in Nederland in de onzekerheid zijn, nu kunnen blijven”
Fred Teeven; Job Cohen	Oud-staatssecretaris en minister van Justitie	Direct rapporteren	“Fred Teeven beloofde het in 2013, en nog verder terug in de geschiedenis Job Cohen, staatssecretaris van justitie van 1998 tot 2001 zei vanavond: “het is alsof ik mezelf hoor praten.” Dus we zijn eigenlijk in die 20 jaar niks opgeschoten?”
Klaas Dijkhoff	Klaas Dijkhoff, fractievoorzitter van de VVD	Speech act	“Ja Klaas Dijkhoff kon onmogelijk zeggen “wat een nare streek om ons via de kranten te verrassen.””
We	De coalitie	Indirect rapporteren	“nou ja het was geen crisis maar verschillen van mening die we hebben uitgesproken”

3.1 Discoursposities in fragmenten met specifieke casus

Naam	Functie	Discourspositie
Anita Marijanovic	Pleegmoeder Mauro	Activist
Anita Marijanovic	Pleegmoeder Mauro	Activist
Anood	Minderjarige asielzoeker	Eigen stem en activist
Buyna Delger	Minderjarige asielzoeker	Eigen stem
Carla van Os	Defence for Children	Activist
Carla van Os	Defence for Children	Activist
Eleonoor	Moeder klasgenoot Howick	Activist
Esther van Dijken	Vriendin van moeder Lili en Howick	Activist
Frits Wester	Journalist	Institutioneel expert
Hans Marijanovic	Pleegvader van Mauro	Activist
Hans Martijn Ostendorp	Burgemeester Bunnik	Activist
Henk Bleker	Staatssecretaris CDA	Institutioneel expert
Job Cohen	Oud-staatssecretaris van Justitie	Institutioneel expert
Joost Vullings	Politiek verslaggever	Institutioneel expert
Jos Heijmans	Burgemeester van Odijk	Institutioneel expert
Kees van der Staaij	Lijsttrekker SGP	Institutioneel expert
Marc Dullaert	Kinderombudsman	Institutioneel expert en activist
Margrite Kalverboer	Kinderombudsvrouw	Institutioneel expert
Mariam	Minderjarige asielzoeker	Eigen stem
Mariyse van Uden	Vriendin van moeder Lili en Howick	Activist
Mark Harbers	Staatssecretaris van Justitie bij Kabinet Rutte III	Institutioneel expert
Marq van Wijngaarden	Advocaat van Mauro	Institutioneel expert
Martin Vegter	Defence for Children	Activist
Martine Goeman	Defence for Children	Activist
Mathu Aroothayan	Statushouder	Eigen stem en activist
Mauro Manuel	Minderjarige asielzoeker	Eigen stem
Mauro Manuel	Minderjarige asielzoeker	Eigen stem
Milouska Meulens	Presentatrice Jeugdjournaal	Activist
Nawied Naibzay	Statushouder	Eigen stem en activist
Pieter van Os	Redacteur NRC Handelsblad	Institutioneel expert
Sabina Kadzhijeva	Statushouder	Eigen stem en activist
Wim van de Camp	Europarlementariër van CDA	Institutioneel expert
Wime Dumingos	Statushouder	Eigen stem en activist
Wouter de Winther	Politiek verslaggever De Telegraaf	Institutioneel expert
Wouter de Winther	Politiek verslaggever De Telegraaf	Institutioneel expert
Totaal 35		

3.2 Discoursposities in fragmenten zonder specifieke casus

Naam	Functie	Discourspositie
Ferry Mingelen	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
Gert-Jan Segers	Minister in Kabinet Rutte III	Institutioneel expert
Hans Spekman	Voorzitter PvdA	Institutioneel expert en activist
Jesse Klaver	Fractievoorzitter GroenLinks	Institutioneel expert en activist
Joost Vullings	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
Joost Vullings	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
Lodewijk Asscher	Vicepremier en Minister van Sociale Zaken en werkgelegenheid	Institutioneel expert en activist
Paul Jansen	Journalist De Telegraaf	Institutioneel expert
Pieter Hilhorst	Wethouder van financiën, onderwijs en jeugdzorg	Institutioneel expert
Ron Fresen	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
Sigrid Kaag	Minister in Kabinet Rutte III	Institutioneel expert
Sybrand Buma	Minister in Kabinet Rutte III	Institutioneel expert
Wouter de Winther	Politiek verslaggever De Telegraaf	Institutioneel expert
Wouter de Winther	Politiek verslaggever De Telegraaf	Institutioneel expert
Wouter de Winther	Politiek verslaggever De Telegraaf	Institutioneel expert
Xander van der Wulp	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
Xander van der Wulp	Politiek verslaggever NOS	Institutioneel expert
		Totaal 17

4 Discoursposities van sprekers

Spreker: Anita Marijanovic

Functie: pleegmoeder van Mauro

Discourspositie: activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> “Wij hadden niet de voogdij over Mauro, die hebben we inmiddels wel”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Anita geeft hier zelf aan dat ze de voogdij over Mauro heeft en dus ervoor wil vechten dat hij in Nederland kan blijven, waardoor ze activist is.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Witteman: “Anita, pleegmoeder, waarom hebben jullie niet overwogen hem te adopteren zodat het echt jullie kind zou zijn?”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Paul Witteman plaatst Anita in de rol van pleegmoeder van Mauro, waardoor ze dus de discoursrol van activist heeft, omdat ze gedeeltelijk voor Mauro spreekt.</p>

Spreker: Anood

Functie: minderjarige asielzoeker

Discourspositie: eigen stem en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Anood: “[...] maar nu gaat het om 100 kinderen die in Nederland willen blijven en moeten blijven zelfs, want deze kinderen gaan de maatschappij in, dus ze studeren, ze zijn afgestudeerd, of ze willen gewoon toekomst hebben, natuurlijk, iedereen wil geluk hebben maar wat er nu gebeurt is oneerlijk eigenlijk, we spreken over 92 % niet over tien die niet in Nederland mag blijven en daarom vind ik het kinderpardon best wel oneerlijk.”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Anood plaatst zichzelf hier in de discoursrol van activist door op te komen voor iedereen van haar groep en niet alleen voor zichzelf als minderjarige asielzoeker. Daarnaast spreekt ze ook over haar eigen situatie, waardoor ze ook eigen stem is.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: “Anood? Hoe lang ben je hier?”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw vraagt hier naar de persoonlijke situatie van Anood, dus hij positioneert haar als eigen stem.</p>

Spreker: Buyna Delger

Functie: minderjarige asielzoeker

Discourspositie: eigen stem

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> “Nederland is nu mijn land en in Mongolië, daar kan ik niets doen. Ik kan niet lezen ik kan niet schrijven. [...] En ik vind het gewoon, ja, oneerlijk.”</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Buyna schrijft zichzelf hier de rol toe van eigen stem, omdat ze pleit voor haar eigen situatie om in Nederland te blijven als minderjarige asielzoeker.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: “Ja. Waar kom je oorspronkelijk vandaan?” Buyna Delger: “Ik kom uit Mongolië.”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw plaatst Buyna in de rol van eigen stem door naar haar ervaring als minderjarige asielzoeker te vragen.</p>

Spreker: Carla van Os
 Functie: Jurist bij Defence for Children
 Discourspositie: Activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Er is een motie ingediend voor mensen die in de situatie van Mauro, natuurlijk willen we dat als er nog een Mauro rondloopt dat die ook gered wordt.”

Identificatie door anderen

Witteeman: “Carla van Os, Defence for Children, doet heel veel al, sinds de oorsprong van jullie bestaan voor, voor, nou dit soort kwesties, zal ik maar zeggen.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Van Os plaatst zichzelf in de positie **activist**, omdat ze als jurist van Defence for Children probeert alle minderjarige asielzoekers te helpen.

Identificatie door anderen

Presentator Paul Witteeman plaatst van Os ook in discourspositie **activist**, door te vragen naar de specifieke acties die Defence for Children gaat ondernemen.

Spreker: Eleenoor
 Functie: moeder die een protestactie heeft georganiseerd
 Discourspositie: activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“We hadden zoiets van, kunnen we nog een keer iets doen. Kunnen we nog een keer Nederland laten zien van jongens hier gaat iets gebeuren waar we het toch wel heel erg moeilijk mee hebben.”

Identificatie door anderen

Jinek: “Ik ga even naar de bank, naar Eleenoor. Jouw zoon is jarenlang een klasgenoot geweest van Howick. Wat voor kinderen zijn Howick en Lili?”
 Jinek: “En voor jou dan ook omdat het voor jou moeilijk is om te begrijpen waarom ze uitgezet zijn, heb je dan ook een protestmars georganiseerd gisteravond.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Eleenoor zegt hier dat ze zich nog heeft ingespannen om Lili en Howick hier te houden door een protest te organiseren, waardoor ze zichzelf positioneert als **activist**.

Identificatie door anderen

Presentator Eva Jinek laat met deze vraag zien dat Eleenoor Lili en Howick goed kent en suggereert dus dat ze de rol van **activist** aanneemt, omdat ze wil dat ze blijven. Ook laat Jinek zien dat Eleenoor de rol van **activist** op zich neemt door te vragen naar haar protestmars.

Spreker: Esther van Dijken
 Functie: vriendin van de familie van Lili en Howick
 Discourspositie: activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Nou, de kinderen hebben altijd aangegeven dat zij meewerken aan hun vertrek, maar dan moet het daar wel goed geregeld zijn.”

Identificatie door anderen

Pauw: “Esther van Dijk, u bent vriendin van de familie en in zekere zin ook woordvoerder van hen. Ik denk dat u het van de politiek niet moet hebben op dit moment, hè?”
 Esther van Dijken: “Nee, dat klopt.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Hier spreekt van Dijken voor de kinderen, dus neemt ze daardoor de positie in van **activist**.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw zegt dat van Dijken een vriendin van de familie is. Hierdoor neemt ze de rol van **activist** aan en bevestigt dit zelf ook door te zeggen ‘dat klopt’.

Spreker: Ferry Mingelen
 Functie: politiek commentator NOS
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Alle staatssecretarissen, alle ministers die verantwoordelijk waren voor het asielbeleid hebben altijd problemen gehad, en hoe komt dat? Je hebt een regeling en er zijn altijd schrijnende gevallen die daar net buiten vallen.”

Identificatie door anderen

Pauw: “Ferry, we moeten nog een andere kwestie. Een heet hangijzer, met name voor de Partij van de Arbeid, dat is het kinderpardon.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Mingelen spreekt hier en op andere momenten in het fragment uit wat het Kabinet op dit moment denkt en waar het mee bezig is, waardoor de discourspositie die hij aanneemt die van **institutioneel expert** is.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw vraagt direct naar de mening van een politieke partij, omdat Mingelen politiek verslaggever is. Hierdoor wordt hij in de rol van **institutioneel expert** geplaatst.

Spreker: Frits Wester
 Functie: journalist
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Neem nou bijvoorbeeld, voorbeeld wat bijvoorbeeld in de pen ligt, dan mag hij die studie straks volgen en dan komt er... Wat de CDA-resolutie heeft uitgesproken, dan moet er in de toekomst met dit soort gevallen humaner mee worden omgegaan.”

Identificatie door anderen

Pauw: “We gaan het even met Frits Wester hebben over Mauro, want er is vandaag gestemd, twee moties die hem hier wilden houden, een verblijfsvergunning geven, niet gelukt en nu is er nog een motie, althans die moet er komen, waaruit zou kunnen blijken dat hij hier in Nederland een visum mag aanvragen voor een studie. Wanneer zou die stemming komen.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Wester beschrijft de politieke situatie en plaatst consequenties van bepaalde situaties die zich afspelen rondom Mauro in een breder perspectief, waardoor hij zich positioneert als **institutioneel expert**.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw geeft meteen aan dat Wester aanwezig is om de situatie van Mauro te bespreken en wat er in de politiek is gebeurd wat betreft zijn zaak. Hierdoor krijgt hij de rol van **institutioneel expert** aangeschreven.

Spreker: Gert-Jan Segers
 Functie: Fractievoorzitter ChristenUnie
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Zeker. En tegelijkertijd moeten we ook langer door dan 20 maart, we zijn ook met grote dingen bezig. En dan vind ik het kinderpardon, nou ja het was geen crisis maar verschillen van mening die we hebben uitgesproken, vond ik een hele interessante testcase ook, vanaf de maan bekeken.”

Identificatie door anderen

Geen tekstfragment.

Discoursrol

Zelfidentificatie

Segers begint hier zelf over het kinderpardon in de context van het kabinet, waardoor hij zichzelf in de rol van **institutioneel expert** plaatst.

Identificatie door anderen

Wordt door andere sprekers in niet in een discours geplaatst.

Spreker: Hans Marijanovic
 Functie: pleegvader van Mauro
 Discourspositie: activist

Tekstfragment	Discoursrol
<i>Zelfidentificatie</i> Geen tekstfragment.	<i>Zelfidentificatie</i> Plaatst zichzelf niet duidelijk in een bepaald discours.
<i>Identificatie door anderen</i> Witte man: "Hans, jij bent de pleegvader."	<i>Identificatie door anderen</i> Presentator Paul Witteman plaatst Hans in de rol van pleegvader van Mauro, waardoor hij de discoursrol van activist krijgt.

Spreker: Hans Spekman
 Functie: Voorzitter PvdA
 Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<i>Zelfidentificatie</i> "Ik heb altijd zelf ben ik ook asielwoordvoerder geweest. Ik heb heel veel van die kinderen zelf gesproken, dus het was mij eerlijk gezegd heel veel waard om te zorgen dat die kinderen hier ook een bestaan op kunnen bouwen net zoals mijn kinderen en jullie kinderen, dat vind ik."	<i>Zelfidentificatie</i> Spekman geeft aan dat hij een "asielwoordvoerder is geweest", waardoor hij zichzelf de rol van institutioneel expert aanschrijft. Ook zegt hij "het was mij eerlijk gezegd heel veel waard om te zorgen dat die kinderen hier een bestaan kunnen opbouwen", wat duidt op een rol als activist .
<i>Identificatie door anderen</i> Geen tekstfragment.	<i>Identificatie door anderen</i> Wordt niet door Eva Jinek in een discoursrol geplaatst.

Spreker: Hans Martijn Ostendorp
 Functie: Burgemeester van Bunnik
 Discourspositie: activist

Tekstfragment	Discoursrol
<i>Zelfidentificatie</i> "Ja, wat ik gedaan heb in de afgelopen dagen. En vandaag is er een brief naar alle burgemeesters in Nederland gegaan met de vraag of ze willen steunen dat we staatssecretaris Teeven oproepen om hiernaar nog eens een keer goed naar te kijken."	<i>Zelfidentificatie</i> Ostendorp legt uit met welk actieplan hij bezig is om de aandacht van de staatssecretaris te trekken, waardoor hij zichzelf de rol van activist geeft.
<i>Identificatie door anderen</i> Paul Witteman: "Hans Martijn Ostendorp, u bent burgemeester van Bunnik. En u heeft, u bent bezig om actie te voeren. Zo kan je het wel noemen."	<i>Identificatie door anderen</i> Presentator Paul Witteman zegt "u bent bezig om actie te voeren", waardoor Ostendorp de rol van activist aangeschreven krijgt.

Spreker: Henk Bleker

Functie: Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

"[...] dan zou ik me persoonlijk ook tot het laatste moment hebben ingezet om die jongen hier te houden, maar dat is niet het punt. Het punt is we hebben een rechtsstaat met een overheid die beslissingen neemt, een rechter die dat beoordeelt."

Identificatie door anderen

Witte man: "Meneer Bleker, kunt u analyseren waarom het gisteren niet gelukt is om tot een vergelijk te komen."

Discoursrol

Zelfidentificatie

Bleker positioneert zichzelf hier als **institutioneel expert** door te zeggen dat hij zich "persoonlijk tot het laatste moment hebben ingezet om die jongen hier te houden, maar dat is niet het punt". Hierdoor neemt hij afstand van zijn eigen mening.

Identificatie door anderen

Presentator Paul Witteman vraagt Bleker meteen een analyse te geven van wat er is gebeurd in de Tweede Kamer, waardoor hij de rol van **institutioneel expert** toegeschreven krijgt.

Spreker: Jesse Klaver

Functie: Fractievoorzitter GroenLinks

Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

"Ik was zeer verrast maar vooral heel blij dat ze eigenlijk terugkeerden naar een gevoel van rechtvaardigheid want kinderen zijn hier opgegroeid dat die hier gewoon een plek hebben."

Identificatie door anderen

Jinek: "Ja Jesse Klaver, een opvallende beweging van het CDA zullen we maar zeggen. Was u ook verrast?"

Discoursrol

Zelfidentificatie

Klaver positioneert zichzelf hier als **activist** door te zeggen wat zijn persoonlijke mening over het kinderpardon is.

Identificatie door anderen

Presentator Eva Jinek vraagt naar de mening van Klaver over de politieke situatie die achter het kinderpardon schuilgaat, waardoor hij de rol van **institutioneel expert** toegeschreven krijgt.

Spreker: Job Cohen

Functie: oud-staatssecretaris van Justitie

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

"Discretionaire bevoegdheid is er om te zeggen van je blijft hier he. En verder zegt hij zo zitten de regels in elkaar en die volg ik."

Identificatie door anderen

Witte man: "Dus de kamer kan nog zowel zeggen tegen Leers: We willen dat je Mauro hier houdt, maar hij heeft als enige de bevoegdheid om daar een beslissing over te nemen. Hoe komt dat? Waarom kan de kamer niet in meerderheid zeggen we dienen een voorstel in en het moet uitgevoerd worden."

Discoursrol

Zelfidentificatie

Cohen vertelt met deze uiting wat er op dit moment in het politieke debat aan de hand is, waardoor hij zichzelf positioneert als **institutioneel expert**.

Identificatie door anderen

Presentator Paul Witteman vraagt hier aan Cohen wat de redenering van een Kamerlid is, waardoor hij in de rol van **institutioneel expert** wordt geplaatst.

Spreker: Joost Vullings
 Functie: politiek verslaggever NOS
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Corton: "Die whack the dog moet je me even uitleggen, want welk ander nieuws zou je hiermee op de achtergrond willen zetten?" Vullings: "Van dat Armeense gezin."</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Vullings is in dit fragment aanwezig aan tafel als politiek verslaggever en neemt ook de rol van institutioneel expert aan door uit te leggen wat er aan de hand is in de Tweede Kamer.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Geen tekstfragment.</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Wordt door andere sprekers in niet in een discours geplaatst.</p>

Spreker: Kees van der Staaij
 Functie: fractievoorzitter SGP
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> "Ik heb zelf ooit bij de Raad van State gewerkt, heel veel asieltaken gedaan."</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Van der Staaij portretteert zichzelf hier als institutioneel expert door aan te geven dat hij verstand heeft van het beleid omtrent asieltaken.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Witteman: "Die brief waar jij het over hebt, dat is een oproep aan de Tweede Kamer om alsnog overstag te gaan en hem de gelegenheid te geven hier te blijven. Die is ook, meneer van der Staaij, aan u gericht. Maakt het op u nog enige indruk?"</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Paul Witteman suggereert hier dat van der Staaij een lid van de Tweede Kamer is en plaatst hem hiermee in het discours van institutioneel expert.</p>

Spreker: Lodewijk Asscher
 Functie: Vicepremier en Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
 Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> "Ik ben vicepremier van een kabinet [...] die uiteindelijk voor een grote groep kinderen, waar jullie veel uitzendingen over hebben gehad, het heeft geregeld."</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Bij deze uitspraak portretteert Asscher zichzelf als activist, omdat hij aangeeft dat hij een institutionele rol heeft, maar zich wel heeft ingezet voor minderjarige asielzoekers.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Mingelen: "Dat hebben jullie, willens en wetens, hebben jullie dat ingeleverd bij de VVD in de formatie onderhandelingen en nou is ineens van: "goh, het is onduidelijk"..."</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Mingelen spreekt Asscher aan als onderdeel van een Kabinet dat heeft onderhandeld over het kinderpardon, waardoor Asscher in de rol van institutioneel expert.</p>

Spreker: Marc Dullaert

Functie: kinderombudsman

Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Drie weken geleden kwam de IND met een rapport naar buiten, hoe dat kinderpardon nu was uitgevoerd. En het bleek dat van de 3280 kinderen die een aanvraag hadden ingediend, dat meer dan de helft was afgewezen. Nou, ik heb toen staatssecretaris Teeven gevraagd om opheldering. [...] Maar wel kreeg ik honderden, ik heb er nu maar een paar bij me, honderden dossiers en klachten van organisaties, van kinderen, van mensen binnen.”

Identificatie door anderen

Pauw: “Nu is er toch een vrij grote groep voor wie die onzekerheid nog voortduurt of misschien wel de zekerheid dat hun toekomst hier niet ligt. En daar is Marc Dullaert boos over. Hij is kinderombudsman.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Hier geeft Dullaert aan dat hij op de hoogte is van beleid en de politieke situatie rondom het kinderpardon, waardoor hij zichzelf positioneert als **institutioneel expert**. Hij geeft echter ook aan dat hij ontevreden is met de situatie hoe deze nu is en hier iets aan wil doen, waardoor hij ook **activist** is.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw laat zien dat Dullaert zich inzet voor minderjarige asielzoekers en plaatst hem hiermee in de discourspositie van **activist**.

Spreker: Margrite Kalverboer

Functie: kinderombudsvrouw

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“En dat ik, ik heb zeer aangedrongen om op die discretionaire, ja, bevoegdheid die hij heeft, omdat in mijn ogen, er voor deze kinderen een situatie gaat ontstaan, ja, waar ik zelf, als ik de Staatssecretaris was, zou daar niet voor in willen staan.”

Identificatie door anderen

Goeman: “Margriet Kalverboer, die nu kinderombudsman is, heeft er wetenschappelijk onderzoek naar gedaan, na 5 jaar kun je kinderen niet meer zonder schade aan hun ontwikkeling uitzetten.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Kalverboer geeft zelf aan dat ze een vorm van macht heeft doordat ze aangedrongen heeft bij de staatssecretaris, waardoor ze zichzelf in de rol van **institutioneel expert** positioneert.

Identificatie door anderen

Kalverboer heeft wetenschappelijk onderzoek gedaan naar minderjarige asielzoekers en wordt hierdoor neergezet als **institutioneel expert**.

Spreker: Mariam

Functie: minderjarige asielzoeker

Discourspositie: eigen stem

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Geen tekstfragment.

Identificatie door anderen

Goeman: “In het geval van Mariam is tot zes keer toe de staatssecretaris in beroep gegaan in haar zaak.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Mariam schrijft zichzelf niet duidelijk een rol toe.

Identificatie door anderen

Goeman geeft hier aan dat Mariam een **eigen stem** is, doordat haar casus aangehaald wordt als voorbeeld voor een hele groep.

Spreker: Mariyse van Uden
 Functie: vriendin van de familie van Lili en Howick
 Discourspositie: activist

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Geen tekstfragment.</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Mariyse geeft duidelijk aan dat ze een vriendin van de moeder van Lili en Howick is, want dat is de reden dat ze bij Jinek is. Hierdoor plaatst ze zichzelf in de discourspositie van activist.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Jinek: "Mariyse, je bent een goede vriendin van Armina."</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Hier geeft presentator Eva Jinek aan dat Mariyse een vriendin van de familie van Lili en Howick is, dus ze wordt als activist geportretteerd.</p>

Spreker: Mark Harbers
 Functie: Staatssecretaris van Justitie
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> "We hebben gewoon in wetten vastgelegd en dat zijn geen wetten die ik heb bedacht he, dat is jarenlang gedaan daar hebben alle partijen aan meegewerkt wanneer je recht hebt op bescherming en wanneer niet en we gaan echt niet over een nacht ijs."</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Harbers geeft hier aan dat hij onderdeel is van de regering doordat hij beleid uitvoert wat eerder is bedacht, dus hij positioneert zichzelf als institutioneel expert.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: "De onvrede over het asielbeleid van staatssecretaris Mark Harbers neemt toe."</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Jeroen Pauw houdt hier Mark Harbers verantwoordelijk voor 'zijn' asielbeleid, waardoor hij wordt afgetekend als institutioneel expert.</p>

Spreker: Marq van Wijngaarden
 Functie: asieladvocaat van Mauro
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Geen tekstfragment.</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Wijngaarden gaat zelf alleen in op het beleid achter de zaak van Mauro, maar plaatst zichzelf niet in een duidelijk discoursrol. Door de inhoud van zijn uitingen lijkt het alsof hij zichzelf als institutioneel expert ziet.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: "Waar u natuurlijk als Marq Wijngaarden, als advocaat, bij betrokken bent"</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw portretteert Wijngaarden hier als advocaat, dus als iemand met expertise op het gebied van asielzaken. Hierdoor wordt hij in de discourspositie van institutioneel expert geplaatst.</p>

Spreker: Martin Vegter
 Functie: jurist van Defence for Children
 Discourspositie: activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Nou wat ons bij Defence for Children het meest steekt is dat we hier opnieuw zitten met een zaak van kinderen die al ontzettend lang in Nederland verblijven en waarbij helemaal niet wordt gekeken naar de belangen van die kinderen. En dat gebeurt keer op keer en dat vinden we eigenlijk onverteerbaar.”

Identificatie door anderen

Geen tekstfragment.

Discoursrol

Zelfidentificatie

Vegter positioneert zichzelf hier als onderdeel van Defence for Children, een groep die pleit voor verblijfsvergunningen voor minderjarige asielzoekers. Hierdoor identificeert Vegter zich als **activist**.

Identificatie door anderen

Wordt door andere sprekers in niet in een discours geplaatst.

Spreker: Martine Goeman
 Functie: jurist van Defence for Children
 Discourspositie: activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Het gaat allemaal om kinderen die vijf jaar of langer in Nederland zijn en dat is op zich een goeie termijn, daar pleiten we ook voor, is wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. Na vijf jaar kun je kinderen niet meer zonder schade aan hun ontwikkeling uitzetten.”

Identificatie door anderen

Geen tekstfragment.

Discoursrol

Zelfidentificatie

Goeman laat hier zien dat ze aan de praattafel zit in het belang van alle minderjarige asielzoekers. Hierdoor positioneert ze zichzelf als **activist**.

Identificatie door anderen

Wordt door andere sprekers niet in een duidelijk discours geplaatst.

Spreker: Mathu Aroothayan
 Functie: statushouder
 Discourspositie: eigen stem en activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Ik kom uit Sri Lanka. Ik ben ook in 2000, september naar Nederland gekomen. En eigenlijk ook weer onder het kinderpardon gevallen.”

Identificatie door anderen

“We hebben hier drie mensen aan tafel die niet alle drie tegelijk, maar toch heel veel jaren afzonderlijk van elkaar, en soms trouwens ook nog wel eens gezamenlijk, omdat ze in hetzelfde asielzoekerscentrum hebben gezeten, in onrust hebben geleefd omdat ze dachten, ja, komt het er ooit nog van of waar ga ik naar toe.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Mathu heeft hier aan dat hij minderjarig asielzoeker was en onder het kinderpardon is gevallen, waardoor hij zichzelf positioneert als **eigen stem**. Mathu is er echter ook om te strijden voor Defence for Children, dus ziet hij zichzelf ook als **activist**.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw geeft hier aan dat de statushouders de rol van **eigen stem** hebben, omdat zij kunnen vertellen hoe die ervaring was.

Spreker: Mauro Manuel
 Functie: minderjarige asielzoeker
 Discourspositie: eigen stem

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Nou, net zoals meneer ook al zei, ik heb hier mijn vrienden, ik heb hier mijn voetbalclub, ik heb hier mijn pleegouders waar ik al acht jaar ben opgegroeid en dat is niet zomaar iets.”

Identificatie door anderen

Pauw: “Mauro is op zijn tiende hier naar Nederland toe gekomen via te omweg via Portugal. Door je moeder op het vliegtuig gezet min of meer, bent nu achttien en eigenlijk wil Gerd Leers je terugzetten.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Mauro plaatst zichzelf in de rol van **eigen stem**. Dit doet hij door uit te leggen hoe zijn leven in Nederland er uitziet.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw legt uit dat Mauro hier als minderjarige asielzoeker is gekomen en schrijft hem zo de rol van **eigen stem** toe.

Spreker: Milouska Meulens
 Functie: presentator Jeugdjournaal
 Discourspositie: activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Ja ik heb dit thuis op de bank gekeken, ik werkte niet. En daarom vind ik het Jeugdjournaal zo’n fantastisch programma, want ook als ik niet werk zit ik gewoon te kijken en ik kreeg kramp in mijn hart.”

Identificatie door anderen

Geen tekstfragment.

Discoursrol

Zelfidentificatie

Meulens geeft hier tegelijkertijd aan dat ze presentator van het Jeugdjournaal is en dat ze “kramp in haar hart” kreeg van het fragment, waardoor ze zichzelf in de rol van **activist** positioneert.

Identificatie door anderen

Wordt door andere sprekers niet in een duidelijk discours geplaatst.

Spreker: Nawied Naibzay
 Functie: statushouder
 Discourspositie: activist en eigen stem

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Het enige wat wij op dit moment willen is dat mijn vader woont hier al vijftien jaar. Het enige, hij heeft nooit in zijn leven een kans gehad om zijn onschuld te bewijzen, want hij is nog steeds een verdachte.”

Identificatie door anderen

Witteman: “Vandaag was het een belangrijke dag voor Nawied Naibzay. Zijn vader moet het land verlaten, hij is een Afghaanse vluchteling, dat vindt althans minister Leers van immigratie.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Nawied neemt de discourspositie aan van **activist**, omdat hij wil dat zijn vader een verblijfsvergunning krijgt. Hij is bij *Pauw & Witteman* om te laten zien dat zijn vader een vergunning moet krijgen.

Identificatie door anderen

Presentator Paul Witteman schrijft Nawied hier de rol toe van **eigen stem**, omdat hij nadruk legt op het feit dat Nawied de zoon van Rafiq is. In het interview willen de presentatoren vooral het verhaal van het gezin horen, wat contrasteert met het doel van Nawied om actie te voeren voor zijn vader.

Spreker: Paul Jansen

Functie: journalist bij De Telegraaf

Discourspositie: institutioneel expert en activist

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Absoluut, maar ik ben politiek columnist en ik mag daar wat van vinden en dus vind ik daar wat van.

Identificatie door anderen

Pauw: "Maar volgens wie moet dat gebeuren eigenlijk? Volgens Paul Jansen, columnist van de Telegraaf?"

Jansen: "Nee volgens de gangbare regels die wij hier met zijn allen hebben afgesproken."

Discoursrol

Zelfidentificatie

In deze uiting zegt Jansen dat hij daar is als **institutioneel expert**, omdat hij als politiek columnist verstand heeft van op welke manier de politiek werkt.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw probeert hier Jansen een andere discourspositie toe te schrijven dan hij wil hebben, namelijk **institutioneel expert**. Pauw ziet hem hier meer als **activist**, omdat hij zijn eigen mening over het onderwerp uit.

Spreker: Pieter Hilhorst

Functie: wethouder van financiën, onderwijs en jeugdzorg

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Geen tekstfragment.

Identificatie door anderen

Witteveen: "Nu is een van de kwesties die speelt bij de Partij van de Arbeid, is de vraag of je illegaliteit strafbaar moet stellen. Wat vindt u daarvan?"

Discoursrol

Zelfidentificatie

Hilhorst schrijft zichzelf niet duidelijk een rol toe.

Identificatie door anderen

Presentator Paul Witteveen vraagt hier om de mening van Hilhorst als **institutioneel expert**, omdat hij ervan uitgaat dat Hilhorst representant is voor de hele Partij van de Arbeid.

Spreker: Pieter van Os

Functie: redacteur NRC Handelsblad

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Geen tekstfragment.

Identificatie door anderen

Pauw: "Pieter van Os, hij is redacteur van het NRC Handelsblad. [...] Wat is het nieuws, hoe staat ervoor, voor zover jij het kunt overzien?"

Discoursrol

Zelfidentificatie

Van Os schrijft zichzelf niet duidelijk een rol toe.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw schrijft van Os hier de rol toe van **institutioneel expert**, omdat hij hem vraagt het meest recente nieuws door te geven.

Spreker: Ron Fresen

Functie: politiek verslaggever NOS

Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Geen tekstfragment.

Identificatie door anderen

Jinek: "Jair heeft hem niet meer voor de camera gekregen, hij zegt een oplossing is ver weg en heeft ook dit weekend een werkreis afgezegd. Dat klinkt niet goed Ron [Fresen]."

Discoursrol

Zelfidentificatie

Fresen plaatst zichzelf niet in een duidelijke discourspositie, maar aan het feit dat hij de politieke situatie bespreekt, is duidelijk dat hij zichzelf als **institutioneel expert** positioneert.

Identificatie door anderen

Presentator Eva Jinek plaatst Fresen in de discourspositie van **institutioneel expert** door naar zijn mening te vragen over een politieke kwestie.

Spreker: Sabina Kadzhijeva
 Functie: statushouder
 Discourspositie: eigen stem

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Ik heb moeder, vader en een broertje en eigenlijk vanwege mijn broertje hebben wij het kinderpardon gekregen.”

Identificatie door anderen

“We hebben hier drie mensen aan tafel die niet alle drie tegelijk, maar toch heel veel jaren afzonderlijk van elkaar, en soms trouwens ook nog wel eens gezamenlijk, omdat ze in hetzelfde asielzoekerscentrum hebben gezeten, in onrust hebben geleefd omdat ze dachten, ja, komt het er ooit nog van of waar ga ik naar toe.”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Sabina is zelf ook asielzoeker geweest, maar viel toen niet onder de regeling van het kinderpardon omdat ze boven de 18 was, maar haar broertje wel. Daarom is ze hier **eigen stem**, voor haar broertje. Sabina is er echter ook om te strijden voor Defence for Children, dus ziet ze zichzelf ook als **activist**.

Identificatie door anderen

Presentator Jeroen Pauw geeft hier aan dat de statushouders de rol van **eigen stem** hebben, omdat zij kunnen vertellen hoe die ervaring was.

Spreker: Sigrid Kaag
 Functie: minister in Kabinet Rutte III
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Ja ik weet het, dit is gewoon te serieus en het is niet aan mij vanuit het kabinet om hierover te speculeren. Dit is echt nu aan staatssecretaris Harbers, de partijen, de premier heeft erover gesproken. Dit is gewoon een gevoelige periode.”

Identificatie door anderen

Jinek: “Hoe kijkt u er naar?”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Kaag lijkt zichzelf hier juist buiten een discours te plaatsen door te zeggen dat ze er niks over kan zeggen.

Identificatie door anderen

Presentator Eva Jinek wil Kaag juist betrekken in het discours door haar de positie van **institutioneel expert** toe te schrijven.

Spreker: Sybrand Buma
 Functie: minister in Kabinet Rutte III
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

“Aan de andere kant zeggen we, we moeten in de toekomst voorkomen dat dit soort dingen zo makkelijk kunnen gebeuren, dus we moeten strenger zijn met de asielprocedure.”

Identificatie door anderen

Vullings: “Is het CDA dan bereid om te zeggen als je een procedure hebt doorlopen, dan is het klaar, je mag geen procedures stapelen?”

Discoursrol

Zelfidentificatie

Buma ziet zichzelf als onderdeel van de regering in dit fragment, dus positioneert hij zich als **institutioneel expert**.

Identificatie door anderen

Buma wordt hier aangesproken door Vullings als representant van het CDA, dus als **institutioneel expert**.

Spreker: Wim van de Camp
 Functie: Europarlementariër CDA
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Geen tekstfragment.</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Van de Camp schrijft zichzelf niet duidelijk een rol toe.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: “[het briefje van Bleker] heel veel over gepraat, ik neem aan ook in het bewindsliedenoverleg.”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw vraagt een verklaring voor het gedrag van een ander CDA-politicus aan Van de Camp, wat betekent dat van de Camp gezien wordt als institutioneel expert en hij die vraag kan beantwoorden.</p>

Spreker: Wime Dumingos
 Functie: statushouder
 Discourspositie: eigen stem

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i></p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> Wime is er echter ook om te strijden voor Defence for Children, dus ziet hij zichzelf ook als activist.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> “We hebben hier drie mensen aan tafel die niet alle drie tegelijk, maar toch heel veel jaren afzonderlijk van elkaar, en soms trouwens ook nog wel eens gezamenlijk, omdat ze in hetzelfde asielzoekerscentrum hebben gezeten, in onrust hebben geleefd omdat ze dachten, ja, komt het er ooit nog van of waar ga ik naar toe.”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw geeft hier aan dat de statushouders de rol van eigen stem hebben, omdat zij kunnen vertellen hoe die ervaring was.</p>

Spreker: Wouter de Winther
 Functie: politiek verslaggever De Telegraaf
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment	Discoursrol
<p><i>Zelfidentificatie</i> Geen tekstfragment</p>	<p><i>Zelfidentificatie</i> De Winther schrijft zichzelf geen duidelijke positie toe.</p>
<p><i>Identificatie door anderen</i> Pauw: “[...] en Wouter de Winther, politiek commentator van De Telegraaf.”</p>	<p><i>Identificatie door anderen</i> Presentator Jeroen Pauw beschrijft De Winther als politiek commentator, wat betekent dat hij gezien wordt als institutioneel expert en om die reden is gevraagd bij de praattafel aan te schuiven.</p>

Spreker: Xander van der Wulp
 Functie: politiek verslaggever NOS
 Discourspositie: institutioneel expert

Tekstfragment

Zelfidentificatie

Geen tekstfragment

Identificatie door anderen

Jinek: "Aan tafel Den Haag insiders, Wouter de Winther van De Telegraaf en Xander van der Wulp van de NOS. [...]Xander, ik denk dat de VVD dit heel anders zou uitleggen. Die zullen zeggen: we hebben andere dingen binnen gehaald in ruil voor die tijdelijke of nu eenmalige verruiming."

Discoursrol

Zelfidentificatie

Van der Wulp schrijft zichzelf geen duidelijke positie toe.

Identificatie door anderen

Presentator Eva Jinek kondigt hem aan als "Den Haag insider", omdat van der Wulp als politiek commentator voor de NOS werkt. Hij krijgt een inhoudelijke vraag over een politieke situatie, dus zit hij aan tafel in de positie van **institutioneel expert**.